

Scanned with CamScanner

การบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์

นางสาววริยา ต้วงน้อย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2550

**Good Governance of the Tambon Administrative Organization
in Phetchabun Province**

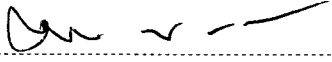
Miss Variya Dounnoi

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Administration
School of Management Science
Sukhothai Thammathirat Open University**

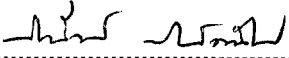
2007

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การบริหารจัดการที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์
ชื่อและนามสกุล นางสาววริยา ค้างน้อย
แขนงวิชา บริหารรัฐกิจ
สาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ ประเสริฐศรี
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ สามัคคีธรรม

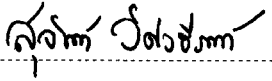
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ติน ประชัญพุทธิ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ ประเสริฐศรี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ สามัคคีธรรม)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
บริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ 13 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

ชื่อวิทยานิพนธ์ การบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้วิจัย นางสาววริยา ค้างน้อย ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2) รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์
สามัคคีธรรม ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานตามแนวทางของการบริหารจัดการที่ดี 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนและบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดี และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารงานตามแนวทางของการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนในเขตพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 296 คน และบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 104 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน เก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีและค่าเอฟ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความเห็นของประชาชนและบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดี ส่วนใหญ่เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับด้านหลักการมีส่วนร่วม และควรให้ความสำคัญกับด้านหลักคุณธรรมเพิ่มมากขึ้น 3) ข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารงานตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มของประชาชนเสนอให้เน้นในเรื่องคุณภาพของการบริการให้มากขึ้น และบุคลากรเห็นว่าควรให้ความสำคัญแรงจูงใจของบุคลากรให้มากขึ้นเพราะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ การบริหารจัดการที่ดี องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์

Thesis title : Good Governance of the Tambon Administrative Organization in Phetchabun Province

Researcher: Miss Variya Doungnoi ; **Degree:** Master for Public Administration ;

Thesis advisors: (1) Dr. Rangson Prasertsri, Associate Professor; (2) Dr. Somsak Samukkeetham Associate Professor; **Academic year:** 2007

ABSTRACT

The purposes of this research were :(1) to study the administration by the way of good governance administration (2) to compare the opinion of people and personnels in Tambon Administrative Organization toward good governance administration and (3) to suggest for good governance administration to Tambon Administrative Organization

The sample group used in this study was people and personnels in Tambon Administrative Organization in Phetchabun Province. The sample were 296 people in this area and 104 personnels who working in Tambon Administrative Organization by total of 400 samples. The data was collected by the questionnaire which was constructed and developed by the researcher. Then, the data was analyzed by means, percentage, standard deviation, t-test F-test and One-way ANOVA.

The research findings were found that :1) the opinion of people and personnels toward good governance administration of Tambon Administrative Organization were at medium level 2) the comparison of the opinion toward good governance of Tambon Administrative Organization in people and personnels aspect were mostly found that Tambon Administrative Organization should focus on the participation and morality and 3) the suggestion for good governance administration of Tambon Administrative Organization found that people present to focus on the quality of services by incremental level which the personnels present focus on the motivation of personnels because of the effecting for working performances.

Keywords: Good Governance, Tambon Administrative Organization , Phetchabun Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร.ติน ปรัชญพฤทธิ์ รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ สามัคคีธรรม รองศาสตราจารย์ ดร. รังสรรค์ ประเสริฐศรี ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธานี สุขเกษม ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรูญ ทิพย์กัญจน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกรียงไกร ทองจิตติ ดร.วิศัลย์ โฆษิตานนท์ ดร. พรรณราย เทียมทัน ที่อนุเคราะห์ตรวจความตรงของเครื่องมือ และคำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนักศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา และกำลังใจที่สำคัญที่สุดขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่เป็นกำลังในการศึกษาครั้งนี้ตลอดมา

วริยา ค้างน้อย

เมษายน 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานท้องถิ่น	9
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาล	27
องค์การบริหารส่วนตำบลกับการบริหารจัดการที่ดี	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	54
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	60
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	71
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชน	71
ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการที่ดีของประชาชนในภาพรวม	73
ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการที่ดีของประชาชนจำแนกรายด้าน	74

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการที่ดีของประชาชนจำแนกตามข้อมูล ทั่วไป.....	79
ข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดี.....	86
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของบุคลากร.....	87
ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการที่ดีของบุคลากรในภาพรวม.....	89
ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการที่ดีของบุคลากรจำแนกรายด้าน.....	89
ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากรจำแนกตามข้อมูล ทั่วไป.....	96
ข้อเสนอแนะของบุคลากรที่มีการบริหารจัดการที่ดี.....	104
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	105
สรุปการวิจัย.....	105
อภิปรายผล.....	112
ข้อเสนอแนะ.....	114
บรรณานุกรม.....	117
ภาคผนวก.....	121
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	122
ข แบบสอบถาม.....	124
ประวัติผู้วิจัย.....	142

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างในระดับอำเภอ	62
ตารางที่ 3.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างในระดับตำบล	63
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของประชาชนจำแนกตามข้อมูลทั่วไป	71
ตารางที่ 4.2 ภาพรวมการบริหารจัดการที่ดีของประชาชน	73
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดีของประชาชน ด้านหลักนิติธรรม	74
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดีของประชาชน ด้านหลักคุณธรรม	75
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดีของประชาชน ด้านหลักความโปร่งใส	76
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดีของประชาชน ด้านหลักการมีส่วนร่วม	77
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดีของประชาชน ด้านหลักความรับผิดชอบ	78
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดีของประชาชน ด้านหลักความคุ้มค่า	79
ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบการบริหารจัดการที่ดีของประชาชนจำแนกตามเพศ	80
ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบความแปรปรวนการบริหารจัดการที่ดีของประชาชนจำแนกตาม อายุ	80
ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบความแปรปรวนการบริหารจัดการที่ดีของประชาชนจำแนกตาม การศึกษา	82
ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc test) การบริหารจัดการที่ดีของประชาชนด้าน หลักคุณธรรมจำแนกตามการศึกษา	83
ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบความแปรปรวนการบริหารจัดการที่ดีของประชาชนจำแนกตาม อาชีพ	84

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบความแปรปรวนการบริหารจัดการที่ดีของประชาชนจำแนกตาม รายได้.....	85
ตารางที่ 4.15 แสดงจำนวนและคำร้องละของบุคลากรจำแนกตามข้อมูลทั่วไป	87
ตารางที่ 4.16 ภาพรวมการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากร	89
ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากร ด้านหลักนิติธรรม	90
ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากร ด้านหลักคุณธรรม	91
ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากร ด้านหลักความโปร่งใส	92
ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากร ด้านหลักการมีส่วนร่วม	93
ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากร ด้านหลักความรับผิดชอบ	94
ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากร ด้านหลักความคุ้มค่า	95
ตารางที่ 4.23 การเปรียบเทียบการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากรจำแนกตามเพศ	96
ตารางที่ 4.24 การเปรียบเทียบความแปรปรวนการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากรจำแนก ตามอายุ.....	97
ตารางที่ 4.25 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc test) ของการบริหารจัดการที่ดีด้านหลัก คุณธรรมของบุคลากรจำแนกตามอายุ.....	98
ตารางที่ 4.26 การเปรียบเทียบความแปรปรวนการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากรจำแนกตาม การศึกษา.....	99
ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc test) การบริหารจัดการที่ดีของบุคลากรด้านหลัก คุณธรรมจำแนกตามการศึกษา.....	100

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.28 การเปรียบเทียบความแปรปรวนการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากรจำแนกตาม ตำแหน่ง.....	101
ตารางที่ 4.29 การเปรียบเทียบความแปรปรวนการบริหารจัดการที่ดีของประชาชนจำแนกตาม ประสบการณ์.....	102

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
ภาพที่ 2.1 การบริหารท้องถิ่น	20
ภาพที่ 2.2 องค์ประกอบของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี	34
ภาพที่ 2.3 หลักการสำคัญของธรรมาภิบาล	36

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พุทธศักราช 2546 บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีต้องจัดให้มีแผนการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการจัดทำแผนนิติบัญญัติและแผนปฏิบัติราชการเพื่อใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดระยะเวลาสี่ปี แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช 2548-2551 โดยมติดคณะรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2548 นั้น มีสาระสำคัญอยู่ทั้งหมด 3 ส่วน กล่าวคือ ส่วนที่หนึ่งว่าด้วยแนวคิดและทิศทางการบริหารประเทศ ส่วนที่สองว่าด้วยยุทธศาสตร์ การบริหารราชการแผ่นดินอันประกอบด้วยรายละเอียดของแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 9 ประการ ส่วนที่สามว่าด้วยกลไกการนำแผนการบริหารราชการแผ่นดินไปสู่การปฏิบัติ โดยทั้ง 3 ส่วนจะช่วยสร้างความชัดเจนและกำหนดทิศทางการดำเนินงานของส่วนราชการต่างๆ ไปในแนวทางและเป้าหมายเดียวกัน (แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548- 2551)

ประเด็นยุทธศาสตร์หลักที่รัฐบาลมุ่งเน้นให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกรวมทั้งสิ้น 9 ประการ กล่าวคือ การขจัดความยากจนการพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การพัฒนากฎหมายและส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม การรักษาความมั่นคงของรัฐบาลรองรับการเปลี่ยนแปลงของพลวัตโลก

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนากฎหมายและส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี นั้นเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีความมั่นคงอย่างยั่งยืน คือ การปรับปรุงตัวบทกฎหมายให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ และมีความครบถ้วนตามนโยบายของรัฐพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้ประชาชนชนได้รับความเสมอภาคและเป็นธรรมสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากกระบวนการยุติธรรมได้อย่างรวดเร็ว มีความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมของรัฐ การพัฒนาระบบราชการให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ปราศจากการทุจริตและประพฤติมิชอบรวมทั้งการส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลใน

ภาคเอกชนและสังคม เสริมสร้างความเชื่อมั่นเชื่อถือของประชาชนในกลไกการดำเนินงานของภาคเอกชนและและภาครัฐในทุกระดับ โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นประโยชน์สุขของประเทศและประชาชนเป็นสำคัญ (แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548- 2551 : 40)

คำว่า การบริหารจัดการที่ดี หรือบางคนใช้ว่า ธรรมาภิบาล เกิดขึ้นจากคำว่า “ธรรม” บวกกับ “อภิบาล”(การรักษาซึ่งธรรม) มาจากคำว่า Good Governance โดยคำว่า Governance (การอภิบาล) คือ วิธีการใช้อำนาจเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กร Good Governance (ธรรม + อภิบาล = ธรรมาภิบาล) จึงเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการใช้อำนาจเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ให้คำจำกัดความไว้ในการบรรยายนักศึกษาที่สถาบันพระปกเกล้า) (อ้างถึงในถวิลวดี บุรีกุล 2547 : 239)

อย่างไรก็ตาม คำว่า Good Governance คณะกรรมการบัญญัติศัพท์รัฐศาสตร์ของราชบัณฑิตยสถาน ได้บัญญัติว่า “วิธีการปกครองที่ดี” แต่ก็มีทำให้ความหมายที่แตกต่างกันโดยทางกรรมการข้าราชการพลเรือนเรียกว่า “สุประศาสนการ” ซึ่งต่อมา บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้นำเสนอคำว่า “ธรรมาภิบาล” (จาง ทองประเสริฐ 2545 อ้างถึงในถวิลวดี บุรีกุล 2547 : 239) และทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ใช้คำว่า “การบริการกิจการและสังคมที่ดี” ขณะที่ทางคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการใช้คำว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ดังปรากฏในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พุทธศักราช 2546 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและมูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย 2546 อ้างถึงในถวิลวดี บุรีกุล 2547 : 239) อย่างไรก็ตามในที่นี้จะขอใช้คำว่า “การบริหารจัดการที่ดี” เพื่อให้มีความกระชับและเข้าใจมากขึ้น

แนวคิดของ “การปกครอง” “การบริหารจัดการ” หรือ Governance ไม่ใช่เรื่องใหม่แต่เป็นสิ่งที่มาพร้อมกับอารยธรรมของมนุษย์ ดังนั้นอาจให้ความหมายของ “การปกครอง” หรือ “การบริหารจัดการ” ว่าเป็นกระบวนการของการตัดสินใจและกระบวนการที่มีการนำผลของการตัดสินใจไปปฏิบัติ คำว่า การปกครองหรือการบริหารจัดการอาจถูกใช้ไปในหลายสถานะ เช่น ในเรื่องของการปกครองหรือการบริหารงานเอกชนการปกครองหรือการบริหารงานในระดับนานาชาติ ระดับชาติ ตลอดจนระดับท้องถิ่น

การกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นหลักการจัดระเบียบการปกครองประเทศที่มีหลักการสำคัญ คือ การถ่ายโอนอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย เนื่องจากการบริหารงานของรัฐที่รวบรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง (Centralization) ตามที่กำหนดไว้ในระบอบราชการที่ผ่านมา มีผลคือ ทำให้อำนาจรัฐมั่นคงครอบคลุมทั่วประเทศ สามารถรักษาเอกภาพได้ แต่ประสบปัญหาในเรื่องของความคับคั่งที่

เป็นการระของรัฐบาล รวมทั้งปัญหาความต้องการของแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน จากปัญหาดังกล่าว รัฐบาลจึงได้นำรูปแบบการปกครองแบบกระจายอำนาจมาใช้ เพราะเชื่อว่าจะทำให้การบริหารงาน มีความรวดเร็วสามารถแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางได้ อีกทั้งยังตอบสนองความต้องการของ ประชาชนในท้องถิ่นและส่งเสริมความคิดริเริ่มของประชาชนฝึกให้ประชาชนเกิด ความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติงานในท้องถิ่นเป็นการร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นตน (ประยงค์ จันเต็ง 2540 :9)

การปกครองตนเองโดยรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Self Government) เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารงาน พัฒนาชนบทให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอันเป็นการสร้าง ความเข้มแข็งให้แก่ท้องถิ่น และประเทศชาติโดยรวม

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยมีวัตถุประสงค์ของการ จัดตั้งเพื่อการกระจายอำนาจการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่นในระดับตำบลซึ่งเป็นเขตชนบท และเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศได้มีโอกาสแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยการเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง (Political Participation) ตาม ระบบประชาธิปไตย ดังนั้นถ้าองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นของประชาชนอย่างแท้จริง กล่าวคือ มีเจ้าหน้าที่มาจากการเลือกตั้งซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในตำบล มีการดำเนินงานโดย ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดทิศทางและวางแผนพัฒนาตำบล กำกับดูแลและตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ก็ย่อมสามารถแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของชุมชนระดับตำบลได้เป็นอย่างดี แต่สภาพในปัจจุบันถึงแม้ ประชาชนจะมีความรู้ความเข้าใจเรื่องของการกระจายอำนาจค่อนข้างถูกต้อง และให้ความสำคัญต่อ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาและแก้ไขปัญหา ด้วยตนเอง ก็ตามแต่การดำเนินงานขององค์การ บริหารส่วนตำบล ยังไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนในระดับ ตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กที่สุดซึ่งมี ฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้ตามกฎหมายโดย องค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญต่อชุมชนในลักษณะที่เป็นองค์กรพื้นฐานของท้องถิ่น และเป็นกลไกที่สำคัญต่อการบริหารพัฒนาระดับตำบลทั้งในทางทฤษฎี และในทางปฏิบัติ ในทาง ทฤษฎีเชื่อว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีแนวโน้มสูงในการพัฒนาชนบท เป็นองค์กรที่มีพลังของ

ประชาชนในท้องถิ่น อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและทรัพยากรต่างๆ ในชนบท จึงน่าจะรู้ปัญหาความต้องการที่แท้จริงรวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี อันจะส่งผลต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมในชุมชน และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน การจัดการทรัพยากรและพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้อย่างมีอิสระและคล่องตัวมากขึ้น

การที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถบริหารงานให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เป็นเรื่องที่ท้าทายสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะถือเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด และมีภารกิจสำคัญมากมายในการพัฒนาท้องถิ่นและให้บริการและตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุด

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการบริหารท้องถิ่นมีที่มาและสาเหตุแตกต่างกัน บางปัญหาเกิดจากปัจจัยภายในท้องถิ่นนั่นเอง เช่น ความยากจน ความขาดแคลนทรัพยากร ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนในท้องถิ่น การขาดสำนึกรับผิดชอบของบุคลากรในท้องถิ่น ในขณะที่บางปัญหาเกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น ปัญหาทางการเมืองในระดับชาติ หรือระดับมลรัฐ สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ทางเศรษฐกิจบางปัญหามีต้นเหตุมาจากความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรม บางปัญหาเกิดจากสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์หรือสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ บางปัญหาเป็นปัญหาที่เรื้อรัง มีความเป็นมาอันยาวนาน ควบคู่กับประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น บางปัญหาเป็นปัญหาใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นปัญหาในลักษณะใดหรือเกิดจากสาเหตุใด ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่จำต้องเร่งแก้ไขทั้งสิ้น เนื่องจากการบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นการบริหารสาธารณะที่ใกล้ชิดกับประชาชน ผลเสียหายที่เกิดขึ้นจากปัญหาจึงกระทบกับประชาชนโดยตรง (รศ.ดร. รัตนเฉลิมพงศ์ 2547 : 122)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้นของการเปลี่ยนแปลงทางด้านการบริหารจัดการของภาครัฐ ตลอดจนความสำคัญของการพัฒนาในระดับท้องถิ่นซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาในระดับฐานรากของการพัฒนาประเทศ หากฐานรากของประเทศมีการพัฒนาความเข้มแข็งย่อมส่งผลให้มีการพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นตามลำดับ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ให้ความสนใจในเรื่อง “การบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์” ขึ้นเพื่อศึกษาถึงการบริหารงานตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ และปัญหาที่เป็นสาเหตุของการบริหารงานตลอดจนแนวทางและข้อเสนอแนะในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้การศึกษาทางด้านธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดีนั้นมีผู้รู้หรือนักวิชาการได้ศึกษากันมาแล้วบ้างเพราะเรื่องดังกล่าวไม่ใช่เรื่องใหม่ หากแต่ผู้ศึกษาจะได้รวบรวมเนื้อหาสาระที่เป็นปัจจุบันและทันสมัย และ

เหมาะสมกับสภาพบริบทของพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ อันจะได้มาซึ่งข้อมูลในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นระบบ ชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทของจังหวัดเพชรบูรณ์ ตลอดจนหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สนใจต่อไป

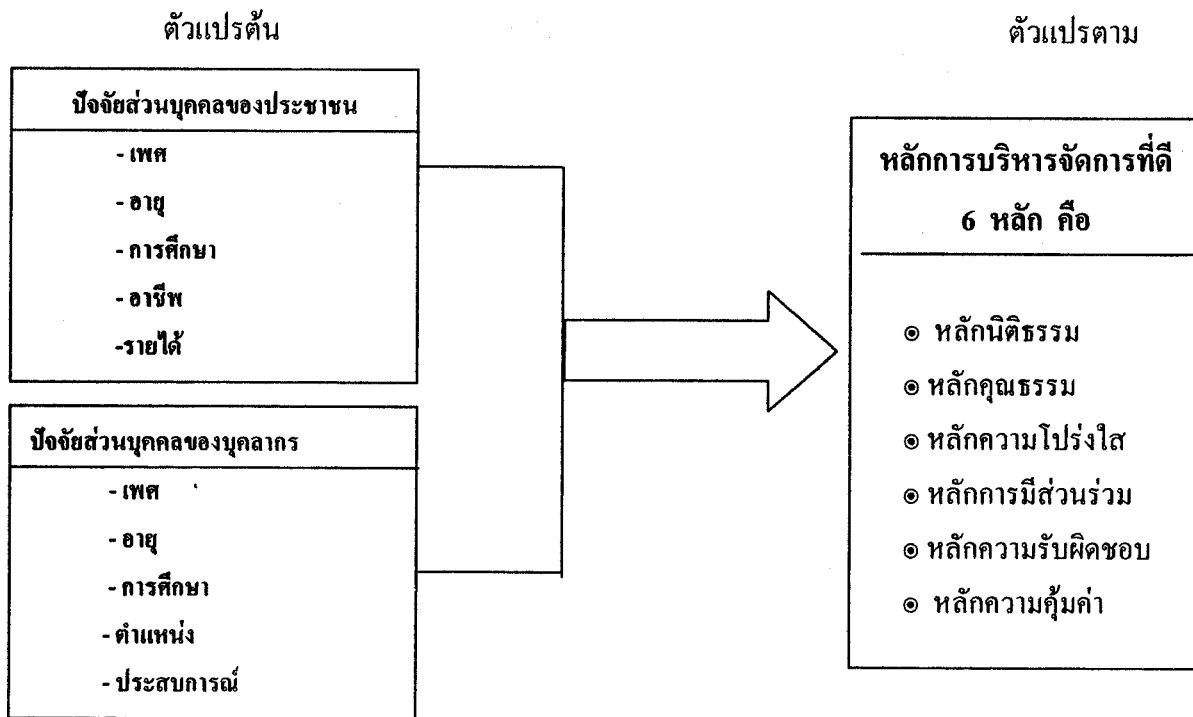
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาถึงการบริหารงานตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดี

2.3 เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารงานตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์

3. กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะประเด็นการบริหารงานตามแนวทางของการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์

4.2 ประชากรในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างของประชาชนและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบแบบหลายขั้นตอน (Multi Stages Rondon Sampling)

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การบริหารจัดการที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการการบริหารงานที่มุ่งเน้นหลักการ ที่เป็นแบบทฤษฎีการบริหารงาน แต่เป็นหลักการการทำงานหากนำมาใช้แล้วจะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุด ซึ่งประกอบด้วยหลักการบริหารจัดการที่ดี 6 หลักการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า

5.1.1 หลักนิติธรรม ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง การชี้แจงขอบเขตอำนาจหน้าที่การตรวจสอบการปฏิบัติงาน สิทธิความคุ้มครองต่างๆ ที่ประชาชนพึงได้รับ อันได้แก่ สิทธิการรับรู้ขั้นตอนของการปฏิบัติงาน สิทธิการคัดค้าน การร้องเรียน ตลอดจนการรับรู้ถึงบทลงโทษบุคลากรในหน่วยงาน

5.1.2 หลักคุณธรรม ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง การปฏิบัติตนของบุคลากร โดยไม่ใช้อำนาจที่เหนือกว่ากฎหมาย การไม่เลือกการปฏิบัติหรือการบริการต่อประชาชน การไม่ละทิ้งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน การกระทำผิดวินัย การมีพฤติกรรมส่วนตัวที่ผิดวินัย ข้าราชการ เป็นต้น

5.1.3 หลักความโปร่งใส ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง การที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ขั้นตอนการปฏิบัติงาน การตรวจสอบ การลงโทษ การคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร

5.1.4 หลักการมีส่วนร่วม ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง การให้ประชาชนส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารการตัดสินใจ การจัดสรรทรัพยากร การให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน

5.1.5 **หลักความรับผิดชอบ** ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่สำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะ การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดี และผลเสียจากการกระทำของตนเอง การสร้างมาตรฐานในการปฏิบัติงาน และการสร้างการมีส่วนร่วมในการรักษองค์กร ตลอดจนแรงจูงใจต่างในการปฏิบัติงาน

5.1.6 **หลักความคุ้มค่า** ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง การบริหารทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ประหยัดใช้ของคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ อันได้แก่ บุคลากร งบประมาณ การบริการประชาชน การวัดผลการปฏิบัติงานในแต่ละด้าน เป็นต้น

5.2 **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** หมายถึง องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ที่กฎหมายจัดตั้งขึ้น ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง องค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์

5.3 **องค์กรบริหารส่วนตำบล** หมายถึง องค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์

5.4 **การบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบล** ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง การปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรทั้งการให้บริการประชาชน การปฏิบัติงานที่พึงกระทำตามกฎหมาย ตลอดจนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานและร่วมตัดสินใจตามแนวการบริหารจัดการที่ดี อันได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ

5.5 **ประชากร** ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง ประชากรในจังหวัดเพชรบูรณ์

5.6 **กลุ่มตัวอย่าง** ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง

5.6.1 **บุคลากร** ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง ข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง พนักงานส่วนตำบล พนักงานจ้าง

5.6.2 **ประชาชน** ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง ประชากรกลุ่มตัวอย่างจากพื้นที่ในการสุ่มตัวอย่างเพื่อในการศึกษาครั้งนี้

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งสามารถจะนำไปใช้เป็น

ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และเป็นแนวทางในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นๆ
ต่อไป

6.2 เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนและบุคลากรของ
องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดี ตลอดจนปัญหา
และข้อเสนอแนะทางการบริหารจัดการที่ดี

6.3 สามารถใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัยประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง "การบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์" ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและทบทวนเอกสารรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานท้องถิ่น
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาล
3. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลกับการบริหารจัดการที่ดี
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานท้องถิ่น

การบริหารท้องถิ่น (Local Administration) เป็นรูปแบบการบริหารงานอีกลักษณะหนึ่งซึ่งมีความสำคัญมากในประเทศประชาธิปไตยส่วนใหญ่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดบริการสาธารณะ อย่างไรก็ตาม การบริหารท้องถิ่นมีลักษณะแตกต่างจากการบริหารงานของรัฐบาลโดยทั่วไป แนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการบริหารงานท้องถิ่นประกอบด้วย ความหมายและลักษณะของการบริหารท้องถิ่น ความสำคัญของการบริหารท้องถิ่น วัตถุประสงค์ของการบริหารท้องถิ่น และแนวคิดพื้นฐานในการบริหารท้องถิ่น (รศคนธ์ รัตนเสริมพงศ์ 2547:58)

1.1 ความหมายและลักษณะของการบริหารท้องถิ่น

การบริหารท้องถิ่น หมายถึง การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการบริหารในระดับรองจากระดับชาติหรือระดับรัฐ การบริหารท้องถิ่นเป็นผลมาจากการที่รัฐบาล ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารประเทศได้กระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเองในรูปแบบของการปกครองท้องถิ่น (Local Government) ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งมีอำนาจปกครองตนเองตามที่ได้รับ การกระจายอำนาจจากรัฐบาลจะดำเนินการปกครองท้องถิ่นของตนเองโดยจัดตั้งองค์กรขึ้นมาใช้อำนาจแทนประชาชน เรียกว่า "องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น" องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นจะเป็นผู้ดำเนินการบริหารท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นอิสระ ภายใต้กรอบนโยบาย กฎหมาย และการกำกับดูแลของรัฐ

การบริหารท้องถิ่นเป็นการบริหารงานสาธารณะของหน่วยการปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เนื่องจากการปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองตนเองของประชาชนในระดับล่างสุด กล่าวคือในประเทศประชาธิปไตย ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยจะปกครองตนเองตั้งแต่ในระดับชาติ ซึ่งเป็นระดับสูงสุดในกรณีที่เป็นรัฐเดี่ยว ประชาชนมักจะปกครองตนเอง 2 ระดับ คือ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ส่วนในรัฐรวมประชาชนจะปกครองตนเอง 3 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับมลรัฐ และระดับท้องถิ่น โดยการปกครองท้องถิ่นจะเป็นการปกครองตนเองของประชาชนในระดับล่างสุดของทุกประเทศ

การบริหารท้องถิ่นเป็นภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นเดียวกับการบริหารประเทศเป็นภารกิจหลักของรัฐบาล การบริหารท้องถิ่นมีลักษณะโดยรวมเช่นเดียวกับการบริหารงานสาธารณะโดยทั่วไป แต่ก็มีลักษณะเฉพาะบางประการที่แตกต่างจากการบริหารงานภาครัฐในระดับชาติ การบริหารท้องถิ่นมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1.1.1 การบริหารท้องถิ่นเป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งโดยปกติเป็นอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร อันได้แก่ ผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น เช่น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี คณะเทศมนตรี เป็นต้น

1.1.2 การบริหารท้องถิ่นเป็นกระบวนการหรือกรรมวิธีในการนำเอาการตัดสินใจและนโยบายของท้องถิ่นไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ รวมทั้งการนำกฎหมายที่ท้องถิ่นกำหนดไปบังคับใช้ในเขตท้องถิ่นด้วยนโยบาย และกฎหมายของท้องถิ่นดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของท้องถิ่น กำหนดขึ้นโดยประชาชนหรือตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของท้องถิ่น

1.1.3 การบริหารท้องถิ่นเป็นการผสมผสานความรู้ความสามารถทางการบริหารกับความรับผิดชอบต่อท้องถิ่นและหลักเหตุผลการดำเนินการบริหารจะต้องคำนึงถึงเจตจำนงของประชาชนในท้องถิ่น (Popular Will) ตลอดจนความเสมอภาคและยุติธรรมในสังคมด้วย

1.1.4 การบริหารท้องถิ่นเป็นการนำเอาทรัพยากรทางการบริหารของท้องถิ่น อันได้แก่ บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อบรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ความสำคัญของการบริหารท้องถิ่น

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการบริหารท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ โดยส่วนรวม ดังมีสาระสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้ (รศคนธ์ รัตนเสริมพงศ์ 2547:60)

1.2.1 ความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นและการพัฒนาท้องถิ่น การบริหารท้องถิ่นมีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นยิ่งรัฐบาลกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเองมากเท่าใด การบริหารท้องถิ่นก็ยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้นความสำคัญของการบริหารท้องถิ่นที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นและการพัฒนาท้องถิ่นมีดังนี้

1) การบริหารท้องถิ่นทำให้ผู้คนในท้องถิ่นมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างที่ดีตนเองต้องการเนื่องจากการบริหารท้องถิ่น เป็นการนำเอานโยบายของท้องถิ่นซึ่งมีที่มาจากปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นมาปฏิบัติ ทำให้การบริหารท้องถิ่นสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

2) การบริหารท้องถิ่นทำให้ผู้คนในท้องถิ่นมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีเนื่องจากท้องถิ่นสามารถจัดบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ สนองความต้องการของท้องถิ่นได้ถูกต้องตรงจุด และยังสามารถจัดบริการได้ อย่างทั่วถึง แตกต่างจากการจัดบริการสาธารณะโดยรัฐบาล

3) การบริหารท้องถิ่นทำให้ผู้คนในท้องถิ่นมีการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นกว่าเดิมเมื่อการบริหารกิจการต่างๆ ในท้องถิ่นสามารถทำได้โดยบุคคลในท้องถิ่นเองไม่ต้องรอหรือร้องขอให้ส่วนกลางมาจัดดำเนินการให้คนในท้องถิ่นก็จะมีโอกาสที่จะพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองได้โดยการริเริ่มขึ้นเองในท้องถิ่น

1.2.2 ความสำคัญต่อการบริหารและการพัฒนาประเทศ การบริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประเทศย่อมส่งผลต่อการบริหารและพัฒนาประเทศในส่วนรวมการบริหารท้องถิ่นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการบริหารและพัฒนาประเทศในสาระสำคัญดังนี้

1) การบริหารส่วนท้องถิ่นช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในการดำเนินการบริหารประเทศ การที่ประชาชนรับภาระจัดบริการสาธารณะในท้องถิ่นของตนเอง ทำให้รัฐบาลมีภาวะลดลงและสามารถปฏิบัติภารกิจที่สำคัญในระดับชาติ อาทิ การรักษาความมั่นคงของประเทศ การดำเนินนโยบายทางด้านเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) การบริหารท้องถิ่นช่วยส่งเสริมการบริหารประเทศให้มีประสิทธิภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถแก้ไขปัญหาส่วนท้องถิ่นและสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทำให้การบริการสาธารณะในท้องถิ่นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารประเทศโดยรวม

3) การบริหารท้องถิ่นทำให้เกิดการพัฒนาในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ การบริหารท้องถิ่นทำให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นขึ้นในพื้นที่ต่างๆ พร้อมๆ กันทั่วทั้งประเทศ โดยไม่ต้องรอให้รัฐบาลเข้ามาดำเนินการพัฒนาทีละพื้นที่ตามลำดับความสำคัญซึ่งจัดลำดับโดยรัฐบาล ส่งผลให้ทั้งประเทศได้รับการพัฒนาโดยรวม

2.2.3 ความสำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการพัฒนาประชาสังคมในท้องถิ่น การบริหารท้องถิ่นเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้อำนาจปกครองตนเอง ทำให้เกิดการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์เต็มรูปแบบธำรงไว้ซึ่งสิทธิอันชอบธรรมในการปกครองตนเองของประชาชนและส่งเสริมให้เกิดประชาคมท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ ความสำคัญของการบริหารท้องถิ่นที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการพัฒนาประชาสังคม มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1) การบริหารท้องถิ่นทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ความสำเร็จของการบริหารท้องถิ่นส่งผลให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจ และมีความเชื่อมั่นในระบบบริหารบ้านเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ตลอดจนทำให้ประชาชนมีความเลื่อมใสศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

2) การบริหารท้องถิ่นสร้างเสริมความแข็งแกร่งของประชาคมการบริหารท้องถิ่นสร้างเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ประชาคมท้องถิ่นมีความเข้มแข็งมั่นคงพึ่งตนเองได้ และมีการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้นอันเป็นปัจจัยสำคัญของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

3) การบริหารท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจและฝึกฝนพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในการบริหารส่วนท้องถิ่นก่อให้เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ และบทบาทของประชาชน ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างพลเมืองที่ดีแล้วยังเป็นการสร้างผู้นำหรือผู้บริหารที่ดีด้วย

1.3 วัตถุประสงค์ของการบริหารส่วนท้องถิ่น

การบริหารงานภาครัฐหรือการบริหารงานสาธารณะ โดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญ 2 ประการ คือ การทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) และการทำให้ประเทศชาติบ้านเมืองมีความมั่นคงปลอดภัย (National Security) อันจะส่งผลให้ผู้คนในบ้านเมือง

นั้นอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและมีชีวิตที่ดี การบริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นการบริหารงานสาธารณะก็มีวัตถุประสงค์หลักในลักษณะเดียวกัน แต่อาจมีรายละเอียดแตกต่างกันไปในแต่ละลักษณะท้องถิ่น ทั้งนี้ เนื่องจากผู้คนในแต่ละสังคมอาจมีปัญหาความต้องการ ทัศนคติ และค่านิยมที่แตกต่างกัน ถ้าหากต้องการที่จะศึกษาวัตถุประสงค์ของการบริหารท้องถิ่นอย่างแท้จริงจะต้องแยกศึกษาตามบริบทของท้องถิ่นที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม อาจสรุปวัตถุประสงค์ของการบริหารท้องถิ่นโดยทั่วไปในภาพรวมได้ 4 ประการ คือ การตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การตอบสนองนโยบายแห่งรัฐ การนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการพัฒนาท้องถิ่น (รศ.ดร. รัตนเสริมพงศ์ 2547 : 62)

2.3.1 การตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น วัตถุประสงค์หลักของการบริหารท้องถิ่น คือ การตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ตามหลักการประชาธิปไตย ประชาชนย่อมมีสิทธิที่จะกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง และประชาชนในท้องถิ่นย่อมมีสิทธิในการกำหนดวิถีทางของท้องถิ่นตนเองด้วย ดังนั้นไม่ว่าประชาชนมีความต้องการอย่างไร วัตถุประสงค์ของการบริหารงานท้องถิ่นก็ต้องหันเหไปในทิศทางนั้น เพื่อให้เกิดการบริหารท้องถิ่นที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของประชาชนโดยทั่วไป การบริหารท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในด้านต่างๆ ดังนี้

1) การสนองความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีชีวิตอยู่อย่างปลอดภัย มีความมั่นคงในชีวิตได้รับความคุ้มครองป้องกันจากภัยอันตรายในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภัยธรรมชาติภัยจากโจรผู้ร้าย หรือภัยอันตรายอื่นๆ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น

2) การสนองความต้องการปัจจัยพื้นฐานเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในปัจจุบันนอกจากปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรคแล้ว ยังต้องคำนึงถึงอากาศและน้ำบริสุทธิ์ รวมทั้งพลังงานที่จำเป็นด้วย

3) การสนองความต้องการด้านศีลธรรม เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีศีลธรรมจริยธรรม ตามค่านิยมของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งนี้คุณค่าเชิงจริยธรรมของแต่ละท้องถิ่นอาจมีจุดเน้นที่แตกต่างกันโดยทั่วไป ได้แก่ ความสามัคคี ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น

4) การสนองความต้องการที่จะมีชีวิตที่ดีกว่าเดิมเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งนี้ชีวิตที่ดีในแต่ละท้องถิ่นจะมีลักษณะอย่างไร ต้องแล้วแต่

ค่านิยมและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นอาจเน้นความสงบเรียบร้อย ความประณีต
บรรจง ความสะอาดสบาย ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี เป็นต้น

2.3.2 การตอบสนองนโยบายแห่งรัฐ ในฐานะที่การบริหารท้องถิ่นเป็น
การดำเนินการบริหารในระดับรองจากระดับชาติหรือระดับรัฐจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละท้องถิ่น
จะต้องมีแนวทางการบริหารงานที่อยู่ภายใต้กรอบนโยบายแห่งรัฐ และมีวัตถุประสงค์ใน
การตอบสนองนโยบายสาธารณะในระดับชาติหรือระดับรัฐ เพื่อให้การบริหารประเทศในทุกกระดับ
เป็นไปในทิศทางเดียวกันประสานสอดคล้องกันเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทางปฏิบัติ
อันจะทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกันของประชาชนในชาติ ดังนี้

1) การให้ความร่วมมือในการดำเนินนโยบายระดับรัฐ โดยท้องถิ่นกำหนด
นโยบายการบริหารท้องถิ่นให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ความร่วมมือของท้องถิ่นใน
การดำเนินนโยบายสาธารณะในระดับรัฐจะทำให้เกิดการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเครือข่ายทั่วทั้งประเทศ
ส่งผลให้ดำเนินนโยบายของรัฐประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

2) การแบ่งเบาภาระของรัฐบาล โดยดำเนินกิจการที่รัฐมอบหมายหรือ
กระจายอำนาจให้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภารกิจในด้านการจัดบริการสาธารณะในท้องถิ่นทำให้รัฐบาลมี
ภาระลดลง และสามารถบริหารกิจการที่สำคัญอันเป็นความรับผิดชอบในระดับชาติหรือระดับรัฐได้
อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3.3 การนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
การบริหารท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ
และประสิทธิผล เพื่อแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นซึ่งมี
มากมายหลากหลาย ทรัพยากรที่มีอยู่มากไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการ
ทั้งหมดได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ทรัพยากรอย่างระมัดระวัง เพื่อให้ทรัพยากรดังกล่าว
สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อประโยชน์ของประชาชนและ
ชุมชนท้องถิ่น รวมตลอดถึงประเทศชาติโดยส่วนรวม วัตถุประสงค์ในการบริหารท้องถิ่นเพื่อนำ
ทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น อาจจำแนกออกได้เป็น
3 ประการ ดังนี้

1) การนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ การบริหารท้องถิ่นเพื่อให้สามารถ
สนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่
จะต้องมีทรัพยากรอย่างพอเพียงและมีคุณภาพ ฉะนั้น ในลำดับแรกจะต้องเริ่มต้นจากการจัดหา
ทรัพยากรมาใช้ เช่น การจัดหารายได้ที่เป็นตัวเงิน การจัดหาทรัพย์สินอื่นๆ การจัดหา
ทรัพยากรบุคคล และเทคโนโลยีที่เหมาะสม เป็นต้น

2) การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ ทรัพยากรท้องถิ่นนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ก็ต่อเมื่อมีการนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทรัพยากรจะต้องถูกใช้ไปอย่างสิ้นเปลืองน้อยที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้เกิดผลดีมากที่สุด แม่นยำตรงเป้าหมายรวดเร็วและราบรื่นที่สุด ตลอดจนสามารถใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนคือใช้ได้ตลอดไปไม่หมดสิ้น

3) การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์หลักของการบริหารท้องถิ่นคือการแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ไม่ว่าจะเป็นการใช้เงิน ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ หรือกำลังคน จะต้องมี วัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นและประชาชน และจะต้องดำเนินงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์จึงจะถือว่าเป็นการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.4 การพัฒนาท้องถิ่น การบริหารท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ ตามความมุ่งหมายของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งอาจแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามทุกท้องถิ่นต้องการที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตน โดยมีความมุ่งหมายที่สำคัญ 3 ประการ คือ การแก้ไขสิ่งที่เป็นปัญหาของท้องถิ่น การบำรุงรักษาสิ่งดีๆ ที่เป็นอยู่หรือมีอยู่แล้วในท้องถิ่นให้คงอยู่ตลอดไป และการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีมีประโยชน์สำหรับประชาชนและชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้การพัฒนาท้องถิ่นให้ประสบผลสำเร็จจะต้องพัฒนาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบในการดำรงอยู่ของท้องถิ่นในทุกๆ ด้านไปพร้อมๆ กันซึ่งโดยทั่วไปการบริหารท้องถิ่นจะมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญในด้านต่างๆ ดังนี้

1) การพัฒนาทางสังคม ทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีสภาวะทางสังคมที่ดี สมาชิกของชุมชนดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างผาสุกราบรื่น มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และมีแนวทางในการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกันสามารถปรับตัวที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง และอบรมสั่งสอนสมาชิกรุ่นใหม่ให้มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนสืบทอดวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่อไป

2) การพัฒนาทางเศรษฐกิจ ทำให้ผู้คนมีของกินของใช้อย่างเพียงพอตามที่ต้องการพ้นจากสภาพความขาดแคลนออกอยากมีการผลิตอย่างเพียงพอ มีการคัดสรรผลผลิตจำหน่ายจ่ายแจกกันไปอย่างทั่วถึง มีการบริโภคอย่างได้ประโยชน์ มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม และพัฒนาไปสู่การมีกินมีใช้อย่างสมบูรณ์พูนสุข การสร้างระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง การเพิ่มกำลังการผลิต และการขยายตัวทางเศรษฐกิจต่อไป

3) การพัฒนาทางการเมือง ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนมีความเชื่อมั่นศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตระหนักถึงความสำคัญของ

ตนเองในฐานะเจ้าของอำนาจและตระหนักถึงหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองทั้งในระดับรัฐ และระดับท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น ทำให้ประชาคมท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสามารถปกครองตนเอง และพัฒนาท้องถิ่นของตนเองอย่างยั่งยืน

1.4 แนวคิดพื้นฐานในการบริหารท้องถิ่น

แนวคิดในการบริหารท้องถิ่นมีพื้นฐานมาจากอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์แต่ละคนต่างมีเกียรติ ศักดิ์ศรี และมีคุณค่าความเป็นมนุษย์โดยเท่าเทียมกัน แต่ละคนต่างมีความคิด ความเชื่อ และเหตุผลของตนเอง ดังนั้นจึงจัดระเบียบบ้านเมืองโดยกำหนดให้ปัจเจกชนมีอำนาจในตนเอง มีสิทธิเสรีภาพ และมีความเสมอภาคกัน ไม่ให้ใครมีอำนาจเหนือคนอื่น กฎระเบียบในการอยู่ร่วมกันและแนวทางแห่งรัฐเกิดจากความคิดและการตัดสินใจร่วมกันของปัจเจกชนที่เป็นสมาชิกของรัฐ แม้ว่าจะต้องมีการจัดระเบียบการอยู่ร่วมกัน มีผู้ปกครอง มีระเบียบ กฎเกณฑ์ เพื่อให้ผู้คนสามารถอยู่ด้วยกันโดยไม่เกิดความวุ่นวาย แต่สมาชิกของรัฐที่อยู่ภายใต้การปกครองและระเบียบกฎเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องยังคงสามารถดำรงเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ได้เช่นเดิม แนวคิดดังกล่าวนี้ทำให้เกิดหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยที่กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิ และเสรีภาพอย่างกว้างขวางและมีอำนาจในการปกครองตนเองในขณะเดียวกันก็กำหนดให้ผู้ปกครองหรือรัฐบาลมาจากความเห็นชอบของประชาชนและมีอำนาจจำกัดสามารถใช้อำนาจได้เท่าที่จำเป็นภายใต้กรอบของกฎหมาย และมีกลไกในการจำกัดขอบเขตและควบคุมการใช้อำนาจรัฐเพื่อปกป้องไม่ให้ผู้ปกครองใช้อำนาจละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

การบริหารท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่อยู่บนรากฐานแห่งหลักการประชาธิปไตย ดังกล่าวข้างต้นนี้ โดยมีความสอดคล้องกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยทั้งในหลักการที่เกี่ยวกับประชาชน และหลักการที่เกี่ยวกับผู้ปกครอง ทั้งนี้ การบริหารท้องถิ่นในประเทศประชาธิปไตยมีแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญ 2 ประการ คือ แนวคิดในเรื่องการปกครองตนเองของท้องถิ่น และแนวคิดในเรื่องการกระจายอำนาจ (รศคนธ์ รัตนเสริมพงศ์ 2547:65)

1) การปกครองตนเองของท้องถิ่น (Local Self Government) หมายถึง การที่ชุมชนท้องถิ่น หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรของประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจตัดสินใจ กำหนดนโยบาย และดำเนินการบริหารท้องถิ่นของตน ได้อย่างเป็นอิสระตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น การปกครองตนเองเป็นหลักการสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่เชื่อมั่นศรัทธาในคุณค่าความเป็นมนุษย์ เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรี แต่ละคนต่างมีความคิดและเหตุผลเป็นของตนเอง มีสติปัญญา มีมโนธรรม ตลอดจนมีความสามารถที่จะคิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ความเป็นมนุษย์ดังกล่าวนี้ไม่มีใครแย่งชิงไปจากใครได้มนุษย์แต่ละคนเกิดมาพร้อมกับสิทธิตามธรรมชาติที่จะเลือกแนวทางดำเนินชีวิตของตนได้อย่างเป็นอิสระ ดังนั้นใน

ประเทศประชาธิปไตย จึงมีการสงวนอำนาจในการปกครองตนเองของปัจเจกชน ซึ่งเป็นอำนาจตามธรรมชาติของมนุษย์ไว้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในขณะที่เดียวกันก็ให้รัฐบาลใช้อำนาจปกครองประชาชนเฉพาะเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ประชาชนสามารถกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง และดำเนินชีวิตตามที่ตนเองต้องการได้อย่างเป็นอิสระ

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองตนเองของท้องถิ่น เป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานและพัฒนา มาจากแนวความคิดในเรื่องสิทธิและอำนาจปกครองตนเองของปัจเจกชน ในประเทศประชาธิปไตย โดยทั่วไป นอกจากจะจัดระเบียบการปกครองรัฐ โดยกำหนดให้ประชาชนซึ่งเป็นปัจเจกชนมีสิทธิหรืออำนาจในตนเองอย่างกว้างขวางแล้วยังกำหนดให้ประชาชนที่อยู่รวมกันเป็นชุมชนมีอำนาจปกครองตนเองในระดับท้องถิ่นด้วย ชุมชนท้องถิ่นที่เกิดจากการรวมตัวกันของปัจเจกชนจะมีอำนาจในการปกครองท้องถิ่นของตนเอง สามารถกำหนดแนวทางการบริหารท้องถิ่นและดำเนินการบริหารท้องถิ่นของตนเองตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่นนั้นทิศทางและวิถีชีวิตของท้องถิ่นจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ

ในการปกครองตนเองของท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจในการปกครองตนเองตามกฎหมาย โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรของประชาชนในท้องถิ่นจะต้องได้รับการรับรองโดยกฎหมายมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารกิจการซึ่งเป็นภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของท้องถิ่นได้อย่างเป็นอิสระโดยไม่ถูกขัดขวางหรือแทรกแซงจากรัฐบาล หน่วยงานของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลยกเว้นในกรณีที่ยกเว้นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

การปกครองตนเองของท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญในการจัดการปกครองแบบประชาธิปไตย ทำให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำเนินการบริหารท้องถิ่นของตนเองได้อย่างมีอิสระตามความต้องการของประชาชนซึ่งเป็นสมาชิกของท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นสามารถดำรงชีวิตตามแบบที่ตนเองปรารถนาโดยสอดคล้องกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่เชื่อมั่นศรัทธาในคุณค่าความเป็นมนุษย์

2) การกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นหลักการใช้อำนาจบริหารที่กำหนดให้รัฐบาลในส่วนกลาง ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจในการบริหารประเทศมอบอำนาจบางประการให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นดำเนินการบริหารกิจการท้องถิ่นของตนเอง ทั้งนี้ประชาชนในท้องถิ่นจะจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรของประชาชนในท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อใช้อำนาจดังกล่าวนี้แทนประชาชนและดำเนินการบริหารท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์ของชุมชนท้องถิ่นนั้นอย่าง เป็นอิสระ

การใช้อำนาจบริหารประเทศมีหลักการที่สำคัญ 2 ประการ คือ การรวมอำนาจ และการกระจายอำนาจ ในการใช้อำนาจตามหลักการรวมอำนาจรัฐบาลจะเป็นศูนย์กลางของอำนาจ ในการอำนวยการบริหารประเทศมีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการและบังคับบัญชา รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาลในส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินการบริหารกิจการบ้านเมืองตลอดทั่วทั้งประเทศ โดยมีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา ส่วนการใช้อำนาจตามหลักการกระจายอำนาจนั้น เมื่อรัฐบาลกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นแล้ว อำนาจตัดสินใจและดำเนินการบริหารกิจการท้องถิ่นก็จะเป็นของชุมชนท้องถิ่นนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งประชาชนในท้องถิ่นจัดตั้งขึ้น จะเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชน

การบริหารท้องถิ่นเป็นผลมาจากการกระจายอำนาจบริหารของรัฐบาล ท้องถิ่นจะได้รับการกระจายอำนาจมาน้อยเพียงไรย่อมขึ้นอยู่กับรัฐบาลในระดับที่สูงกว่า รัฐบาลจะรวมอำนาจการบริหารประเทศไว้เท่าที่จำเป็นเพื่อเอกภาพและความมั่นคงของประเทศ อาทิ การทหาร การดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันก็จะกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารท้องถิ่นของตนเองอย่างกว้างขวาง ลักษณะดังกล่าวนี้จะทำให้รัฐบาลมีอำนาจน้อยลง สอดคล้องกับหลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยที่ต้องการให้รัฐบาลมีอำนาจจำกัด ทั้งนี้เมื่อรัฐบาลกระจายอำนาจบริหารให้ท้องถิ่นในเรื่องใดก็ตามย่อมหมายถึงการที่รัฐบาลได้ยกอำนาจส่วนนั้นให้ชุมชนท้องถิ่นและถอนตัวออกจากการเป็นผู้ใช้อำนาจนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจะเข้ามาเป็นเจ้าของอำนาจนั้นและเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นแทน โดยทั่วไปท้องถิ่นจะได้รับการกระจายอำนาจในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะต่างๆ ในท้องถิ่น อาทิ การจัดสาธารณสุขปโภคและสาธารณูปการต่างๆ การจัดการศึกษา การบริการสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อย เป็นต้น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการบริหารกิจการเหล่านี้ตามนโยบายของชุมชนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ

การกระจายอำนาจ เป็นหลักการสำคัญยิ่งในการจัดการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นการลดบทบาท และจำกัดอำนาจของรัฐบาลกลางลงพร้อมๆ กันกับเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นของตนเอง อันเป็นรากฐานของการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตยการกระจายอำนาจเป็นหลักการใช้อำนาจบริหารที่ก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติและประชาชนมากมายหลายประการ ในส่วนที่เป็นผลดีต่อประเทศชาติ การกระจายอำนาจทำให้เกิดการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างรัฐบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผลให้รัฐบาลมีภาระหน้าที่ลดลง และสามารถหันไปทุ่มเทกับ

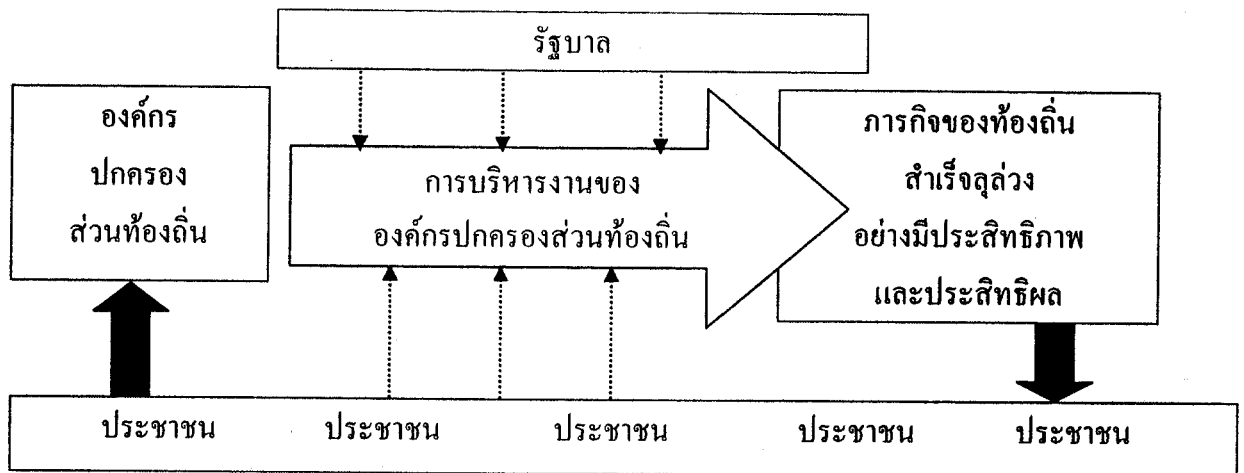
ภาระงานหลักของประเทศได้อย่างเต็มที่ และทำให้เกิดการกระจายการพัฒนาไปในทุกท้องถิ่นทั่วทั้งประเทศได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องรอให้รัฐบาลมาดำเนินการให้ในส่วนที่เป็นผลดีต่อประชาชน การกระจายอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเองทำให้ ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง ปัญหาของประชาชนได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ ประชาชนมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ทำให้การบริหารและการพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้การกระจายอำนาจยังมีส่วนส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อชุมชนท้องถิ่น และต่อประเทศชาติ

1.4.1 หลักการบริหารท้องถิ่น

การบริหารท้องถิ่นเป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น

ในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น มีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการเริ่มจากโครงสร้างที่ทำหน้าที่บริหารท้องถิ่น คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรของประชาชนในท้องถิ่นและได้รับมอบหมายจากประชาชนให้เป็นผู้ดำเนินการบริหารกิจการของท้องถิ่นประการต่อมา คือ อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวกำหนดภารกิจของท้องถิ่นและเป็นเป้าหมายในการบริหารท้องถิ่น จากนั้นจึงเป็นเรื่องของกิจกรรม คือ การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันหมายถึง การดำเนินกิจกรรมเพื่อให้ภารกิจของท้องถิ่นสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ นอกจากนี้ ในฐานะที่ท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของ รัฐบาล ในระดับรัฐหรือระดับชาติ จึงย่อมมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการบริหารท้องถิ่นด้วยบทบาทของรัฐบาลในการบริหารท้องถิ่น จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึง และในประการสุดท้ายแต่เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งในการบริหารท้องถิ่น คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นตามอุดมการณ์ประชาธิปไตย ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นอย่างกว้างขวางเพื่อให้เกิดการบริหารท้องถิ่นโดยประชาชนและเพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง

หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบเหล่านี้ เป็นหลักการที่สำคัญของการบริหารท้องถิ่น และเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จในการบริหารท้องถิ่น อันสืบเนื่องไปถึงผลสำเร็จของการบริหารงานภาครัฐหรือการบริหารงานสาธารณะในภาพรวมด้วย (รศกนธ์ รัตนเสริมพงศ์ 2547:68)

ภาพที่ 2.1 การบริหารท้องถิ่น

1.4.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรปกครองตนเองของประชาชนในระดับฐานล่างที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นศูนย์รวมของการปกครองและการบริหารท้องถิ่นเป็นผู้ตัดสินใจ กำหนดนโยบาย บริหาร และการดำเนินกิจการต่างๆ ของท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการจัดบริการสาธารณะในท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศประชาธิปไตยจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นกลไกในการทำหน้าที่ใช้อำนาจซึ่งรัฐบาลกระจายให้ชุมชนท้องถิ่นแทนประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้การใช้อำนาจดังกล่าวเป็นไปอย่างถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งก่อให้เกิดผลในลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชนในท้องถิ่น ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจท้องถิ่นจะเป็นผู้กำหนดตัวบุคคลที่เข้าดำรงตำแหน่งสำคัญต่างๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเลือกตั้งทางตรงหรือทางอ้อม นอกจากนี้ เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นสามารถดำเนินงานแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องได้รับการรับรองตามกฎหมายมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีความเป็นเอกเทศแตกต่างหากจากองค์กรของรัฐบาล และมีความเป็นอิสระในการบริหารงานของตนเองอย่างกว้างขวาง

หลักการเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศประชาธิปไตย มีสาระสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้ (รศกนธ์ รัตนเสริมพงศ์ 2547:69)

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนตามหลักการประชาธิปไตย ประชาชนในท้องถิ่นเป็นเจ้าของอำนาจในการปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นกลไกในการใช้อำนาจของท้องถิ่นจึงเป็นองค์กรของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจ และในฐานะที่ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจการปกครองตนเองตามหลักการประชาธิปไตย การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นการปกครองโดยประชาชน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือประชาชนเป็นผู้ปกครอง แต่เนื่องจากประชาชนไม่สามารถดำเนินการปกครองได้ด้วยตนเอง จึงมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นกลไกดำเนินกิจกรรมการปกครองและบริหารท้องถิ่นแทน และที่สำคัญที่สุดเป้าหมายหลักของการปกครองและบริหารท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตยคือการสนองเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น การดำเนินกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการจัดระเบียบการอยู่ร่วมกันของประชาชนในท้องถิ่น หรือการจัดบริการสาธารณะต่างๆ จะต้องคำนึงถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลัก

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจตามกำหนดและมีความเป็นอิสระในการบริหารกิจการของตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน จัดตั้งขึ้นโดยมีกฎหมายรับรองในรัฐเดี่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะตั้งขึ้นโดยกฎหมายระดับชาติ ส่วนในรัฐรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดตั้งโดยกฎหมายของมลรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจตามกฎหมายและมีอำตคามัติหรืออำนาจอิสระในการดำเนินการปกครองท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของตนเอง เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารกิจการของท้องถิ่นสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่นได้ตามเป้าหมายอย่างแท้จริง นอกจากนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีความเป็นเอกเทศแตกต่างหากจากองค์กรของรัฐบาล มีงบประมาณของตนเองไม่รวมอยู่ในงบประมาณแผ่นดิน มีบุคคลกรของตนเองซึ่งไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของส่วนกลาง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย หรือวินิจฉัยเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ในท้องถิ่นได้อย่างเป็นอิสระตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด สามารถดำเนินกิจการบริหารท้องถิ่นของตนเองอย่างคล่องตัวโดยไม่ถูกรัฐบาลบังคับครอบงำหรือแทรกแซง

1.5 การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความหมายครอบคลุมถึงการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ภารกิจอันเป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผล โดยปกติการบริการงานเป็นบทบาทหน้าที่ของฝ่ายบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะนำเอานโยบายของท้องถิ่นไปปฏิบัติให้บังเกิดผลอันเป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นนั้น (รศคนธ์ รัตนเสริมพงศ์ 2547:73)

1.5.1 หลักการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะที่แตกต่างจากการบริหารงานของหน่วยงานรัฐบาลทั่วไป เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรของประชาชนมีความเป็นอิสระเป็นเอกเทศและไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของรัฐบาล การบริหารงานต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ ในขณะที่เดียวกัน การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่เหมือนการบริหารงานธุรกิจเอกชน เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเป้าหมายหลักเพื่อประโยชน์ของสาธารณชนไม่ใช่เอกชน การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีหลักการบางประการที่แตกต่างกันออกไปจากการบริหารงานภาครัฐและภาคเอกชนโดยทั่วไป

การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงตามเจตนารมณ์ของชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น จะต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญดังต่อไปนี้

1) เป้าหมายในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เพื่อปกป้องรักษา และเสริมสร้างผลประโยชน์ของชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น ในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องคำนึงประโยชน์ของท้องถิ่นซึ่งเป็นเป้าหมายในการบริหารงานอยู่ตลอดเวลา และระมัดระวังไม่ให้ท้องถิ่นต้องสูญเสียประโยชน์ในทุกๆ ด้าน

2) ผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแทนประชาชน จะต้องได้รับการยินยอมและเห็นชอบจากประชาชนให้ดำรงตำแหน่งและมีอำนาจหน้าที่ดังกล่าว และหากบริหารงานผิดพลาดไม่เป็นที่พอใจหรือไม่เป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ประชาชนย่อมมีสิทธิถอดถอนออกจากตำแหน่ง

3) การดำเนินการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีเป้าหมายและวิถีทางดำเนินชีวิตค่านิยมหรือความพึงพอใจที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการบริหารงานจัดบริการสาธารณะเพื่อแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของท้องถิ่นในลักษณะที่เหมาะสมสอดคล้องกับเจตนจำนงของประชาชนในท้องถิ่นนั้น

4) ในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง โดยเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้ประชาชนได้

รับรู้ เช่น นโยบาย แผน โครงการ ความก้าวหน้าของกิจการ และให้โอกาสประชาชนเสนอความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระไม่ว่าจะเป็นการเสนอเพื่อริเริ่มคัดค้านหรือสนับสนุน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการควบคุมการบริหารงานของท้องถิ่น

5) ทรัพยากรในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นบุคคล เงิน ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง วัสดุอุปกรณ์ ล้วนเป็นทรัพยากรท้องถิ่นซึ่งเป็นสมบัติของชุมชนมีประชาชนในท้องถิ่นร่วมกันเป็นเจ้าของ ในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทรัพยากรเหล่านี้จะต้องถูกนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คุ่มค่า และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ท้องถิ่น

1.5.2 กระบวนการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1) การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะเช่นเดียวกับการบริหารงานในองค์กรต่างๆ โดยทั่วไป คือ เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยขั้นตอนหรือกิจกรรมต่างๆ หลายกิจกรรมแต่ละกิจกรรมมีความสัมพันธ์กันหรือส่งผลต่อเนื่องซึ่งกันและกัน กระบวนการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 4 ประการ ได้แก่ การกำหนดนโยบายและแผนการบริหารท้องถิ่น การจัดองค์การและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ การบริหารการคลังท้องถิ่น และการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานท้องถิ่น

การกำหนดนโยบายและแผนการบริหารท้องถิ่นเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากนโยบายและแผนเป็นเครื่องบังคับชี้ทิศทางในการบริหารท้องถิ่น เป็นจุดเริ่มต้นและเป็นจุดหมายปลายทางในการดำเนินงานท้องถิ่น ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีนโยบายหรือแนวทางที่ชัดเจน และมีแผนการดำเนินงานที่สามารถนำมาใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และอำนวยประโยชน์สูงสุดต่อประชาคมท้องถิ่น

2) การจัดองค์การและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ หน่วยงานและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานของท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติภารกิจตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามนโยบายและแผนการบริหารท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องออกแบบและจัดองค์การให้เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน และที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งคือการเลือกสรรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นผู้ปฏิบัติงานของท้องถิ่นอย่างเหมาะสม ตลอดจนพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญในการดำเนินภารกิจของท้องถิ่น

3) การบริหารการคลังท้องถิ่น ฐานะทางการเงินการคลังของท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งในการดำเนินกิจการของท้องถิ่น การจัดบริการสาธารณะอันเป็นภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการดำเนินงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องบริหารจัดการด้านการคลังอย่างมีประสิทธิภาพ จัดหารายได้ให้เพียงพอที่จะนำมาใช้ในการดำเนินภารกิจของท้องถิ่น รายได้ส่วนใหญ่ของท้องถิ่นมาจากเงินภาษีของประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรใช้จ่ายงบประมาณอย่างรอบคอบ ตามลำดับความสำคัญ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาคมท้องถิ่น

4) การควบคุมตรวจสอบการดำเนินกิจการท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุผลสำเร็จตามนโยบายและแผนการบริหารท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดระบบการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของท้องถิ่น ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามระยะ เวลาที่เหมาะสม เพื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานและเป้าหมายที่กำหนด หากพบว่ามีปัญหาจะได้แก้ไขปรับปรุงได้อย่างทันท่วงที ทั้งนี้ นอกจากจะจัดระบบการควบคุมตรวจสอบภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วจะต้องมีระบบการควบคุมตรวจสอบจากภายนอกองค์กร เช่น การตรวจสอบบัญชี และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่นด้วย

1.6 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่น

หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารท้องถิ่นตามอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งถือว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยและมีสิทธิที่จะปกครองตนเอง การบริหารท้องถิ่นเป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินการบริหารท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง ซึ่งประชาชนอาจมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นได้ใน 3 ลักษณะ เพื่อให้เกิดการบริหารท้องถิ่นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ดังนี้ (รศคนธ์ รัตนเสริมพงศ์ 2547:77)

1) การบริหารท้องถิ่นของประชาชน ตามหลักการประชาธิปไตย ประชาชนในท้องถิ่นเป็นเจ้าของ อำนาจในการปกครองท้องถิ่น การบริหารท้องถิ่นของประชาชนมีความหมายว่าการบริหารท้องถิ่นอยู่ภายใต้อำนาจของประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจในการบริหารท้องถิ่นเป็นองค์กรของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจ ประชาชนมีสิทธิเหนือองค์กรดังกล่าว เป็นผู้กำหนดว่าองค์กรจะมีลักษณะอย่างไร ใหญ่เล็กแค่ไหน มีรูปแบบโครงสร้างอย่างไร

เป็นผู้กำหนดตัวบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ต่างๆ ในองค์กร ตลอดจนควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กร

การบริหารท้องถิ่นของประชาชนจะเป็นจริงได้ก็ต่อเมื่อประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งแสดงถึงความเป็นเจ้าของอำนาจท้องถิ่นได้อย่างกว้างขวาง เช่น การลงประชามติ เพื่อกำหนดรูปแบบโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น การถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น การลงประชามติเพื่อยับยั้งการดำเนินกิจการท้องถิ่น การควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่นโดยประชาชน กลุ่มหรือองค์กรของประชาชนหรือการควบคุมตรวจสอบโดยผ่านทางสภาท้องถิ่นซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน เป็นต้น นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องบริหารงานโดยรับผิดชอบต่อประชาชน รายงานและเปิดเผยข้อมูลต่างๆ ต่อประชาชน ไม่ว่าจะเป็นนโยบาย แผนงาน โครงการที่จะจัดทำ ผลการดำเนินงาน ฯลฯ ทั้งนี้รวมทั้งการตอบข้อซักถาม และการสนองตอบต่อข้อร้องเรียนของประชาชน

2) การบริหารท้องถิ่นโดยประชาชน ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจปกครองตนเองตามอุดมการณ์ประชาธิปไตย การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นการปกครองโดยประชาชน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือประชาชนเป็นผู้ปกครองและบริหารท้องถิ่น แต่เนื่องจากประชาชนไม่สามารถดำเนินการบริหารท้องถิ่นได้ด้วยตนเองจึงมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นกลไกดำเนินการบริหารท้องถิ่นแทน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นตัวแทนของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นบุคคลที่ทำหน้าที่สำคัญในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องมาจากประชาชน อันหมายถึง ประชาชนในท้องถิ่นคือผู้ที่ดำรงตำแหน่งต่างๆ เหล่านี้ ภายใต้ความเห็นชอบของประชาชนในท้องถิ่นด้วยกันเอง

เพื่อให้การบริหารท้องถิ่นเป็นการบริหารโดยประชาชนอย่างแท้จริง ผู้ที่จะเข้ามาใช้อำนาจแทนประชาชนโดยการดำรงตำแหน่งสำคัญในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องมีคุณสมบัติสำคัญคือการเป็นพลเมืองของท้องถิ่น และจะต้องได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นไม่ทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้การใช้ทรัพยากรบุคคลของท้องถิ่นในการบริหารงานของท้องถิ่นในระดับรองลงมาหรือในระดับปฏิบัติการก็จะทำให้เกิดลักษณะของการบริหารท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การมีสมุห์บัญชี ดำรงท้องถิ่น ครูใหญ่ ที่เป็นคนในท้องถิ่น เป็นต้น

นอกจากการเข้ามาเป็นบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ประชาชนในท้องถิ่นยังอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและดำเนินกิจกรรมในท้องถิ่น ในฐานะที่อยู่ภายนอกองค์กร โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำและ

ดำเนินโครงการต่างๆ ในท้องถิ่น ซึ่งนอกจากจะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ทำให้ประชาชนมีความรัก ผูกพันและมีความรับผิดชอบต่อท้องถิ่นของตนแล้ว ยังทำให้โครงการต่างๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จตามเป้าหมายคือการแก้ไขปัญหาและสนองตอบต่อความต้องการร่วมกันของประชาชนด้วย

3) การบริหารท้องถิ่นเพื่อประชาชน เป้าหมายหลักของการปกครองและบริหารท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตยคือการสนองเจตนารมณ์ของประชาชนชนในท้องถิ่น การดำเนินการบริหารท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นการจัดระเบียบการอยู่ร่วมกันของประชาชนในท้องถิ่นหรือการจัดบริการสาธารณะต่างๆ จะต้องคำนึงถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลักโดยมีการสำรวจปัญหาและความต้องการของประชาชนก่อนที่จะตัดสินใจกำหนดนโยบายท้องถิ่น รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินกิจการในท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง เพื่อให้บริหารท้องถิ่นเป็นการบริหารเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

การบริหารท้องถิ่นเพื่อประชาชนมักถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นเหตุผลของผู้บริหารในการริเริ่มโครงการหรือดำเนินกิจการต่างๆ ในท้องถิ่น ซึ่งในบางครั้งเป็นเพียงข้อกล่าวอ้างหรือเป็นเรื่องที่ผู้บริหารคิดเอาเองว่าประชาชนต้องการ เพื่อที่จะทำให้เกิดการบริหารท้องถิ่นเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง จะต้องกำหนด ให้ประชาชนมีสิทธิที่จะแสดงเจตนารมณ์ของตน และสามารถบังคับกิจการของท้องถิ่นเป็นไปตามความต้องการของประชาชนโดยส่วนร่วม เช่น สิทธิในการเสนอร่างกฎหมายท้องถิ่น สิทธิในการคัดค้านการดำเนินกิจการของท้องถิ่น สิทธิในการแสดงประชามติและเสนอความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับกิจการของท้องถิ่น เป็นต้น

1.7 ปัญหาการบริหารงานท้องถิ่น

การบริหารท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรปกครองตนเองของประชาชนในระดับที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เป็นผู้มืบทบาทสำคัญในการจัดระเบียบและจัดบริการสาธารณะในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเมืองหรือชนบท ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารท้องถิ่นย่อมส่งผลเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น การศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาในการบริหารท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งจำเป็นและต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในการดำเนินกิจการของท้องถิ่น ทั้งนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคที่แตกต่างกันไปตามสภาพของท้องถิ่น ปัจจัยแวดล้อม ตลอดจนสถานการณ์ด้านต่างๆ ของท้องถิ่น (รศคนธ์ รัตนเสริมพงศ์ 2547:122)

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการบริหารท้องถิ่นมีที่มาและสาเหตุแตกต่างกัน บางปัญหาเกิดจาก ปัจจัยภายในท้องถิ่นนั่นเอง เช่น ความยากจน ความขาดแคลนทรัพยากร ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนในท้องถิ่น การขาดสำนักวิจัยของบุคลากรในท้องถิ่น ในขณะที่บางปัญหาเกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น ปัญหาทางการเมืองในระดับชาติ หรือระดับมลรัฐ สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ บางปัญหามีต้นเหตุมาจากความเชื่อ ค่านิยม และ วัฒนธรรม บางปัญหาเกิดจากสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์หรือสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ บางปัญหาเป็นปัญหาที่เรื้อรัง มีความเป็นมาอันยาวนาน ควบคู่กับประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น บางปัญหาเป็นปัญหาใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นปัญหาในลักษณะใดหรือเกิดจากสาเหตุใด ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่จำต้องเร่งแก้ไขทั้งสิ้น เนื่องจากการบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นการบริหารสาธารณะที่ใกล้ชิดกับประชาชน ผลเสียหายที่เกิดขึ้นจากปัญหาจึงกระทบกับประชาชนโดยตรง

ปัญหาโดยทั่วไปในการบริหารท้องถิ่น โดยชี้ให้เห็นถึงประเด็นปัญหาที่สำคัญในด้านต่างๆ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทั่วไปมีโอกาสที่จะต้องประสบ อันจะเป็นแนวทางสำหรับในการศึกษาวิเคราะห์ในเชิงลึกต่อไป เพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหาและปัจจัยแวดล้อมที่มีส่วนผลักดันให้เกิดปัญหาหรือทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นลุกลามไปเป็นปัญหาใหญ่ หรือปัญหาเรื้อรัง ตลอดจนค้นหาแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมที่จะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาล

2.1 ความเป็นมาของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

ในการบริหารรัฐกิจแนวใหม่นั้นเป็นการที่รัฐบาลไม่ควรบริหารงานในลักษณะองค์กรธุรกิจ แต่เป็นการบริหารงานด้วยการยึดหลักประชาธิปไตย หลายประเทศในโลกกำลังดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของหลักการนี้ และมีการยอมรับในแนวทางการทำงานที่ยึดหลักประชาธิปไตยมากขึ้น มีการให้ความสำคัญกับเรื่องต่างๆ หลายเรื่อง อาทิเช่น ความสนใจของสาธารณชน กระบวนการบริหารหรือการปกครอง และการเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ชำราชากรมีการเรียนรู้ เสริมสร้างทักษะใหม่ในการพัฒนานโยบายและปฏิบัติตามนโยบาย มีการรับรู้ มีการเคารพและยอมรับศักดิ์ศรีของการเป็นพลเมืองมากขึ้น

เมื่อมีการเพิ่มหรือขยายการให้บริการของตนและมีการติดต่อกับประชาชนมากขึ้น ผู้บริหารจะรู้สึกว่าคุณได้ประโยชน์จากการรับฟังประชาชนมากขึ้น และจากการบริการมากกว่าการ

กำกับดูแลเท่านั้น ประชาชนและข้าราชการจึงทำงานร่วมกัน และระบุปัญหาและแนวทางแก้ไขร่วมกันด้วย

อย่างไรก็ดีเนื่องจากปัญหาในการบริหารงานมีความซับซ้อน และทรัพยากรมีจำนวนจำกัด ทั้งยังมีสาธารณชนคอยวิพากษ์การทำงานของข้าราชการอยู่เสมอ ในส่วนของบริการสาธารณะอาจจะเป็นปัจจัยที่ช่วยทำให้การทำงานประสบความสำเร็จได้ สิ่งที่ยังขาดอยู่คือหลักการที่จะแสดงถึงผลของการมีค่านิยมของการให้บริการสาธารณะ ที่ผ่านมาก็มีการเคลื่อนไหวเพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการทำงานของหน่วยงานราชการ เช่น เรื่องของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ การทบทวนการทำงาน การบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ และการบริหารคุณภาพ เป็นต้น อย่างไรก็ตามในการบริหารรัฐกิจสิ่งที่สำคัญมากที่สุดก็คือการบริการประชาชน

กระแสการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ ให้ความสำคัญกับหลักการของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การให้ความสำคัญกับประชาชน การมุ่งให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีตามแนวคิดของการบริหารแนวใหม่จึงเกิดขึ้น การบริหารรัฐกิจแนวใหม่เป็นการรวมกลุ่มของแนวคิดและการปฏิบัติ เป็นหลักการที่ใช้การดำเนินงานแบบเอกชนและธุรกิจในภาคราชการ หรือทำราชการให้เหมือนธุรกิจแต่ไม่ใช่ให้เป็นองค์กรทางธุรกิจ นักทฤษฎีที่ศึกษาเรื่องของการเป็นพลเมือง เรื่องของชุมชน ประชาสังคม มานุษยวิทยา องค์กรและการบริหารรัฐกิจแนวใหม่เป็นผู้ที่ได้มีส่วนในการผลักดันให้เกิดการอภิปรายกันถึงหลักการบริหารแนวใหม่ ๆ ขึ้น ซึ่งอาจมีหลักการหลากหลายแตกต่างกันออกไป (Denhardt and Denhardt, 2003 อ้างถึงในถวิลวดี บุรีกุล 2547 : 235) อาทิ

- 1) การมุ่งให้บริการแก่ประชาชนไม่ใช่การกำกับ ข้าราชการจึงไม่เพียงแต่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนแต่ต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนด้วย
- 2) การสำรวจความสนใจและความต้องการของสาธารณชน เพื่อสร้างความสนใจร่วมและรับผิดชอบร่วมกัน
- 3) การให้คุณค่าแก่ประชาชนในฐานะของการเป็นพลเมืองมากกว่าการเป็นผู้ประกอบการ โดยข้าราชการจะยอมรับที่จะเป็นผู้ช่วยเหลือสังคมมากกว่าการเป็นผู้จัดการธุรกิจที่คิดและทำเสมือนเงินหลวงเป็นเงินของตนเอง
- 4) การคิดอย่างมีกลยุทธ์ แต่ปฏิบัติอย่างเป็นประชาธิปไตย นโยบายและโครงการต่าง ๆ จะสนองความต้องการของสาธารณชนได้อย่างมีประสิทธิภาพหากมีการทำงานร่วมกัน
- 5) การตระหนักว่าการมีสำนึกรับผิดชอบไม่ใช่เรื่องง่าย ข้าราชการไม่ควรสนใจแค่เรื่องของการทำงานนโยบาย หรือเรื่องการตลาด และการอยู่รอดของตน แต่ต้องสนใจเรื่อง

ของกฎหมาย รัฐธรรมนูญ ค่านิยมของชุมชน สังคม บรรทัดฐานทางการเมือง มาตรฐานวิชาชีพ และความสนใจสาธารณะด้วย

6) การบริการมากกว่ากำกับ มีการสร้างค่านิยมร่วม การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทางนโยบายถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์และค่านิยมร่วมกันด้วย

7) การคำนึงว่าประชาชนเป็นผู้มีคุณค่าไม่ใช่แค่ผลผลิต หน่วยงานราชการต่างๆ จะประสบความสำเร็จในระยะยาวหากดำเนินการด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน และสร้างการเป็นผู้นำร่วมกันกับประชาชนบนพื้นฐานของการเคารพประชาชน

เมื่อพิจารณาหลักการบริหารรัฐกิจแนวใหม่จะพบว่าประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญเป็นหัวใจของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ เพราะประชาชนมีฐานะของการเป็นพลเมือง และการเป็นหุ้นส่วนในการดำเนินกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อเป็นพลเมืองและหุ้นส่วน การปรึกษาหารือ การเปิดเผยข้อมูล การมีส่วนร่วม การทำงานอย่างโปร่งใส การทำงานที่มีหลักการ การยึดหลักนิติธรรมจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ถือได้ว่าเป็นคัมภีร์สำคัญของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ที่ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ทั้งหมด โดยพิจารณาได้จากการมีเจตนารมณ์ที่มุ่งส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีของการเป็นมนุษย์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การตรวจสอบอำนาจรัฐ การสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ และส่งเสริมการกระจายอำนาจเป็นสำคัญ ทั้งนี้จึงกล่าวได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มุ่งก่อให้เกิดการปฏิรูปทางการเมืองแล้วยังมุ่งให้เกิดการปฏิรูปทางการบริหารราชการแผ่นดิน โดยยึดหลักการบริหารแนวใหม่อีกด้วย อนึ่งหลักการการบริหารแนวใหม่ที่กำลังเป็นกระแสนิยมอยู่ในขณะนี้คือ การบริหารจัดการที่ดี หรือธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งองค์การภาครัฐและเอกชนให้ ความสนใจและพยายามที่จะนำมาใช้เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ของการทำงานที่ดีที่สุด โดยอยู่บนพื้นฐานของการมีหลักการดังกล่าว

2.2 ธรรมาภิบาลกับการบริหารแนวใหม่

ธรรมาภิบาลจัดเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารงานและการปกครองในปัจจุบัน เพราะโลกปัจจุบันได้หันไปให้ความสนใจกับเรื่องของโลกาภิวัตน์ และธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดีมากขึ้นแทนการสนใจเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมดังแต่ก่อนเพราะกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจมีความสำคัญกระทบถึงกัน การติดต่อสื่อสาร การดำเนินกิจกรรมในที่หนึ่งมีผลกระทบต่ออีกที่หนึ่ง การพัฒนาเรื่องของการเมืองการปกครองได้มุ่งให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น หากจะให้ประเทศมีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน การมุ่งดำเนินธุรกิจ หรือปฏิบัติราชการต่างๆ โดยไม่ให้ความสนใจถึงเรื่องของสังคมประชาชน และสิ่งแวดล้อมจึงเป็นไปไม่ได้อีกต่อไป การมีการ

บริหารจัดการที่ดีจึงเข้ามาเป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและเริ่มมีการนำไปปฏิบัติกันมากขึ้น (ถวิลวดี บุรีกุล 2547 : 236)

ธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดี เป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของประชาชน โดยเฉพาะข้าราชการ และพนักงานบริษัทเอกชนเพราะธรรมาภิบาลเป็นการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่บนหลักการบริหารงานที่เที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกในการทำงาน มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ พร้อมตอบคำถามหรือตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพร้อมรับผิดชอบ มีศีลธรรม จริยธรรมในการทำงาน การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการรับรู้ ตัดสินใจดำเนินการและประเมินผล ตลอดจนร่วมรับผลจากการตัดสินใจร่วมกัน มีการส่งเสริมสถานภาพหญิงชายและการให้ความสำคัญกับกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งคนด้อยโอกาส ตลอดจนการสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคมในการรับโอกาสต่างๆ ที่ประชาชนพึงจะได้รับจากรัฐอีกด้วย

ธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการ กระบวนการและเป็นเป้าหมายไปในตัว การมีธรรมาภิบาลอาจนำมาสู่การมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ในที่สุดและการมีประชาธิปไตยก็นำมาสู่การมีผลทางสังคมคือมีการพัฒนาประเทศไปในทางที่สร้างความสงบสุขอย่างต่อเนื่องและสถาพร ตลอดจนนำมาสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้โดยสันติวิธีระบบตรวจสอบจะทำให้ดีขึ้น เป็นการใช้หลักการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล ให้สิ่งที่ไม่ดีถูกขจัด คงไว้แต่สิ่งที่ดีตามหลักธรรมะของพระพุทธเจ้าคือ มัชฌิมาปฏิปทา (ทักษิณ ชินวัตร 2545 อ้างถึงในถวิลวดี บุรีกุล 2547 : 237)

ธรรมาภิบาลไม่ใช่เรื่องใหม่แต่มีสอนอยู่ในหลักศาสนาต่าง ๆ อยู่แล้ว แต่มิได้เรียกอย่างที่เราเรียกกันในปัจจุบันนี้ ในพุทธศาสนามีการสอนเรื่องธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดีกันมาตั้งแต่พุทธกาลแล้ว โดยหากเราพิจารณาคำสอนของพระพุทธเจ้า จะเห็นว่าเป็นหลักธรรมที่สอดคล้องกับเรื่องของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่และมีการนำมาใช้ในการบริหารงานอย่างต่อเนื่องแม้กระทั่งในศาสนาอื่นๆ ก็คิดว่ามิได้แตกต่างกันมากนัก มีคำสอนมากมายที่ระบุชัดเจนถึงหลักการธรรมาภิบาล หรือการบริหารจัดการที่ดี อาทิ การเป็นคนสมบูรณ์แบบ หรือ Dial person นั้นจะนำหมู่ชน และสังคมไปสู่สันติสุขและสวัสดิโดยประกอบไปด้วยคุณสมบัติ 7 ประการ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) 2541 อ้างถึงในถวิลวดี บุรีกุล 2547: 237) ตามหลักสัปปริสธรรม ซึ่งเป็นธรรมของคนดี การรู้หลักและรู้จักเหตุ เป็นการเรียนรู้แก่นแท้ของสิ่งทั้งหลาย รู้หน้าที่ของตนเอง อันจะทำให้ปฏิบัติงานตรงตามหน้าที่ มีความสำนึกรับผิดชอบ ความมุ่งหมายและรู้จักผล เข้าใจวัตถุประสงค์ของงานที่ทำให้ทำงานแล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ ก่อให้เกิดประสิทธิผล รู้ตน รู้จักตนเอง ว่าโดยฐานะ เพศ กำลัง ความรู้ ความสามารถ เป็นอย่างไร และทำการต่าง ๆ ให้สอดคล้อง รู้ประมาณ

รู้จักพอดี รู้กาล รู้กาลเวลาที่เหมาะสม ระยะเวลาที่พึงใช้ในการประกอบกิจ หน้าที่การงาน รู้ว่าเวลาไหนควรทำอะไร อย่างไร วางแผนการใช้เวลา เป็นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั่นเอง รู้ชุมชน รู้จักถิ่น ที่ชุมชน ชุมชน การอันควรประพฤติในที่ชุมชน รู้ระเบียบวินัย ประเพณีวัฒนธรรม ทำให้ประพฤติตัวถูกหลักนิติธรรม คุณธรรม จริยธรรม ของท้องถิ่นนั้น รู้บุคคล รู้จักและเข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคล เป็นการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างสันติสุขและเกิดสัมฤทธิ์ผลของงานได้ในที่สุด นอกจากนี้ยังมีหลักธรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย จึงอาจกล่าวได้ว่า ธรรมาภิบาลสำหรับคนไทยแล้วมิใช่เรื่องใหม่แต่อย่างไร เพียงแต่มิได้นำมาปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

ในช่วง พ.ศ. 2539-2540 แนวคิดเรื่องการบริหารจัดการที่ดีได้เผยแพร่สู่สังคมไทย โดยองค์กรพัฒนาในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งนักวิชาการที่ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการที่ดีในการสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยได้หยิบยกปัญหาที่เป็นผลกระทบจากการมีระบบบริหารจัดการที่ไม่ดีและแนวทางสร้างระบบที่ดีขึ้นมาเป็นประเด็นในการสร้างความเข้าใจและระดมความเห็นจากประชาชนในภาคส่วนต่างๆ ของสังคมเป็นผลให้ภาคประชาชนภาคประชาสังคมเกิดการตื่นตัวในเรื่องดังกล่าวอย่างกว้างขวาง องค์กรต่างประเทศที่ให้เงินกู้และเงินช่วยเหลือเช่นธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อนำเงินไปใช้อย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีหลักการของการมีธรรมาภิบาลหลายหลักการแตกต่างกันออกไป แต่ก็มีมักมีหลักการพื้นฐานคล้ายกัน หลักการพื้นฐานที่สำคัญคือ หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส ล้ำนึ่กรับผิดชอบ และประสิทธิภาพประสิทธิผล

ในส่วนของประเทศไทยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้กำหนดแนวทางเพื่อสร้างการบริหารที่ดีในยุทธศาสตร์การพัฒนาประชารัฐ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาประสิทธิภาพของภาคราชการ การสร้างความเข้มแข็งแก่ภาคประชาชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างภาครัฐกับประชาชน เพื่อให้เกิดการประสานร่วมมือกันในการพัฒนาประเทศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 ยังคงให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องกับการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดี โดยได้ขยายกรอบการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนของสังคม ได้แก่ การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในภาครัฐกิจเอกชน การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกลไกตรวจสอบทั้งที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และกลไกตรวจสอบสาธารณะในภาคประชาชน รวมทั้งการปลูกจิตสำนึกของประชาชนในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ความพอดี เพื่อเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทย

ผลการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมาของหน่วยราชการจัดว่ามีความสอดคล้องกับทิศทางของแผนพัฒนาฯ ในหลายส่วน โดยเฉพาะเรื่องการปฏิรูประบบราชการที่ได้มีการจัดทำแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ รวมทั้งระบบงบประมาณ และระบบกฎหมาย ให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้และเป็นเครื่องมือสนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง และมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและท้องถิ่นตามแนวทางการกระจายอำนาจ แต่ยังไม่สามารถบอกได้อย่างชัดเจน ถึงประเด็นสำคัญในเรื่องของการบริหารจัดการที่ดี แต่ได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ที่ได้ระบุแนวทางในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีไว้ 6 ประการ คือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 และฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 และใช้เป็นหลักการในการดำเนินการให้มีผลในทางการสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

2.3 ความหมายของการบริหารจัดการกิจการบ้านเมืองที่ดี

คำว่า การบริหารจัดการที่ดี หรือบางคนใช้ว่า ธรรมภิบาล เกิดจากคำว่า “ธรรม” บวกกับ “อภิบาล” (การรักษาซึ่งธรรม) มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Good Governance โดยคำว่า Governance (การอภิบาล) คือ วิธีการใช้อำนาจเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กร Good governance (ธรรม + อภิบาล = ธรรมภิบาล) จึงเป็นวิธีการที่ดีในการใช้อำนาจเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้ให้คำจำกัดความสั้น ๆ นี้ไว้ในการบรรยายนักศึกษาที่สถาบันพระปกเกล้า) อย่างไรก็ตาม คำว่า Good Governance นี้คณะกรรมการบัญญัติศัพท์รัฐศาสตร์ของราชบัณฑิตยสถาน ได้บัญญัติว่า “วิธีการปกครองที่ดี” แต่นักวิชาการบางท่านใช้คำว่า “ธรรมรัฐแห่งชาติ” (Boonmi 2002 อ้างถึงในถวิลวดี บุรีกุล 2547) ซึ่งไม่ตรงกับความหมายในภาษาอังกฤษ เพราะ “ธรรมรัฐ” แปลว่า “รัฐที่มีธรรม” แต่มีการให้ความหมายโดยทางกรมการข้าราชการพลเรือนว่า “สุประศาสนการ” ซึ่งต่อมาบวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้นำเสนอคำว่า “ธรรมภิบาล” (จ่านง ทองประเสริฐ, 2545 อ้างถึงในถวิลวดี บุรีกุล 2547) และทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติได้ใช้คำว่า “การบริการกิจการและสังคมที่ดี” ดังปรากฏในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและมูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย 2546) อย่างไรก็ตามในที่นี้จะขอให้คำว่า “ธรรมภิบาล” เพราะมีการนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย กระทั่งและเข้าใจกันอยู่มากแล้ว

แนวคิดของ “การปกครอง” “การบริหารจัดการ” หรือ Governance ไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นสิ่งที่มีความหมายมาพร้อมกับการมีอารยธรรมของมนุษย์ ดังนั้นเราอาจให้ความหมายของ “การปกครอง” หรือ “การบริหารจัดการ” ว่าเป็นกระบวนการของการตัดสินใจและกระบวนการที่มีการนำผลของการตัดสินใจไปปฏิบัติ คำว่าการปกครองหรือการบริหารจัดการอาจถูกใช้ไปในหลายสถานะ เช่น ในเรื่องของการปกครองหรือการบริหารงานเอกชน การปกครองหรือการบริหารงานในระดับนานาชาติ ระดับชาติ หรือระดับท้องถิ่น

อย่างไรก็ดี มีคนจำนวนมากที่ไม่เข้าใจเรื่องของธรรมาภิบาลแม้กระทั่งคำจำกัดความของธรรมาภิบาล ซึ่งไม่ใช่เรื่องแปลกแต่อย่างใด คำว่า Governance เป็นเรื่องของ การอภิบาล เป็นวิธีการใช้อำนาจขณะที่ Good Governance เป็นการรวมคำของ ธรรม และ อภิบาล เป็นธรรมาภิบาล เป็นวิธีการที่ดีในการอำนาจ เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร โดยหลักธรรมาภิบาลสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกภาคต่าง ๆ อาทิ ภาครัฐ ธุรกิจ ประชาสังคม ปังเจกชน และองค์กรระหว่างประเทศ โดยมีเป้าหมายของการใช้หลักธรรมาภิบาลคือเพื่อการมีความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งวิธีการที่จะสร้างให้เกิดมีธรรมาภิบาลขึ้นมาได้ก็คือ การมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ ถูกตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ แต่อาจประกอบไปด้วยหลักการอื่นๆ อีกได้ด้วยแล้วแต่ผู้นำไปใช้ โดยสภาพแวดล้อมของธรรมาภิบาล อาจประกอบไปด้วยกฎหมาย ระเบียบต่างๆ ประมวลจริยธรรม ประมวลการปฏิบัติที่เป็นเลิศและวัฒนธรรม (บวรศักดิ์ อุวรรณ โณ, 2545) ซึ่งล้วนเอื้อหรือไม่เอื้อต่อการบริหารจัดการที่ดี

การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หรือธรรมาภิบาลจึงเป็นเรื่องของหลักการบริหารแนวใหม่ที่มุ่งเน้นหลักการ โดยมีใช้หลักการที่เป็นรูปแบบทฤษฎีการบริหารงานแต่เป็นหลักการทำงาน ซึ่งหากมีการนำมาใช้เพื่อการบริหารงานแล้วจะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุดคือ ความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ 2545)

2.4 หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

การบริหารจัดการที่ดีอาจประกอบไปด้วยหลักการสำคัญหลายประการ แล้วแต่วัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งอาจประกอบด้วย 8 หลักการ ตามองค์การสหประชาชาติ คือ การมุ่งฉันทมติ สำนึกรับผิดชอบ ความโปร่งใส การตอบสนอง ประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ความเท่าเทียมกันและการคำนึงถึงคนทุกกลุ่ม และการปฏิบัติตามหลักนิติธรรม ทั้งนี้เพื่อให้ลดจำนวนการทุจริตลง แนวคิดของชนกลุ่มน้อยได้รับการคำนึงถึงและมีรับฟังความคิดเห็นของผู้อ่อนแอในสังคม และตอบสนองความต้องการของสังคมในปัจจุบันและอนาคต (สำหรับระเบียบ

สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 นั้นระบุไว้ 6 หลักการ คือ มีส่วนร่วม โปร่งใส สำนักกำกับพิชชอบ นิติธรรม คุณธรรมและค้ำค่า ซึ่งไม่ต่างจาก 8 หลักการดังกล่าวแล้ว) แสดงได้ดังภาพต่อไปนี้ (ถวิลวดี บุรีกุล 2547 : 240)

ภาพที่ 2.2 แสดงองค์ประกอบของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

1) การมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมทั้งชายหญิงเป็นสิ่งสำคัญของธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วมอาจเป็นได้ทั้งทางตรงหรือโดยผ่านสถาบันกลางหรือผู้แทน อย่างไรก็ตาม ประชาธิปไตยแบบตัวแทนก็ไม่ได้ หมายถึง กลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมจะได้รับการผนวกเข้าไปประกอบการตัดสินใจ ดังนั้น การมีส่วนร่วมจำเป็นต้องมีการให้ข้อมูลจากทุกกลุ่มและมีการดำเนินการให้เกิดขึ้นจริง นั่นหมายความว่ารวมถึงเสรีภาพในการรวมกลุ่ม ก่อตั้งสมาคม และแสดงออกและจัดตั้งประชาสังคม

2) ความโปร่งใส หมายถึง การตัดสินใจที่ดำเนินไปแล้วและการนำไปปฏิบัติเป็นไปตามกฎระเบียบ ซึ่งหมายถึงการเปิดเผยข้อมูลและสามารถให้ผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจและบังคับใช้นโยบายหรือแผนเข้าถึงข้อมูลได้โดยตรง นอกจากนี้ยังหมายถึงข้อมูลมีเพียงพอที่จะให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้าถึง และการเข้าถึงต้องง่าย ข้อมูลต้องอยู่ในรูปแบบที่เข้าใจได้ง่าย หรือการใช้สื่อต่างๆ ให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย

3) การมุ่งฉันทามติ ในสังคมหนึ่งผู้คนจำนวนมากมีความเห็นที่แตกต่างกันหลักหนึ่งของธรรมาภิบาลจึงเป็นเรื่องของการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยใช้คนกลางของคนที่มีความสนใจแตกต่างกันในสังคมเพื่อนำมาสู่การเกิดฉันทามติในสิ่งที่เป็นประเด็นที่ดีที่สุดในความสนใจของชุมชนทั้งหมด และวิธีที่จะบรรลุฉันทามติ ซึ่งต้องอาศัยแนวคิดที่กว้างไกลและเวลาในเรื่องที่ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ต้องการสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของมนุษย์ และจะบรรลุได้อย่างไร สิ่งนี้จะเกิด

ได้จากการมีความสนใจในประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และบริบททางสังคมของสังคมหรือชุมชน
อื่นๆ ด้วย

4) การตอบสนองธรรมาภิบาลยังต้องให้มีการดำเนินการและมีกระบวนการที่
ตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในเวลาที่เหมาะสม

5) ความเท่าเทียมกันและการมีพหุนิยม ความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมขึ้นกับ
การประกันว่าสมาชิกทุกคนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมีที่ยืนในสังคม และไม่รู้สึ
กว่าถูกกีดกันออกไปจากกระแสหลักของสังคม นั้นหมายความว่า กลุ่มทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้ที่มี
ความอ่อนแอที่สุดมีโอกาสที่จะปรับปรุงหรือคงความเป็นอยู่ที่ดีของพวกเขา

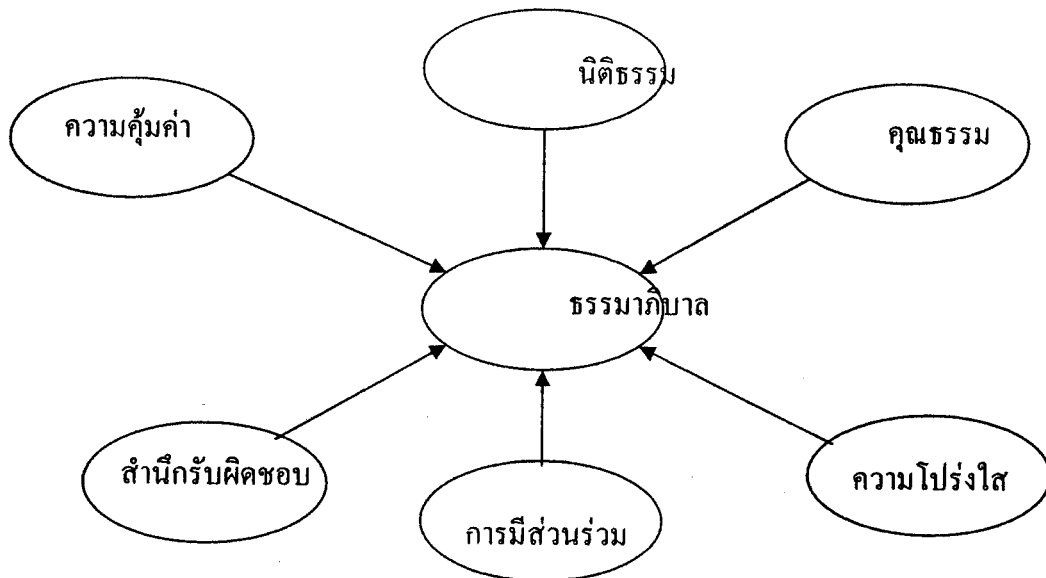
6) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการและสถาบัน
ที่ก่อให้เกิดผลที่บรรลุความต้องการของสังคม โดยการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมมีเรื่องของการ
ประหยัดแต่ไม่ตระหนี่ แนวคิดของประสิทธิภาพในบริบทของธรรมาภิบาลยังรวมถึงการใช้
ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการปกป้องสิ่งแวดล้อมด้วย

7) สำเนียงรับผิดชอบ การยอมรับผิดเป็นกุญแจสำคัญของธรรมาภิบาลไม่เพียง
สถาบันของรัฐ แต่ภาคเอกชนและองค์กรประชาสังคมต่างๆ ต้องมีความสำเนียงรับผิดชอบต่อ
สาธารณชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่วนใครจะรับผิดชอบต่อใครนั้นขึ้นกับการตัดสินใจ หรือ
การกระทำว่าเป็นเรื่องภายใน หรือภายนอกองค์กรหรือสถาบันโดยปกติองค์กรหรือสถาบันจะ
สำเนียงรับผิดชอบต่อผู้อื่นซึ่งจะได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจหรือการกระทำนั้นๆ สำเนียง
รับผิดชอบไม่สามารถบังคับใช้ได้โดยปราศจากการมีความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และนิติธรรม

การบริหารจัดการที่ดี ประกอบไปด้วยหลักการสำคัญหลายประการ แล้วแต่
วัตถุประสงค์ขององค์กรที่นำมาใช้ หลักการที่มีผู้นำไปใช้เสมอคือ การมีส่วนร่วมของประชาชน
การมุ่งฉันทามติ การมีสำเนียงรับผิดชอบ ความโปร่งใส การตอบสนอง ประสิทธิภาพและ
ประสิทธิภาพ ความเท่าเทียมกันและการคำนึงถึงคนทุกกลุ่มหรือพหุภาคีและการปฏิบัติตามหลัก
นิติธรรม แต่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่
ดี พ.ศ. 2542 นั้นได้ระบุไว้ 6 หลักการดังกล่าวมาแล้วและกลายเป็นหลักการสำคัญที่มีการนำมาใช้
ในประเทศไทยอย่างกว้างขวางอยู่ในปัจจุบันนี้ แต่ก็มีคำถามว่าหลักการต่างๆ นี้หมายถึงอะไร แล้ว
จะทราบได้อย่างไรว่ามีการบริหารจัดการที่ดีแล้วหรือยัง มีมากหรือน้อย ต้องปรับปรุงอะไรอีกบ้าง
คำตอบที่อาจเป็นไปได้ก็คือการจัดทำตัวชี้วัดเพื่อผู้ใช้จะได้เข้าใจและนำไปใช้ตรวจสอบตนเองและ
ผู้อื่นหรือหน่วยงานอื่นได้

2.5 หลักการต่าง ๆ ที่อธิบายการมีธรรมาภิบาลและการนำไปประยุกต์ใช้

ธรรมาภิบาลอาจประกอบไปด้วยหลักการต่างๆ มากมายแล้วแต่ผู้ที่จะนำเรื่องของธรรมาภิบาลไปใช้ และจะให้ความสำคัญกับเรื่องใดมากกว่ากัน และในบริบทของประเทศ บริบทของหน่วยงานหลักการใดจึงจะเหมาะสมที่สุด สำหรับประเทศไทยแล้ว เนื่องจากได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ที่ให้ความสำคัญกับหลักการสำคัญ 6 หลักการ ดังกล่าวแล้วในที่นี้จึงขอนำเสนอรายละเอียดของการพัฒนาดัชนีวัดธรรมาภิบาลบนพื้นฐานของหลักการทั้ง 6 หลักการ ของสถาบันพระปกเกล้า (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ 2545 อ้างถึงในถวิลวดี บุรีกุล 2547 : 243) ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.3 หลักการสำคัญของธรรมาภิบาล

2.5.1) หลักนิติธรรม (Rule of Laws) หลักการสำคัญอันเป็นสาระสำคัญของ “หลักนิติธรรม” ประกอบด้วย 7 หลักการคือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพหลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครองความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษาหลัก “ไม่มีความผิดและไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” และ “หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนุญ”

1) หลักการแบ่งแยกอำนาจ เป็นพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติธรรม เพราะหลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นหลักที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจ การตรวจสอบอำนาจและการถ่วงดุลอำนาจ

2) หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักนิติธรรมมีความเกี่ยวพันกันกับสิทธิในเสรีภาพของบุคคล และสิทธิในความเสมอภาค สิทธิทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นพื้นฐานของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อันเป็นหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

3) หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง การใช้กฎหมายของฝ่ายตุลาการ หรือฝ่ายปกครองที่เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนมีผลมาจากกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบจากตัวแทนของประชาชน โดยฝ่ายตุลาการจะต้องไม่พิพากษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้แตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมาย ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้ดุลพินิจโดยปราศจากข้อบกพร่อง

4) หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา เป็นหลักที่เรียกร้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายปกครองที่ออกกฎหมายลำดับรองกำหนดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายให้เป็นตามหลักความแน่นอนของกฎหมาย หลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง และหลักความพอสมควร

5) หลักความอิสระของผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสามารถทำภาระหน้าที่ในทางตุลาการได้โดยปราศจากการแทรกแซงใด ๆ โดยผู้พิพากษามีความผูกพันเฉพาะต่อกฎหมายและทำการพิจารณาพิพากษาภายใต้มนธรรมของตนเท่านั้น โดยวางอยู่บนพื้นฐานของความอิสระจาก 3 ประการ กล่าวคือความอิสระจากคู่ความ ความอิสระของรัฐ และความอิสระจากสังคม

6) หลัก “ไม่มีความผิดและไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” เมื่อไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้เป็นความผิด แล้วจะเอาผิดกับบุคคลนั้นๆ มิได้

7) หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ หมายความว่า รัฐธรรมนูญได้รับการยอมรับให้เป็นกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่สูงสุดในระบบกฎหมายของรัฐนั้น และหากกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่มีผลบังคับ

2.5.2 หลักคุณธรรม (Ethics) ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 หลักการคือหน่วยงานปลอดการทุจริต หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัย และหน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณ องค์ประกอบของคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากคอร์รัปชัน หรือมีคอร์รัปชันน้อยลง คอร์รัปชันการฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือ Corruption โดยรวมหมายถึง การทำให้เสียหาย การทำลาย หรือการละเมิดจริยธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติและกฎหมาย สำหรับพิษภัยของคอร์รัปชัน ได้สร้างความเสียหายและความเดือดร้อน และเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลในทางลบ

ต่อคุณธรรมของการบริหารจัดการอย่างร้ายแรง เมื่อพิจารณาเรื่องของคุณธรรมจึงควรพิจารณาเรื่องต่อไปนี

- 1) องค์กรประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างโจ่งแจ้งหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายน้อยลง
- 2) องค์กรประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่น้อยกว่าหรือไม่ดีเท่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง
- 3) องค์กรประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่มากกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง
- 4) องค์กรประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีการคิดที่ผิดกฎหมายหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง

สำหรับการที่หน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณนั้นเป็นการกระทำผิดวิชาชีพนิยมได้แก่ พฤติกรรมที่สวนทางหรือขัดแย้งกับองค์กรประกอบของวิชาชีพนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการมีจรรยาบรรณวิชาชีพ และการประพฤติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

2.5.3 ด้านความโปร่งใส (Transparency) ประกอบไปด้วยหลักการย่อย 4 หลักการ คือ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านโครงสร้าง หน่วยงานมีความโปร่งใสในด้านการให้คุณ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้โทษ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล

- 1) ความโปร่งใสด้านโครงสร้าง ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้
 - (1) มีการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง เช่น มีคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสอบสวน เป็นต้น
 - (2) โปร่งใสเห็นระบบงานทั้งหมดได้อย่างชัดเจน
 - (3) ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รับรู้การทำงาน
 - (4) มีเจ้าหน้าที่มาด้วยระบบคุณธรรมมีความสามารถสูงมาอยู่ใหม่มากขึ้น
 - (5) มีการตั้งคณะกรรมการหรือหน่วยงานตรวจสอบขึ้นมาใหม่
 - (6) มีฝ่ายบัญชีเข้มแข็ง
- 2) ความโปร่งใสด้านให้คุณ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้
 - (1) มีคำตอบแทนพิเศษในการปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ
 - (2) มีคำตอบแทนเพิ่มสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ
 - (3) มีคำตอบแทนพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่ที่ซื่อสัตย์
 - (4) มีมาตรฐานเงินเดือนสูงพอเพียงกับค่าใช้จ่าย

3) ความโปร่งใสด้านการให้โทษ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

- (1) มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ
- (2) มีวิธีการพิจารณาลงโทษผู้ทำผิดอย่างยุติธรรม
- (3) มีการลงโทษจริงจัง หนักเบาตามเหตุแห่งการกระทำผิด
- (4) มีระบบการฟ้องร้องผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ
- (5) หัวหน้างานลงโทษผู้ทุจริตอย่างจริงจัง
- (6) มีการปรามผู้ส่อทุจริตให้เลิกความพยายามทุจริต
- (7) มีกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว

4) ความโปร่งใสด้านการเปิดเผย ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

- (1) ประชาชนได้เข้ามารับรู้ การทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
- (2) ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดหา การให้สัมปทานการออกกฏระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ
- (3) ประชาชน สื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ได้มีโอกาสควบคุมฝ่ายบริหาร โดยวิธีการต่าง ๆ มากขึ้น
- (4) มีการใช้กลุ่มวิชาชีพภายนอก เข้ามาร่วมตรวจสอบ

2.5.4 หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนรวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็น การเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม

ระดับการให้ข้อมูลเป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการ และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับใด ๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ

หลักการมีส่วนร่วมประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ 4 หลักการคือ

- 1) ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจ

ของผู้วางแผนโครงการ และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใดๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ

2) ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับบริเริ่ม โครงการต่าง ๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับ โครงการต่าง ๆ แล้วขอความคิดเห็นของผู้ฟัง รวมไปถึงการร่วมปรึกษาหารือ เป็นต้น

3) ระดับการวางแผนร่วมกันและการตัดสินใจ เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจ และวางแผนเตรียมโครงการ และเตรียมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ ระดับนี้มักใช้ในกรณีที่เป็นเรื่องซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการใช้อนุญาตตุลาการเพื่อปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน เป็นต้น

4) ระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชน เป็นระดับขั้นที่สูงสุดของการมีส่วนร่วม คือเป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมของประชาชนและได้มีการพัฒนาสมรรถนะ หรือขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้นจนอยู่ในระดับที่สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่และเกิดประโยชน์สูงสุด

2.5.5 หลักสำนักรับผิดชอบ (Accountability) มีความหมายกว้างขวางกว่าความสามารถในการตอบคำถามหรืออธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมได้เท่านั้น ยังรวมถึงความรับผิดชอบในผลงาน หรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ เป็นเรื่องของความพร้อมที่จะรับผิดชอบ ความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้ โดยในแง่มุมของการปฏิบัติถือว่าสำนักรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติหรือทักษะที่บุคคลพึงแสดงออกเพื่อเป็นเครื่องชี้ว่าได้ยอมรับในภารกิจที่ได้รับมอบหมายและนำไปปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบ ประกอบด้วยหลักการย่อยดังนี้

1) การมีเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นสิ่งสำคัญสิ่งแรกของระบบสำนักรับผิดชอบ กล่าวคือ องค์กรจะต้องทำงานกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้ชัดเจนว่าต้องการบรรลุอะไรและเมื่อไรที่ต้องการเห็นผลลัพธ์นั้น

2) ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน จากเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ ต้องประกาศให้ทุกคนได้รับรู้และเกิดความเข้าใจถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุ และเงื่อนไขเวลาที่ต้องการให้เห็นผลงาน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เป็นเจ้าของ โครงการสร้างวัฒนธรรมนี้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการประสานกำลังคนร่วมใจกันทำงานเพื่อผลิตภาพโดยรวมขององค์กร

3) การปฏิบัติการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จของการสร้างวัฒนธรรม สำคัญกับฝึชชอบอยู่ที่ความสามารถของหน่วยงานในการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในองค์กร ผู้บริหารให้ความสนับสนุน แนะนำทำการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและมีการประสานงานร่วมมือกันทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในองค์กร

4) การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการทำงานอย่างไม่หยุดยั้ง ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงนับว่าเป็นเรื่องปกติ และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงมักจะมีการต่อต้าน การเปลี่ยนแปลงเสมอ หน่วยงานต้องมีมาตรการในการจัดการกับพฤติกรรมต่อต้านการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อให้ทุกคนเกิดการยอมรับแนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ๆ

5) การมีแผนการสำรองส่วนประกอบสำคัญขององค์กรที่มีลักษณะวัฒนธรรมสำนึกรับฝึชชอบ ต้องมีการวางแผนฟื้นฟูที่สามารถสื่อสารให้ทุกคนในองค์กรได้ทราบ และเข้าใจถึงแผน และนโยบายขององค์กร และที่สำคัญคือ ต้องมีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์อย่างเปิดเผย

6) การติดตามและประเมินผลการทำงานองค์กรจำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผลการทำงานเป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบว่าผลงานนั้นเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพงานที่กำหนดไว้หรือไม่ ผลงานที่พบว่ายังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดต้องมีการดำเนินการแก้ไขในทันทีขณะที่ผลงานที่ได้มาตรฐานต้องได้รับการยอมรับยกย่องในองค์กร

2.5.6 หลักความคุ้มค่า (Value for Money) หลักการนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารการจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย

1) การประหยัด หมายถึง การทำงานและผลตอบแทนบุคลากรเป็นไปอย่างเหมาะสม การไม่มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ การมีผลผลิตหรือบริการได้มาตรฐาน การมีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานการเงิน และการมีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ

2) การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด หมายถึง มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล และมีการใช้ผลตอบแทนตามผลงาน

3) ความสามารถในการแข่งขัน หมายถึง การมีนโยบาย แผน วัตถุประสงค์ พันธกิจ และเป้าหมาย การมีการเน้นผลงานด้านบริการ การมีการประเมินผลการทำงาน และผู้บริหารระดับสูงมีสถานะผู้นำ

2.6 แนวทางปฏิบัติตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

ในการนำหลักการต่างๆ ไปปฏิบัติมีกลไกมากมาย แต่ในที่นี้จะขอเสนอรูปแบบของการสร้างตัวชี้วัด จัดทำเกณฑ์ตัวชี้วัดและนำไปปฏิบัติตามหลักการที่กำหนดแล้ววัดจริง เพื่อนอกจากนี้การเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่มุ่งให้เกิดการบริหารจัดการที่ดี เพราะการมีส่วนร่วมจะเป็นการนำมาสู่การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอันเป็นต้นกำเนิดของความโปร่งใส การมีสำนึกรับผิดชอบเป็นการให้ประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมในกระบวนการทางนโยบาย อาทิ การรับรู้ข้อมูล การปรึกษาหารือ การตัดสินใจ การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผล ตลอดจนการร่วมรับผลจากการตัดสินใจนั้นๆ

ดังนั้นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจะนำมาสู่การบริหารจัดการที่ดีแนวอื่นๆ อีกด้วย ส่วนการมีตัวชี้วัดจะเป็นการกระตุ้นให้ต้องมุ่งให้บรรลุผล นอกจากนี้การสร้างองค์การให้เป็นองค์กรแนวใหม่ที่มีความสำคัญกับการเรียนรู้ กล่าวคือพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์การเรียนรู้ เพื่อมุ่งสู่การบรรลุประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการที่ดี จะเป็นแนวทางที่ช่วยให้อำนาจนำหลักการบริหารจัดการที่ดี ไปประยุกต์ใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปอีกด้วย อนึ่งการมีกลไกที่ช่วยให้การปฏิบัติเกิดขึ้นได้มีหลายรูปแบบ การมีประชาสังคมที่เข้มแข็งก็เป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างการบริหารจัดการที่ดีได้อีกด้วย เพราะสมาชิกของประชาสังคมจะมีความเป็นเจ้าของและมีความเป็นหุ้นส่วนในกิจกรรมนั้นๆ และร่วมเรียนรู้ไปด้วยกัน (ถวิลวดี บุรีกุล 2547 : 249)

2.6.1 การปฏิบัติตามระเบียบ เกณฑ์ และวัดระดับการบริหารจัดการที่ดี

เมื่อมีหลักการที่เป็นแนวทางในการสร้างธรรมาภิบาลแล้ว หน่วยงานที่ต้องการใช้หลักการบริหารแนวใหม่ที่มุ่งสร้างธรรมาภิบาลสามารถประยุกต์ใช้ได้และวัดระดับการมีธรรมาภิบาลของหน่วยงานตนได้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ตลอดจนการรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่แล้วในหน่วยงาน ภาพข้างล่างนี้เป็นตัวอย่างของการนำหลักการข้างต้นไปสร้างตัวชี้วัดและนำไปทดสอบจริงในหน่วยงาน และสามารถแสดงตนให้เข้าใจได้ง่ายทำให้ผู้บริหารสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขการทำงานของหน่วยงานให้มีธรรมาภิบาลมากขึ้นได้

การสร้างตัวชี้วัดก็เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ทราบระดับการบริหารจัดการที่ดีของหน่วยงานของตนและยังเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นจริง นอกจากนี้ยังเป็นการวัดระดับตนเองเพื่อเปรียบเทียบกับอดีต หรือเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้หรือเปรียบเทียบกับหน่วยงานที่ใกล้เคียงกันได้

เรียกว่าเป็นการทำ Benchmark จัดว่าเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอีกด้วยจากหลักการที่กล่าวมาข้างต้นสามารถนำมาสร้างตัวชี้วัดและนำไปวัดได้จริง หลังจากนั้นจึงเป็นการประเมินผลและแสดงผลต่อผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้เห็นความเป็นจริงและช่วยกันปรับปรุง ซึ่งการดำเนินการนี้ควรเป็นการมุ่งเพื่อพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบมากกว่าการนำไปสู่การลงโทษ เพราะจะไม่เป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง การนำไปปฏิบัตินี้ต้องเป็นการร่วมแรงร่วมใจ

4.5.2 การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นพื้นฐานสำคัญของการบริหารจัดการที่ดี และจะนำมาสู่หลักการสำคัญอื่นๆ ต่อไป และในทฤษฎีการบริหารแนวใหม่จะให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางตลอดจนเน้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งสิ้น การแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้จากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุดออกเป็น 6 ระดับ และจำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด ได้แก่ (1) ระดับการให้ข้อมูล (2) ระดับการเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน (3) ระดับการปรึกษาหารือ (4) ระดับการวางแผนร่วมกัน (5) ระดับการร่วมปฏิบัติ และ (6) ระดับการควบคุมโดยประชาชน

การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในหน่วยงานจะเป็นการดำเนินการตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันและเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ต่อไปนี้คือระดับของการมีส่วนร่วมที่ควรจะมีขึ้นในการดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ (ถวิลวดี บุรีกุล 2547 : 251)

1) ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการแต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใดๆ วิธีการให้ข้อมูลอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ

อย่างไรก็ดี เพื่อป้องกันมิให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจดุลพินิจในการให้หรือไม่ให้ ข้อมูลดังกล่าวแก่ประชาชน จึงควรมีข้อกำหนดให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องกระทำและกระทำอย่างทั่วถึงด้วย ยกเว้นข้อมูลบางประเภท เช่น เรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ เป็นต้น

2) ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่าง ๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่างๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง เป็นต้น

3) ระดับการปรึกษาหารือ เป็นระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สูงกว่าการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นการเจรจากันอย่างเป็นทางการระหว่างผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่างๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น

4) ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการเหมาะสมที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้อุญาโตตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอม กัน เป็นอาทิ

5) ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับขั้นที่สูงถัดไปจากระดับการวางแผนร่วมกัน คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินโครงการ เป็นขั้นการนำโครงการไปปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6) ระดับการควบคุมโดยประชาชนเป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ เป็นต้น ข้อสังเกตเกี่ยวกับการลงประชามติไว้ 2 ประการ คือ ประการแรกการลงประชามติจะสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนได้ดีเพียงใด อย่างน้อยขึ้นอยู่กับความชัดเจนของประเด็นที่จะลงประชามติและการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของประเด็นดังกล่าวให้ประชาชนเข้าใจอย่างสมบูรณ์และทั่วถึงเพียงใดและประการที่สองในประเทศที่มีการพัฒนาทางการเมืองแล้ว ผลของการลงประชามติจะมีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตามแต่สำหรับกรณีของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งให้อยู่ในปัจจุบันผลของการลงประชามติ เป็นเพียงข้อเสนอแนะสำหรับรัฐบาลเท่านั้น ไม่มีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตามแต่อย่างใด (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 214)

กระบวนการมีส่วนร่วมกระบวนการมีส่วนร่วม สามารถจัดแบ่งขั้นตอนง่าย ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วย การรับรู้ เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับ การวางแผน และร่วมวางแผนกิจกรรม

ขั้นที่ 2 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติหรือดำเนินการ ประกอบด้วย การเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ และการตัดสินใจ

ขั้นที่ 3 มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรประโยชน์ หรือผลของกิจกรรม หรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 4 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินประสิทธิผลของโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ และพิจารณาวิธีการที่จะดำเนินการต่อเนื่องต่อไป ประชาชนจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับการคิดเกณฑ์ในการประเมินโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ด้วย ซึ่งผลของกระบวนการประเมินนี้จะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าในกระบวนการมีส่วนร่วมขั้นที่ 1 ซึ่งเป็นขั้นตอนของการวางแผนต่อไป

อนึ่ง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร มีการกระจายอำนาจ ในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ในระหว่างประชาชนให้เท่าเทียมกัน อำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ นั้น จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน มีการเพิ่มการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน มีความยืดหยุ่นได้ กล่าวคือ มีโครงสร้างการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีความโปร่งใส และคำนึงถึงความต้องการ ทรัพยากรของผู้มีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมของประชาชนมีทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เป็นการบริหารจัดการที่ดี ที่เรียกได้ว่ามีคุณค่าอย่างแท้จริงเหนือกว่าการมุ่งที่การคิดเป็นตัวเงินเป็นหลัก ทั้งนี้ เพราะประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ โดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทางทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้ เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เป็นการสร้างฉันทามติ และทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ อีกทั้งช่วยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าใน “กรณีที่น่ากลัวที่สุด” ช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม และช่วยให้ทราบความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชนรวมทั้งเป็นการพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน และส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดี ตลอดจนการบริหารงาน หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร และทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่องานมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้นๆ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟัง อีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง

ดังนั้นการมีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม จึงเป็นแนวปฏิบัติของการบริหารจัดการที่ดีที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงทัศนะและมีส่วนในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่จะส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเอง นอกจากนี้จะช่วยให้การตัดสินใจของผู้เสนอโครงการหรือรัฐบาลมีความรอบคอบ และสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้นแล้ว ยังเป็นการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลให้มีความโปร่งใส (Transparency) ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน (Responsiveness) และมีความรับผิดชอบหรือสามารถตอบคำถามของประชาชนได้ (Accountability) อีกด้วย ซึ่งเท่ากับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

3. องค์การบริหารส่วนตำบลกับการบริหารจัดการที่ดี

3.1 ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

เดิมสภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2499 เรื่องระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นและราษฎรเป็นส่วนรวม ซึ่งจะเป็นแนวทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย

พ.ศ. 2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำบลแทนประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 นับตั้งแต่ พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบลโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปโฉมใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศโดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้ (โกวิท พวงงาม 2544 : 170)

1) รูปแบบ “ สภาตำบล ” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล อันได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท

2) รูปแบบ “ องค์การบริหารส่วนตำบล ” (อบต.) ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ (โดยไม่รวมเงินอุดหนุน) ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (มาตรา 43)

หลักเกณฑ์ที่กำหนดให้สภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดว่าถ้าสภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในประกาศนั้นให้ระบุชื่อ และเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบลให้พ้นจากอำนาจแห่งสภาตำบลนับแต่วันที่กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลและประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และขอให้โอนบรรดางบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิ สิทธิเรียกร้อง หนี้ และเจ้าหน้าที่ของสภาตำบลไปเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลปัจจุบัน มีลักษณะโครงสร้างที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร ซึ่งเกิดขึ้นตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ.2546) ทำให้โครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้ (โกวิท พวงงาม 2544 : 173)

3.2.1 โครงสร้างสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกหมู่บ้านละ 2 คน อบต. ไคมี 1 หมู่บ้านให้มีสมาชิก 6 คน อบต. ไคมี 2 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกหมู่บ้านละ 3 คน

3.2.2 โครงสร้างคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน โดยสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลเป็นผู้เลือกตั้งแล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง

3.3 อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

3.3.1 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.3.2 พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติ องค์การบริหารส่วนตำบลร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

3.3.3 ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหาร ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

3.4 อำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

3.4.1 บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบัญญัติ และแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

3.4.2 จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบ

3.4.3 รายงานผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง

3.4.4 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

3.5 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และมีบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยบัญญัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องทำดังนี้ (โกวิท พงงาม 2544 : 175-176)

1) จัดให้มี และบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

4) ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย

5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม

6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีความสามารถ มีศักยภาพเพียงพอ อาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อีก จำนวน 13 ข้อ ดังนี้

1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค และการเกษตร

- 2) ให้มี และบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 3) ให้มีและรักษาทางระบายน้ำ
- 4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
- 5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- 6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- 7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- 8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
- 9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- 11) กิจการเกี่ยวกับพาณิชย์
- 12) การท่องเที่ยว
- 13) การผังเมือง

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กล่าวมานั้นไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใดเพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐนำความคิดเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย

เห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่จะดำเนินกิจการพัฒนามากมายหลายอย่าง และแม้แต่หน่วยงานของรัฐหรือองค์การใดๆ จะไปดำเนินกิจการในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องแจ้งองค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าด้วย นอกจากนี้ในการดำเนินกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลยังมีรายได้อันเป็นงบประมาณของตนเอง และสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถให้ความเห็นชอบข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และรายจ่ายเพิ่มเติมได้ ในส่วนของรายได้นั้นองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งอาจมีรายได้ไม่เท่ากัน โดยแหล่งที่มาของรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีอยู่หลากหลาย

3.6 รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อปต.) เป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่ต้องทำหน้าที่พัฒนาพื้นที่ในตำบลให้เจริญตามรายได้และงบประมาณในตำบล นอกจากนี้ยังมีอำนาจ

หน้าที่ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน อากรฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นที่เกิดจากการฆ่าสัตว์ ซึ่งแต่เดิมองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดเก็บให้ ดังนั้น จะเห็นได้ว่ารายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีหลายทาง

3.6 องค์การบริหารส่วนตำบลกับการบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อน และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง (เบจวรรณ วันศิศรี 2546 :22)

สิ่งที่ท้าทายขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในขณะนี้ คือ การปรับกลยุทธ์ ทัศนคติ วิธีคิด วิธีการทำงานของบุคลากรของ องค์การบริหารส่วนตำบลไปสู่การเป็น “ราชการยุคใหม่” มุ่งปฏิบัติเพื่อเป้าหมาย คือ การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า และให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สำหรับธรรมาภิบาลนั้นได้กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ดังนี้

1) หลักนิติธรรม เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับการตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับให้ทันสมัย และเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของชุมชน และชุมชนยินยอมปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งการปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินการให้สอดคล้องได้โดยการออกข้อบัญญัติตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องเป็นไปตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และต้องมุ่งให้เกิดความเป็นธรรมและเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก และเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน ควรเปิดเวทีให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติตำบลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงด้วยการปิดประกาศ ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล หรือชุมชนทุกหมู่บ้าน หรือการประชาสัมพันธ์ด้วยรูปแบบอื่นๆ เช่น ทำเอกสารแจกจ่ายในการประชุมหรือเสียงตามสาย

องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการบังคับใช้ข้อบัญญัติตำบลรวมทั้งกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ และต้องบังคับใช้อย่างเสมอภาคไม่มีการเลือกปฏิบัติกับบุคคลใดหรือกลุ่มใดเป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเสมอภาค ได้แก่ การจัดเก็บภาษีต้องจัดเก็บอย่างทั่วถึงเท่าเทียมและถูกต้องโดยไม่กั้นแกล้งหรือลดหย่อนแก่ผู้ใดเป็นการเฉพาะ

2) หลักคุณธรรม เป็นการปฏิบัติที่ยึดมั่นในความถูกต้องจึงมาเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน เพื่อเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตจริงใจ มีระเบียบ วินัย มาทำงานตรงต่อเวลาให้บริการ

ประชาชนด้วยความเสมอภาค ถูกต้อง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องตระหนักในหน้าที่ของตนในฐานะเป็นผู้แทนของประชาชนต้องมุ่งเน้นรักษาผลประโยชน์ส่วนตน มาประชุมอย่างสม่ำเสมอ พิจารณาเรื่องต่างๆ ในสภาอย่างมีเหตุผลตรงไปตรงมายึดหลักผลประโยชน์ต่อส่วนรวม และถูกต้องตามกฎหมาย ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีคุณธรรมสูง เนื่องจากเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานในขณะเดียวกันก็เป็นผู้ที่มีอำนาจในการอนุมัติการเบิกจ่ายงบประมาณต่างๆ จะต้องยึดหลักความถูกต้องเป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย ที่กำหนดไว้จัดสรรงบประมาณให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกชุมชน

3) หลักความโปร่งใส โดยเน้นการปรับกลไก และวิธีการทำงานให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบได้โดย องค์การบริหารส่วนตำบลต้องถือปฏิบัติในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2539 โดยเอกสารที่ต้องเปิดเผยประกาศให้ประชาชนทราบได้แก่

- (1) ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
- (2) มติการประชุมของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีผลกระทบต่อผลได้ผลเสียของประชาชน
- (3) มติของสภาที่ผ่านการรับรองแล้ว โดยเฉพาะมติที่กระทบต่อสิทธิหน้าที่ รวมทั้งผลได้ผลเสียแก่ประชาชน รวมทั้งมติอื่นๆที่ประชาชนควรทราบ
- (4) วาระการประชุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องเปิดเผยประกาศให้ประชาชนทราบล่วงหน้า เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภา ซึ่งสภาต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร
- (5) ข้อบัญญัติตำบล กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งของ องค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้และประชาชนต้องปฏิบัติ
- (6) ขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งเงื่อนไขการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ การชำระภาษีต่างๆ การขออนุญาตก่อสร้างอาคาร เป็นต้น ให้ประชาชนรู้ว่าขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร ต้องใช้เอกสารประกอบอะไร และต้องใช้เวลาานเท่าใด
- (7) ผลการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (8) เอกสารการจัดซื้อ- จัดจ้าง โดยเฉพาะการสอบราคาหรือประกวดราคา

(9) ข้อมูลด้านการเงิน- การคลัง

(10) ข้อมูลอื่นๆ ที่ อดบ.เห็นว่าควรเปิดเผยและเป็นประโยชน์แก่ประชาชน

4) หลักการมีส่วนร่วม ถือเป็นหลักที่มีความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้บริหาร และมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ตั้งแต่การรับรู้ข่าวสาร แสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจทำอะไร ใดๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลรวมทั้งการตรวจสอบการประเมินผลงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนมีสิทธิมีอำนาจในการถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนเห็นว่าปฏิบัติงานเสียหายล้มเหลวมีพฤติกรรมเสื่อมเสีย นอกจากนั้นกฎหมายยังได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่ รัฐธรรมนูญ มาตรา 76 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พ.ร.บ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในมาตรา 16 (16) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอย่างน้อย ได้แก่

(1) จัดทำแผนพัฒนา ทั้งแผนพัฒนา 5 ปี และแผนพัฒนาประจำปีโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดและกำหนดการจัดทำแผนพัฒนา โดยร่วมเสนอปัญหาความต้องการ และ ร่วมเสนอโครงการ/กิจกรรมเพื่อการพัฒนาในรูปแบบกระบวนการประชาคม มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อแผนพัฒนาในภาพรวม ร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนที่จะเดินไปทางใด ควรทำอะไรก่อนหลัง

(2) มีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งผู้แทนชุมชนร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อ-จัดจ้าง เพื่อให้เกิดความถูกต้องโปร่งใสและเป็นธรรม

(3) ประชาชนมีสิทธิเข้าร่วมประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยองค์การบริหารส่วนตำบลต้องแจ้งวาระการประชุมให้ประชาชนทราบทุกครั้ง และอำนวยความสะดวกให้ประชาชนที่เข้าร่วมสังเกตการณ์ประชุมสภา

(4) ประชาชนมีสิทธิในการเสนอข้อบัญญัติ เพื่อให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาออกข้อบัญญัติตำบลตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2542

(5) ประชาชนมีสิทธิถอดถอนผู้บริหารและสมาชิกสภา อบต. ที่มีความประพฤติเสื่อมเสียได้ตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2542

(6) หลักความรับผิดชอบ องค์การบริหารส่วนตำบลต้องตระหนักในหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อประชาชน มีความใส่ใจต่อปัญหาของชุมชน และมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ให้บรรลุผล โดยไม่เลือกปฏิบัติและมีความกล้าหาญที่จะยอมรับผลการกระทำ นอกจากนี้ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์และแจ้งความเดือดร้อนได้สะดวก มีความจริงใจใน การนำโครงการ/กิจกรรมที่เสนอโดยประชาชน-ประชาคม นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วน นำเอาโครงการ/กิจกรรมที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนา ไปจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามที่สัญญาไว้กับประชาชน หากทำไม่ได้ก็ต้องแจ้งให้ทราบ

5) หลักความคุ้มค่า เป็นการเน้นประสิทธิภาพในการบริหารงาน โดยใช้ทรัพยากรหรืองบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนรวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้สมบูรณ์และยั่งยืน โดยมีหลักการดำเนินการ ดังนี้

1) การดำเนินแผนงานหรือ โครงการ ต้องจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วน ควรทำอะไรมาก่อนหลัง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

2) ในการจัดซื้อ- จัดจ้าง ต้องมุ่งให้เกิดการประหยัด หากสามารถต่อรองราคา ที่ต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ได้จะทำให้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีงบประมาณเหลือไปดำเนินการในโครงการอื่นเพิ่มขึ้น และทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากขึ้น

3) รณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่ใช้จ่ายทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด รวมทั้งจัดกิจกรรมบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ให้ใช้ได้นาน

4) จัดตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณไม่ให้รั่วไหล สูญเปล่า โดยอาศัยอำนาจข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 ข้อ 89 และ 90 เพื่อทำหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของฝ่ายบริหาร

5) การบริหารจัดการครุภัณฑ์ต่างๆ ของ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดทำทะเบียนคุมให้ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน และควบคุมการใช้ให้เป็นประโยชน์เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และประโยชน์ต่อส่วนรวม

6) ควรคำนึงถึงความควรหรือไม่ควรที่จะกระทำ เช่น บางแห่งยังไม่มีความพร้อมในการจัดเก็บขยะไม่มีรถและพนักงาน แต่กลับใช้งบประมาณซื้อถังขยะให้ประชาชนเพื่อรองรับขยะโดยไม่มีผู้จัดเก็บการใส่ประโยชน์ไม่คุ้มค่าก็ไม่ควรกระทำ

จะเห็นได้ว่าหลักธรรมาภิบาล 6 ประการข้างต้นเป็นหลักพื้นฐานที่สามารถนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติได้จริง มีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการศึกษาการบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ดังนี้

จักรภัทร ชารีคำ (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคามการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 397 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 เมื่อรวบรวมข้อมูลแล้วใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test (Independent Sample t-test) และ F-test (One way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1.ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก การปฏิบัติตามหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การปฏิบัติด้านความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ฉลองนพ อัมพรัตน์ (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภออมลากลาง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลและเปรียบเทียบการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอมลากลาง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ พนักงานเทศบาล และลูกจ้างสังกัดเทศบาลตำบลในเขตอมลากลาง ประกอบด้วย เทศบาลตำบลธัญญา เทศบาลตำบลหนองแปน และเทศบาลตำบลอมลากลาง จำนวน 133 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภออมลากลาง จังหวัดกาฬสินธุ์ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ f-test (One – way-ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ
2. การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอมลากลาง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความเห็นของบุคลากรในหน่วยงานที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ยกเว้นบุคลากรในหน่วยงานที่มีอายุ และประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน พบว่ามีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานทั้ง 8 ด้าน ให้การเสนอแนะว่า 1) ด้านหลักนิติธรรมผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นให้มากขึ้น ควรนำข้อเสนอแนะของประชาชนออกข้อบัญญัติท้องถิ่นพร้อมประกาศให้ประชาชนทราบเพื่อให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากข้อบัญญัติท้องถิ่นให้มากที่สุด 2) ด้านคุณธรรม ควรมีการประเมินความดีความชอบด้วยความยุติธรรมและทั่วถึง การสร้างขวัญและกำลังใจกับพนักงานและการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กรให้มากขึ้น 3) ด้านหลักความโปร่งใส ต้องจัดให้มีมีสถานที่ปิดประกาศเพื่อให้ทั่วถึงทุกชุมชนต่างๆ การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานให้มากที่สุด 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างของเทศบาลให้มาก พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ควรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจของ

ผู้บริหารในการตัดสินใจตามความเหมาะสม 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรดำเนินงานตามนโยบายที่วางไว้ควรดำเนินการแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ โดยเร็ว และดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของเทศบาลให้มีประโยชน์สูงสุด 6) ด้านหลักความคุ้มค่า ควรใช้งบประมาณอย่างประหยัดควรมีการประหยัดวัสดุอุปกรณ์ของสำนักงานหรือลดปริมาณการใช้ไม่ให้ฟุ่มเฟือย

นภาพรณ์ สุขสุมิตร (2548) ได้ทำการศึกษา “การบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชน” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาถึงระดับความพึงพอใจของบุคลากรต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล 2) เพื่อศึกษาถึงระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล 3) เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของบุคลากรต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล 4) เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล การวิจัยครั้งนี้รวบรวมข้อมูลจากบุคลากรจำนวน 281 คน และประชาชนจำนวน 400 คน ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS ใช้ค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยใช้ค่า t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ด้วยค่า F-test

ผลการวิจัย พบว่า

บุคลากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 26-45 ปี และระหว่าง 36-45 เท่ากันทั้ง 2 จำนวน การศึกษาระดับปริญญาตรี และมีอาชีพข้าราชการ ระดับความพึงพอใจของบุคลากรต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการของบุคลากรที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชน พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน สำหรับอาชีพที่ต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านการสั่งการ และด้านบริการ

ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ ระหว่าง 36-45 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีอาชีพรับจ้าง ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

บวร วิเศษสุนทร (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การ

บริหารส่วนตำบล เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล และศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชน เกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5 แห่ง จำนวน 396 คน ของอำเภอเมืองหนองคาย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า จำนวน 18 ข้อ มีระดับความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบสมมติฐานใช้ t-test (Independent Sample) และ F-test (One way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมา ($\bar{x} = 3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 3.86$) ด้านหลัก นิติธรรม ($\bar{x} = 3.85$) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{x} = 3.82$) ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{x} = 3.77$) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 3.85$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{x} = 3.50$)

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความโปร่งใส มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ประชาชนที่เป็นเพศหญิง มีความคิดเห็นในระดับที่มากกว่า ประชาชนที่เป็นเพศชาย ส่วนด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า ไม่มีความแตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำแนกตามอายุโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำแนกตามการศึกษา โดยรวมจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับ การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีดังต่อไปนี้ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรให้ประชาชน ควรให้ประชาชนเข้าไปตรวจสอบการดำเนินงาน

ขององค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างสะดวก ควรมีกิจกรรมหรือโครงการได้ร่วมแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลสำคัญต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชน ผู้มีอำนาจในการตรวจสอบต้องดำเนินการด้วยความจริงจัง ผู้บริหารควรดำเนินงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลอย่างเต็มที่ ต้องดำเนินงานตามความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่เป็นสำคัญ และผู้บริหารต้องบริหาร โดยยึดหลักความเป็นธรรมประชาชนส่วนทุกคน ผู้บริหารควรบริหารอย่างมีภาวะผู้นำอย่างสมบูรณ์

สุภัทรา วิมลสมบัติ (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเกษไชโย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล และเพื่อเสนอแนะเป็นแนวทางในการพัฒนาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) เป็นหลัก ซึ่งเป็นแบบการศึกษาเชิงบรรยาย (Descriptive Study) โดยใช้การสำรวจเก็บข้อมูลประเภทปฐมภูมิ (Primary Data) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อสอบถามข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการบริหารงานที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสนอแนะเป็นแนวทางในการพัฒนาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล

สาระสำคัญที่ผู้ศึกษาได้ค้นพบจากการศึกษาในครั้งนี้ สามารถประเมินได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเกษไชโย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ได้มีการบริหารงานโดยการนำหลักธรรมาภิบาลมาเป็นหลักในการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบลเกษไชโยสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ทำให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น และได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ตามหลักธรรมาภิบาล และจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้้องค์การบริหารส่วนตำบลเกษไชโยประสบความสำเร็จได้ เกิดจากปัจจัย 3 ประการ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำหรือผู้บริหาร ปัจจัยด้านทีมงานหรือองค์กร และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการที่จะร่วมมือร่วมใจพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้ในการดำเนินงานของทั้ง 3 ปัจจัยนั้นมีการนำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มากำหนดเป็นแนวนโยบายในการปฏิบัติ อันได้แก่ หลักนิติธรรม คุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า นอกจากนี้ยังเน้นหนักในเรื่องของความซื่อสัตย์และโปร่งใสในการบริหารองค์กร เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนนั้นได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบในการดำเนินกิจการสาธารณะของท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชน

อย่างแท้จริง โดยความต้องการของประชาชนสะท้อนถึงการบริหารกิจการสาธารณะในท้องถิ่นว่า เกิดประโยชน์ ต่อประชาชนเพียงใด องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถผูกขาดรวมอำนาจทางการเมืองไว้กับผู้บริหารได้อีกต่อไป หากแต่จำเป็นต้องเปิดกว้าง เพื่อให้องค์กรชุมชนเข้ามารับรู้ความเป็นไปและเข้าไปมีส่วนร่วมในการคิดและลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อประโยชน์ในด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มประชากร

จังหวัดเพชรบูรณ์ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ 111 ตำบล 1,377 หมู่บ้าน จำนวนประชากรทั้งหมด 1,003,369 คน (ข้อมูลจาก:กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 10 กรกฎาคม 2550) (อ้างถึงใน www.dit.go.th)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิจัย ดังนี้

1.2.1 การกำหนดลักษณะจากกลุ่มตัวอย่าง ในครั้งนี้โดยใช้หลักการการคำนวณของ Yamane (1967 : 886-887 อ้างถึงในรังสรรค์ ประเสริฐศรี 2548 : 42) โดยใช้สูตรดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดย n = จำนวนของขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ โดยการศึกษาให้เท่ากับร้อยละ 5 (0.05)

เมื่อนำจำนวนประชากรทั้งหมดมาแทนค่าในสูตรของ Yamane จะได้ดังนี้

$$n = \frac{1,003,369}{1+1,003,369 (0.05)^2}$$

$$= \frac{1,003,369}{2509.4225}$$

$$n = 399.8406$$

ดังนั้นจะได้ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 399.8406 ปัดเศษให้ได้จำนวนเต็มจะได้ 400 คน
 ดังนั้น ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้มีจำนวนทั้งหมด 400 คน

1.2.2 ขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยการใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stages Random Sampling) ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แบ่งประชากรกลุ่มตัวอย่าง ตามเขตอำเภอของจังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้ง 11 อำเภอ ดังนี้ (1) อำเภอเมือง (2) อำเภอชนแดน (3) อำเภอหล่มสัก (4) อำเภอหล่มเก่า (5) อำเภอวิเชียรบุรี (6) อำเภอศรีเทพ (7) อำเภอหนองไผ่ (8) อำเภอบึงสามพัน (9) อำเภอน้ำหนาว (10) อำเภอวังโป่ง และ (11) อำเภอเขาค้อ

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก ทั้ง 11 อำเภอ ให้เหลือ 6 อำเภอ ได้ดังนี้ (1) อำเภอชนแดน (2) อำเภอศรีเทพ (3) อำเภอหล่มเก่า (4) อำเภอหนองไผ่ (5) อำเภอวิเชียรบุรี (6) อำเภอเมือง ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก ทั้ง 6 อำเภอ ให้เหลือ 3 อำเภอ ได้ดังนี้ (1) อำเภอชนแดน (2) อำเภอวิเชียรบุรี (3) อำเภอเมือง ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 4 สุ่มกลุ่มตัวอย่างขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 อำเภอ ให้ได้อำเภอละ 4 แห่ง รวมทั้งหมด 12 แห่ง เพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มประชากร โดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้

1) อำเภอเมือง 4 ตำบล ได้แก่ (1) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพล (2) องค์การบริหารส่วนตำบลสะเดียง (3) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโตก (4) องค์การบริหารส่วนตำบลนางิ้ว

2) อำเภอชนแดน 4 ตำบล ได้แก่ (1) องค์การบริหารส่วนตำบลชนแดน (2) องค์การบริหารส่วนตำบลตะกุดไร (3) องค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค (4) องค์การบริหารส่วนตำบลคงขุย

3) อำเภอวิเชียรบุรี 4 ตำบล ได้แก่ (1) องค์การบริหารส่วนตำบลโคกปรัง (2) องค์การบริหารส่วนตำบลยางสาว (3) องค์การบริหารส่วนตำบลสระประดู่ (4) องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน

ขั้นตอนที่ 5 เมื่อได้พื้นที่ในการศึกษาทั้ง 12 แห่ง มีประชากรทั้งหมด จำนวน 118,573 คน จากนั้นได้นำประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาเปรียบเทียบหาค่าสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเก็บข้อมูล คือ จำนวน 400 คน จะได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มของประชาชน จำนวน 296 คน ที่เป็นประชาชนในเขตพื้นที่หรือร้อยละ 74 ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา และในส่วนของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อันได้แก่ ข้าราชการการเมือง ข้าราชการเมือง พนักงานส่วนตำบล และพนักงานจ้าง จำนวน 104 ชุด หรือร้อยละ 26 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา

ด้วยข้อจำกัดของผู้วิจัยทางด้านงบประมาณ และเวลา ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้ เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มของประชาชน และกลุ่มของบุคลากร เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษากลุ่มเดียวกัน เพื่อที่จะศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มทั้ง 2 กลุ่ม ดังสรุปในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างในระดับอำเภอ

รายชื่อ 11 อำเภอ	รายชื่อ 6 อำเภอ	รายชื่อ 3 อำเภอ
1.เมือง	1.เมือง	1.เมือง
2.ชนแดน	2.ชนแดน	2.ชนแดน
3.หล่มสัก	3.วิเชียรบุรี	3.วิเชียรบุรี
4.หล่มเก่า	4.หนองไผ่	
5.วิเชียรบุรี	5.วังโป่ง	
6.ศรีเทพ	6.เขาค้อ	
7.หนองไผ่		
8.บึงสามพัน		
9.น้ำหนาว		
10.วังโป่ง		
11.เขาค้อ		

ตารางที่ 3.2 การสุ่มตัวอย่างในระดับตำบล

รายชื่อ อบต.ในแต่ละอำเภอ	รายชื่อ อบต. กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากรของ อบต. กลุ่มตัวอย่าง
อำเภอเมือง 16 แห่ง		
ตะบะ	ท่าพล	10,032
บ้านโคก	สะเคียง	23,940
สะเคียง	บ้านโคก	11,935
ป่าเลา	นางิ้ว	12,340
นางิ้ว		
ท่าพล		
คงมูลเหล็ก		
บ้านโคก		
ซอนไพร		
นาป่า		
นายม		
วังชมพู		
น้ำร้อน		
ห้วยสะแก		
ห้วยใหญ่		
ระวีง		
	รวม	58,247
อำเภอ ชนแดน 9 แห่ง		
ชนแดน	ชนแดน	3,684
คงขุย	ตะกุดไไร่	8,496
ท่าข้าม	ลาดแค	9,845
พุทธบาท	คงขุย	5,663
ลาดแค		
บ้านกล้วย		

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

รายชื่อ อบต.ในแต่ละอำเภอ	รายชื่อ อบต. กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากรของ กลุ่มตัวอย่าง
ซับพุทราน		
ตะกุดไร		
ศาลาลาย		
	รวม	27,988
อำเภอวิเชียรบุรี 14 แห่ง		10,619
ท่าโรง	โคกปรัง	9,449
สระประคู้	ยางสาว	2,751
สามแยก	สระประคู้	9,519
โคกปรัง	น้ำร้อน	
น้ำร้อน		
บ่อรัง		
พุดเตย		
พุดาม		
ภูน้ำหยด		
ซับสมบุรณ์		
บึงกระจับ		
วังใหญ่		
ยางสาว		
ซับน้อย		
	รวม	32,338
	รวมทั้งหมด	118,573

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดที่กำหนด เพื่อสอบถามข้อมูลเรื่องของการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลจากบุคลากรผู้ปฏิบัติงานภายในองค์การ คือ ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ พนักงานส่วนตำบล พนักงานจ้าง และฝ่ายของผู้รับบริการ คือ ประชาชน ในเขตพื้นที่ในตำบลตำบลนั้น ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จะมีเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจะมี 2 ชุด เพื่อศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลทั้ง 2 กลุ่ม

โดยเครื่องมือส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามของผู้ปฏิบัติงานภายในองค์การ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จุดมุ่งหมายเพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ แยกเป็น

1. เพศ
2. อายุ
3. การศึกษา
4. ตำแหน่ง
5. ประสบการณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์การเพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แยกเป็น 6 ด้าน รวม 60 ข้อ คือ

1. หลักนิติธรรม	จำนวน 10 ข้อ
2. หลักคุณธรรม	จำนวน 10 ข้อ
3. หลักความโปร่งใส	จำนวน 10 ข้อ
4. หลักการมีส่วนร่วม	จำนวน 10 ข้อ
5. หลักความสำนึกรับผิดชอบ	จำนวน 10 ข้อ
6. หลักความคุ้มค่า	จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดถามความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดี จำนวน 2 ข้อ

1. ปัญหาด้านการบริหารจัดการและการบริหารงานด้านอื่นๆ
2. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ .

เครื่องมือชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามของประชาชน โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จุดมุ่งหมายเพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ แยกเป็น

1. เพศ
2. อายุ
3. การศึกษา
4. อาชีพ
5. รายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กร เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แยกเป็น 6 ด้าน รวม 60 ข้อ คือ

1. หลักนิติธรรม	จำนวน 10 ข้อ
2. หลักคุณธรรม	จำนวน 10 ข้อ
3. หลักความโปร่งใส	จำนวน 10 ข้อ
4. หลักการมีส่วนร่วม	จำนวน 10 ข้อ
5. หลักความสำนึกรับผิดชอบ	จำนวน 10 ข้อ
6. หลักความคุ้มค่า	จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดตามความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดี จำนวน 2 ข้อ

1. ปัญหาด้านการบริหารจัดการและการบริหารงานด้านอื่นๆ
2. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance)
2. ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดี
3. นำความรู้ที่ได้จากข้อ 1 และข้อ 2 มาปรับปรุงและสร้างเป็นแบบสอบถาม

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) (อ้างถึงในเฉลิมพงศ์ มีสมนัย 2548 : 184)

3.1 แบบสอบถามตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีของ

องค์การ เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของบุคลากรภายในองค์การและประชาชน โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก

3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับน้อย

1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบเพื่อแก้ไขส่วนการใช้ภาษา และพิจารณาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยค่าของความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ได้เท่ากับ 0.845

5. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขแล้ว มาปรับปรุงแก้ไข

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขโดยอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรของสำนักงานเทศบาลตำบลวังชมภู จำนวน 30 คน และประชาชนในเขตเทศบาลจำนวน 30 คน

7. วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) โดยนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) (อ้างถึงในวรรณคดี แสงประทีปทอง 2548 : 143) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชุดที่ 1 ของประชาชนได้เท่ากับ 0.93 และเครื่องมือชุดที่ 2 ของบุคลากร ได้เท่ากับ 0.94

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำตามลำดับดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากคณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช เพื่อทำหนังสือแนะนำตัวและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3.3 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ

3.4 หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของข้อมูลด้านการบริหารจัดการตามหลักการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากรในองค์กรและของประชาชน ในแต่ละระดับนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (บุญศรี พรหมมาพันธุ์ 2548 :18)

1.00 – 1.50	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับที่น้อยที่สุด
1.51 – 2.50	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับที่น้อย
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับที่ปานกลาง
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มาก
4.51 – 5.00	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มากที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติ ดังนี้

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐาน ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานในปัจจุบัน ของบุคลากรในองค์กร และ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และรายได้ที่ได้รับต่อเดือนของประชาชน

4.2 สถิติเชิงอนุมาน เพื่อการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลด้านการบริหารจัดการที่ดี จำแนกตามข้อมูลทั่วไป โดยใช้สถิติ t-test เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างข้อมูล

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

การใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร (กัลยา วานิชย์บัญชา 2549 :34) ดังนี้

$$P = \frac{f \times 100}{N}$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	F	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum x_i}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
	$\sum x_i$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3. หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (x_i - \bar{X})^2}{n-1}}$$

เมื่อ	SD	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของประชากร
	x_i	แทน	ข้อมูลของแต่ละจำนวน
	n	แทน	จำนวนข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลของบุคลากรในองค์กร และประชาชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป โดยใช้สูตร t - test

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	\bar{X}_1	แทน	ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1
	\bar{X}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2
	S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	n_1	แทน	จำนวนข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ จากการรวบรวมข้อมูลจากประชาชน จำนวน 296 คน และบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 104 คน โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. การบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม
2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนและบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักการบริหารจัดการที่ดี
3. ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะ

1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ผลการวิจัยของกลุ่มประชาชน

1.1.1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชน

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=296)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	154	52
หญิง	142	48
รวม	296	100
อายุ		
18-20 ปี	38	12.8
21-30 ปี	69	23.3
31-40 ปี	74	25.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=296)	ร้อยละ (%)
41-50 ปี	83	28.0
50-60 ปี	20	6.8
มากกว่า 60 ปี	12	4.1
รวม	296	100
การศึกษา		
ประถมศึกษา	107	36.1
มัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า	37	12.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า	100	33.8
อนุปริญญา/เทียบเท่า	39	13.2
ปริญญาตรี	13	4.4
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
รวม	296	100
อาชีพ		
รับราชการ/พนักงานวิสาหกิจ	60	20.3
รับจ้าง	68	23.0
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	58	19.6
เกษตรกร	70	23.6
นักเรียน/นักศึกษา	40	13.5
รวม	296	100
รายได้		
ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน	108	36.5
5,001-10,000 บาทต่อเดือน	105	35.5
10,001- 15,000 บาทต่อเดือน	46	15.5
มากกว่า 15,000 บาทต่อเดือน	37	12.5
รวม	296	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 52) มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 28) รองลงมา ได้แก่ อายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 25) และมีอายุมากกว่า 60 ปี น้อยที่สุด (ร้อยละ 4.1) มีการศึกษาประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 36.1) รองลงมา ได้แก่ ระดับมัธยมตอนปลายหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 33.8) และระดับปริญญาตรี น้อยที่สุด (ร้อยละ 4.4) มีอาชีพเกษตรกรกรรม (ร้อยละ 23.6) รองลงมา ได้แก่ อาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 23.0) และ อาชีพอื่นๆ (นักเรียน/นักศึกษา) น้อยที่สุด (ร้อยละ 13.5)

รายได้ของประชาชนส่วนใหญ่ พบว่า มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 36.5) รองลงมา ได้แก่ รายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท (ร้อยละ 35.5) และรายได้ ที่มากกว่า 15,000 บาท น้อยที่สุด (ร้อยละ 12.5) ตามลำดับ

1.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการบริหารจัดการที่ดีของประชาชน โดยรวมทุกด้าน ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวม

การบริหารจัดการที่ดี	จำนวน (n=296)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.หลักนิติธรรม	2.98	0.78	ปานกลาง
2.หลักคุณธรรม	2.74	0.81	ปานกลาง
3.หลักความโปร่งใส	2.83	0.80	ปานกลาง
4.หลักการมีส่วนร่วม	3.08	0.77	ปานกลาง
5.หลักความรับผิดชอบ	2.97	0.78	ปานกลาง
6.หลักความคุ้มค่า	3.02	0.78	ปานกลาง
รวม	2.94	0.61	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$ S.D. = 0.61) โดยหากพิจารณาเป็นรายประเด็นต่างๆ เรียงตามลำดับมากไปน้อย ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม

ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส และ ด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ

1.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการบริหารจัดการที่ดีของประชาชน โดยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดี ด้านหลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม	จำนวน (n=296)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ หรือมีการจัดกิจกรรม เพื่อชี้แจงถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานให้กับประชาชนทราบ	3.14	0.86	ปานกลาง
2. อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชน ทราบถึงสิทธิการขอรับข้อมูลในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของ อบต. อย่างต่อเนื่อง	2.91	0.87	ปานกลาง
3.อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชน ทราบถึงสิทธิความคุ้มครองต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างต่อเนื่อง	2.85	0.92	ปานกลาง
4. อบต.ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชน ทราบถึงสิทธิต่างๆ ในการเข้ารับบริการของ อบต.	3.10	0.95	ปานกลาง
5. อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชน ทราบถึงบทลงโทษของบุคลากรในการปฏิบัติงานที่ไม่มีผลงานหรือการบริการที่เต็มใจ	2.95	0.93	ปานกลาง
6. อบต.ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชน ทราบถึงสิทธิในการร้องเรียนต่อการบริการของ อบต. อย่างต่อเนื่อง	2.97	0.94	ปานกลาง
7. อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ให้ประชาชนทราบถึง สิทธิในการขอรับข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนของการรับบริการอย่างต่อเนื่อง	2.97	0.97	ปานกลาง
8. อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึง สิทธิในการคัดค้าน ฟ้องร้องในการให้บริการของหน่วยงานที่ไม่เป็นธรรมอย่างสม่ำเสมอ	2.86	0.95	ปานกลาง
9. อบต. ของท่านมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึง ระยะเวลาแล้วเสร็จในการเข้ารับบริการของ อบต. ทุกครั้ง	3.07	1.01	ปานกลาง
10. อบต.ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึง สิทธิความเท่าเทียมต่อการเข้ารับบริการทุกครั้ง	2.98	0.99	ปานกลาง
รวม	2.98	0.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ประชาชนมีความเห็นโดยรวมต่อการบริหารจัดการที่ดีด้าน หลักนิติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$, S.D. = 0.78) หากพิจารณาเป็นรายประเด็น

เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์หรือการจัดกิจกรรมเพื่อชี้แจงถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานให้กับประชาชนทราบ ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.86) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงสิทธิต่างๆ ในการเข้ารับบริการ ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 0.95) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงระยะเวลาแล้วเสร็จในการเข้ารับบริการทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 1.01) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงสิทธิความคุ้มครองต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.85$, S.D. = 0.92)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดี ด้านหลักคุณธรรม

หลักคุณธรรม	จำนวน (n=296)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. อบต. ของท่านมีบุคลากรที่ใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด เช่น การวางตนเหนือกฎหมาย หรือการเลือกการให้บริการประชาชนเฉพาะกลุ่มบุคคล	2.72	0.97	ปานกลาง
2. อบต. ของท่าน มีบุคลากรที่เลือกปฏิบัติต่อการให้บริการต่อประชาชนเฉพาะบุคคลหรือกลุ่ม	2.87	1.00	ปานกลาง
3. อบต. ของท่าน มีบทลงโทษบุคลากรที่ไม่อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนอย่างชัดเจน	2.89	0.96	ปานกลาง
4. อบต. ของท่าน สามารถให้ประชาชนร้องเรียนต่อผู้บริหารได้ทันทีหากบุคลากรให้บริการที่ไม่ดี	2.64	1.04	ปานกลาง
5. อบต. ของท่าน มีกรณีความขัดแย้งระหว่างบุคลากรภายใน	2.64	1.01	ปานกลาง
6.อบต. ของท่าน มีเจ้าหน้าที่ละทิ้งหน้าที่ในการให้บริการ	2.84	0.96	ปานกลาง
7.อบต. ของท่าน มีบุคลากรปฏิบัติงานเต็มความสามารถและมีความรับผิดชอบ	2.85	0.99	ปานกลาง
8.อบต. ของท่าน มีบุคลากรการกระทำผิด กรณีไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน	2.58	1.00	ปานกลาง
9. อบต. ของท่าน มีบุคลากรได้รับโทษทางวินัยจากการกระทำผิดจากการปฏิบัติงาน	2.57	0.95	ปานกลาง
10.อบต. ของท่าน มีบุคลากรได้รับโทษทางวินัยจากพฤติกรรมส่วนตัว เช่น เล่นการพนัน การดื่มสุรา	2.83	0.94	ปานกลาง
รวม	2.74	0.81	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ประชาชนมีความเห็นโดยรวมต่อการบริหารจัดการที่ดีด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.74$ S.D. = 0.81) หากพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับ

ตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ ได้แก่ การมีบทลงโทษบุคลากรที่ไม่อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 2.89$, S.D. = 0.95) สูงที่สุด รองลงมาคือ การมีบุคลากรที่เลือกปฏิบัติต่อการให้บริการต่อประชาชนเฉพาะบุคคลหรือกลุ่ม ($\bar{X} = 2.98$, S.D. = 0.92) การมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานเต็มความสามารถและมีความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 2.93$, S.D. = 0.88) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีบุคลากรได้รับโทษทางวินัยจากการกระทำผิดจากการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 2.51$, S.D. = 1.07)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดี ด้านหลักความโปร่งใส

หลักความโปร่งใส	จำนวน (n = 296)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. อบต.ของท่าน สามารถให้ประชาชนเข้าร่วมรับรู้ถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานของ อบต.	2.79.	0.93	ปานกลาง
2.อบต.ของท่าน สามารถให้ประชาชนเข้าไปตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา	2.57	1.04	ปานกลาง
3.อบต.ของท่านชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงระบบการฟ้องร้องของบุคลากรที่กระทำผิด	2.51	1.07	ปานกลาง
4. อบต.ของท่าน ทราบถึงระบบการปฏิบัติงานของ อบต. ทั้งระบบ	2.80	1.01	ปานกลาง
5. อบต. ของท่านจัดส่งรายงานผลการปฏิบัติงานให้ท่านทราบ	2.85	0.94	ปานกลาง
6. อบต. ของท่านมีบุคลากรได้รับการลงโทษตามความหนักเบาของการกระทำผิด	2.83	0.96	ปานกลาง
7.อบต. ของท่าน มีบุคลากรใหม่ๆ ที่เข้ามามีความรู้ความสามารถ	2.94	.92	ปานกลาง
8.อบต. ของท่านสามารถให้ประชาชนเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะได้ทุกเวลา	2.93	.88	ปานกลาง
9.อบต. ของท่านระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูง	2.98	0.92	ปานกลาง
10.อบต. ของท่านสามารถรับทราบข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลได้หลายช่องทาง เช่น วิทยุ หอกระจายข่าว ผู้นำชุมชน	3.11	0.95	ปานกลาง
รวม	2.83	0.80	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ประชาชนมีความเห็นโดยรวมต่อการบริหารจัดการที่ดีด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.83$, S.D. = 0.80) หากพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ ได้แก่ ประชาชนสามารถรับทราบข้อมูลขององค์การ

บริหารส่วนตำบลได้หลายช่องทาง เช่น วิทยุ หอกระจายข่าว ผู้นำชุมชน ($\bar{x} = 2.85$, S.D. = 0.92) สูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ การมีระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูง ($\bar{x} = 2.85$, S.D. = 0.92) การมีบุคลากรใหม่ๆ ที่เข้ามามีความรู้ความสามารถ ($\bar{x} = 2.85$, S.D. = 0.92) และ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงระบบการฟ้องร้องของบุคลากรที่กระทำผิด ($\bar{x} = 2.85$, S.D. = 0.92)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดีด้านหลักการมีส่วนร่วม

หลักการมีส่วนร่วม	จำนวน (n=296)		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ท่านทราบถึงข้อมูลโดยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์เป็นระยะ	3.03	0.92	ปานกลาง
2. อบต. ของท่านมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่มีความสะดวกรวดเร็ว อย่างสม่ำเสมอ	3.09	0.89	ปานกลาง
3. โดยปกติ อบต. ของท่านรับฟังปัญหาและความคิดเห็นของประชาชน อย่างสม่ำเสมอ	3.20	0.92	ปานกลาง
4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน	3.33	0.99	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจระดับนโยบาย	3.34	1.00	ปานกลาง
6. ท่านได้รับการสนับสนุนการพัฒนาการมีส่วนร่วม เช่น งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น	3.23	0.92	ปานกลาง
7. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจระดับการวางแผน	3.01	0.87	ปานกลาง
8. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับโครงการ	2.81	0.97	ปานกลาง
9. อบต. ของท่านเปิดโอกาสให้องค์กรภายนอกมาร่วมตัดสินใจในการ ดำเนินงานทุกด้าน	3.02	0.91	ปานกลาง
10. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ และ โดยทุกช่องทาง	2.74	0.93	ปานกลาง
รวม	3.08	0.77	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ประชาชนมีความเห็นโดยรวมต่อการบริหารจัดการที่ดีด้าน หลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$, S.D. = 0.77) หากพิจารณาเป็นรายประเด็น เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจระดับนโยบาย ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 1.00) สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ องค์การ บริหารส่วนตำบลนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน

($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.99) การได้รับการสนับสนุนการพัฒนาการมีส่วนร่วม เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.92) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การได้รับข้อมูลข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอและโดยทุกช่องทาง ($\bar{X} = 2.74$, S.D. = 0.93)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดี ด้านหลัก
ความรับผิดชอบ

หลักความรับผิดชอบ	จำนวน (n=296)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.อบต. มีมาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	2.71	0.92	ปานกลาง
2.ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของหน่วยงานอย่างเปิดเผยและทั่วถึง	2.85	0.89	ปานกลาง
3.ท่านทราบถึงเป้าหมายย่อยๆ ของการปฏิบัติงานของ อบต. ทุกครั้ง	3.36	0.92	ปานกลาง
4. อบต. ของท่านนำกระบวนการในการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนและโปร่งใส	2.99	0.99	ปานกลาง
5.อบต. ของท่านมีการจัดทำตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	3.10	1.00	ปานกลาง
6. อบต.มีการประชาสัมพันธ์ถึงวัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นทุกครั้ง	2.90	0.92	ปานกลาง
7. อบต.ของท่านมีการยกย่องบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดี ต่อสาธารณชน	2.93	0.87	ปานกลาง
8. อบต. ของท่านมีกระบวนการในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพอย่างชัดเจน	2.90	0.97	ปานกลาง
9. อบต. ของท่านบุคลากรสามารถแสดงความคิดเห็นของตนอย่างเป็นอิสระ	2.99	0.91	ปานกลาง
10. อบต. ของท่านมีการประชุมการวางแผนสำรองในกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้นเช่น อุทกภัย	3.01	0.93	ปานกลาง
รวม	2.97	0.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ประชาชนมีความเห็นโดยรวมต่อการบริหารจัดการที่ดีด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$ S.D. = 0.78) หากพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ ได้แก่ การทราบถึงเป้าหมายย่อยๆ ของการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.36$ S.D. = 1.01) สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ การจัดทำตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 0.92) องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชุมการวางแผนสำรองในกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้นเช่น อุทกภัย ($\bar{X} = 3.01$ S.D. = 0.90) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีมาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 2.71$ S.D. = 0.90)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดีด้านหลักความคุ้มค่า

หลักความคุ้มค่า	จำนวน (n=296)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. อบต. ของท่านมีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกปี และเปิดเผยต่อสาธารณชน	2.94	0.89	ปานกลาง
2. อบต. ของท่าน มีจำนวนบุคลากรที่เหมาะสมกับปริมาณงานในปัจจุบัน	3.16	0.99	ปานกลาง
3. อบต. ของท่านมีบุคลากรที่บริการด้วยความเต็มใจและตั้งใจในการให้บริการ	2.92	0.96	ปานกลาง
4. อบต. ของท่านมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ	3.02	0.97	ปานกลาง
5. อบต. ของท่านมีบุคลากรที่ให้คำปรึกษาหรือรับเรื่องราวร้องทุกข์โดยเฉพาะ	3.06	0.89	ปานกลาง
6. อบต. มีการติดตามผลของการให้คำปรึกษาปัญหาต่อประชาชน	2.99	0.83	ปานกลาง
7. อบต. ของท่านบุคลากรส่วนใหญ่ปฏิบัติงานเต็มเวลาราชการ	3.06	0.87	ปานกลาง
8. อบต. ของท่าน การประเมินผลการปฏิบัติงานทุกๆ ปี	3.09	0.88	ปานกลาง
9. อบต. ของท่านมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยภาพรวมแล้วนำผลเผยแพร่ต่อประชาชน	3.01	0.96	ปานกลาง
10. อบต. ของท่านมีการนำข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานของประชาชนมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน	2.98	0.91	ปานกลาง
รวม	3.02	0.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชาชนมีความเห็นโดยรวมต่อการบริหารจัดการที่ดีด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = 0.78) หากพิจารณาเป็นรายประเด็น เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ ได้แก่ ประเด็นการมีจำนวนบุคลากรที่เหมาะสมกับปริมาณงานในปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.99) สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ การประเมินผลการปฏิบัติงานทุกๆ ปี ($\bar{X} = 3.09$, S.D. = 0.88) การมีบุคลากรที่ให้คำปรึกษาหรือรับเรื่องราวร้องทุกข์โดยเฉพาะ ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 0.89) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ การมีบุคลากรที่บริการด้วยความเต็มใจและตั้งใจในการให้บริการ ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 0.92)

4. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ในการศึกษาครั้งนี้จะเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปของประชาชนกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ดังรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบการบริหารจัดการที่ดีของประชาชนจำแนกตามเพศ

การบริหารจัดการที่ดี	เพศ				t	Sig
	ชาย(n=154)		หญิง(n=142)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1.หลักนิติธรรม	3.10	0.91	3.19	0.79	1.001	0.315
2.หลักคุณธรรม	2.78	0.88	3.04	0.84	2.024	0.156
3.หลักความโปร่งใส	2.77	0.93	2.94	0.91	1.141	0.286
4.หลักการมีส่วนร่วม	2.05	0.99	3.16	0.92	0.163	0.687
5.หลักความรับผิดชอบ	2.92	0.92	2.98	0.87	1.535	0.216
6.หลักความคุ้มค่า	2.92	0.95	3.03	0.92	1.550	0.214
รวม	2.76	0.93	3.06	0.88	0.541	0.312

*p<.05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวนการบริหารจัดการที่ดีของประชาชนจำแนกตามอายุแตกต่างกัน โดยรายด้าน

การบริหารจัดการที่ดี	SS	df	MS	t	Sig
1.หลักนิติธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	4.382	5	0.876	1.190	0.314
ภายในกลุ่ม	213.659	290	0.737		
รวม	218.041	295			

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

การบริหารจัดการที่ดี	SS	df	MS	t	Sig
2.หลักคุณธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	7.613	5	1.523	2.028	0.075
ภายในกลุ่ม	217.739	290	0.751		
รวม	225.351	295			
3.หลักความโปร่งใส					
ระหว่างกลุ่ม	8.543	5	1.709	2.013	0.077
ภายในกลุ่ม	246.210	290	0.849		
รวม	254.753	295			
4.หลักการมีส่วนร่วม					
ระหว่างกลุ่ม	5.742	5	1.148	1.256	0.283
ภายในกลุ่ม	265.217	290	0.915		
รวม	270.959	295			
5.หลักความรับผิดชอบ					
ระหว่างกลุ่ม	9.223	5	1.845	2.140	0.061
ภายในกลุ่ม	249.912	290	0.862		
รวม	259.135	295			
6.หลักความคุ้มค่า					
ระหว่างกลุ่ม	7.749	5	1.550	1.777	0.118
ภายในกลุ่ม	252.978	290	0.72		
รวม	260.726	295			
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	7.208	5	1.441	1.734	0.154
ภายในกลุ่ม	240.952	290	0.805		
รวม	248.160	295			

*p<.05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดี จำแนกตามอายุ โดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการที่ดีของประชาชนจำแนกตามการศึกษา

การบริหารจัดการที่ดี	SS	df	MS	t	Sig
1.หลักนิติธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	2.244	4	0.561	0.598	0.664
ภายในกลุ่ม	273.077	291	0.938		
รวม	275.321	295			
2.หลักคุณธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	11.498	4	2.875	3.911	0.004*
ภายในกลุ่ม	213.853	291	0.735		
รวม	225.351	295			
3.หลักความโปร่งใส					
ระหว่างกลุ่ม	6.124	4	1.531	1.792	0.130
ภายในกลุ่ม	248.629	291	0.854		
รวม	254.753	295			
4.หลักการมีส่วนร่วม					
ระหว่างกลุ่ม	3.005	4	0.751	0.816	0.516
ภายในกลุ่ม	267.954	291	0.921		
รวม	270.959	295			
5.หลักความรับผิดชอบ					
ระหว่างกลุ่ม	2.557	4	0.639	0.725	0.575
ภายในกลุ่ม	256.578	291	0.882		
รวม	259.135	295			
6.หลักความคุ้มค่า					
ระหว่างกลุ่ม	1.588	4	0.397	0.446	0.775
ภายในกลุ่ม	259.138	291	0.891		
รวม	260.726	295			

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

การบริหารจัดการที่ดี	SS	df	MS	t	Sig
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	7.208	5	1.441	1.734	0.154
ภายในกลุ่ม	240.952	290	0.805		
รวม	248.160	295			

*p<.05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามการศึกษา โดยรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักคุณธรรม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี (Post hoc test) ดังตารางที่ 4.12 นอกนั้น พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc test) ของการบริหารจัดการที่ดีด้านหลักคุณธรรมของประชาชนจำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมตอนต้น	มัธยมตอนปลาย	อนุปริญญา	ปริญญาตรี
		3.11	2.92	2.65	2.92	3.08
ประถมศึกษา	3.11	-0.46*				
มัธยมตอนต้น	2.92					
มัธยมตอนปลาย	2.65		-0.46*			
อนุปริญญา	2.92					
ปริญญาตรี	3.08					

*p<.05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านคุณธรรม แตกต่างกับ ประชาชนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการที่ดีของประชาชนจำแนกตามอาชีพ

การบริหารจัดการที่ดี	SS	df	MS	t	Sig
1.หลักนิติธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	2.651	4	0.663	0.895	0.467
ภายในกลุ่ม	215.390	291	0.740		
รวม	218.041	295			
2.หลักคุณธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	1.729	4	0.432	0.562	0.690
ภายในกลุ่ม	223.623	291	0.768		
รวม	225.351	295			
3.หลักความโปร่งใส					
ระหว่างกลุ่ม	5.550	4	1.387	1.620	0.169
ภายในกลุ่ม	249.204	291	0.856		
รวม	254.753	295			
4.หลักการมีส่วนร่วม					
ระหว่างกลุ่ม	3.935	4	0.984	1.072	0.371
ภายในกลุ่ม	267.025	291	0.918		
รวม	270.959	295			
5.หลักความรับผิดชอบ					
ระหว่างกลุ่ม	2.463	4	0.616	0.698	0.594
ภายในกลุ่ม	256.672	291	0.882		
รวม	259.1135	295			
6.หลักความคุ้มค่า					
ระหว่างกลุ่ม	1.793	4	0.448	0.504	0.733
ภายในกลุ่ม	258.934	291	0.890		
รวม	260.726	295			
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	3.020	4	0.755	0.891	0.504
ภายในกลุ่ม	245.141	291	0.842		
รวม	248.160	295			

*p<.05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามอาชีพ โดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการที่ดี ของประชาชนจำแนกตามรายได้

การบริหารจัดการที่ดี	SS	df	MS	t	Sig
1.หลักนิติธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	3.049	3	1.016	1.380	0.249
ภายในกลุ่ม	214.992	292	0.736		
รวม	218.041	295			
2.หลักคุณธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	0.202	3	0.67	0.087	0.967
ภายในกลุ่ม	225.149	292	0.771		
รวม	225.351	295			
3.หลักความโปร่งใส					
ระหว่างกลุ่ม	2.730	3	0.910	1.054	0.369
ภายในกลุ่ม	252.023	292	0.863		
รวม	254.753	295			
4.หลักการมีส่วนร่วม					
ระหว่างกลุ่ม	0.099	3	0.033	0.036	0.991
ภายในกลุ่ม	270.860	292	0.928		
รวม	270.959	295			
5.หลักความรับผิดชอบ					
ระหว่างกลุ่ม	0.487	3	0.162	0.183	0.908
ภายในกลุ่ม	258.648	292	0.886		
รวม	259.135	295			
6.หลักความคุ้มค่า					
ระหว่างกลุ่ม	2.667	3	0.896	1.010	0.389
ภายในกลุ่ม	258.050	292	0.884		
รวม	260.726	295			

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	1.539	43	0.514	0.625	0.645
ภายในกลุ่ม	246.620	292	0.844		
รวม	248.160	295			

*p<.05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามรายได้ โดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์

พบว่า มีประชาชนเสนอแนะการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล สามารถแยกเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1. ด้านการประชาสัมพันธ์

องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนผู้รับรู้ถึงการดำเนินงาน ควรเปิดเผยการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินโครงการอย่างชัดเจน ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ควรการติดตั้งหอกระจายข่าวให้ทั่วถึงครอบคลุมพื้นที่ ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาชนไม่สามารถรับรู้ได้ ควรมีการจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานควรมีการประชาสัมพันธ์ในการใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างน้อย 2 เดือนครั้ง เมื่อมีการประกาศรับสมัคร หรือการประชาสัมพันธ์ ควรมีการประกาศหรือการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายไม่ใช่ติดไว้ที่บอร์ดประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่งเดียว ควรมีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเป็นทางการ

2. ด้านการปฏิบัติงานและการบริการ

เจ้าหน้าที่ควรปฏิบัติงานให้เต็มเวลาของการทำงาน ควรให้คำปรึกษาแก่ประชาชน อย่างเต็มใจและเอาใจใส่ประชาชนให้มากกว่านี้ ควรช่วยประชาชนอย่างแท้จริง ควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้มากกว่านี้ ประชาชนไม่สามารถที่จะแสดงความคิดเห็นได้มากเท่าที่ควร

เวลาไปติดต่องาน บางครั้งเจ้าหน้าที่ไม่ค่อยเต็มใจให้บริการ ยังมีความสับสนของประชาชนในการเข้ารับบริการ การบริการสาธารณะ เช่น รถถูกเงิน รถดับเพลิง ควรเตรียมพร้อมที่จะออกให้บริการ อยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน

3. ด้านการบริหารงาน

การบริหารงบประมาณไม่มีการวางแผนที่รัดกุม การบริหารงานทางด้านบุคลากร ในองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลควรปฏิบัติงานอย่างเต็มความรับผิดชอบ ไม่มีการวางแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลและการปฏิบัติ การจัดสรรทรัพยากรขององค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่เพียงพอ

4. ด้านการศึกษา

ควรให้ความสำคัญต่อการศึกษาให้มากกว่านี้ เช่น การสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นต้น บุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรจบการศึกษาอย่างต่ำระดับ ปวช.

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มบุคลากร

2.1 ข้อมูลทั่วไปของบุคลากร

ตารางที่ 4.15 จำนวนและร้อยละของบุคลากรจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=104)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	62	59.6
หญิง	42	40.4
รวม	104	100
อายุ		
18-20 ปี	8	7.7
21-30 ปี	35	33.7
31-40 ปี	31	29.8
41-50 ปี	25	24.0
50-60 ปี	4	3.8
มากกว่า 60 ปี	1	1.0
รวม	104	100

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=316)	ร้อยละ %
การศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า	9	8.7
มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า	12	11.5
อนุปริญญา/เทียบเท่า	50	48.1
ปริญญาตรี	31	29.8
สูงกว่าปริญญาตรี	2	1.9
รวม	104	100
ประสบการณ์ทำงาน		
1-5 ปี	66	63.4
6-10 ปี	26	25.0
11-15 ปี	6	5.8
16 ปีขึ้นไป	6	5.8
รวม	104	100

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 51.9) ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี (ร้อยละ 33.7) รองลงมา มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี (ร้อยละ 29.8) และมีช่วงอายุมากกว่า 60 ปี (ร้อยละ 1.0) มีการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 48.1) รองลงมา ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เป็น (ร้อยละ 29.8) และระดับสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 1.9) ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นพนักงานส่วนตำบล (ร้อยละ 42.3) รองลงมา คือ พนักงานจ้าง (ร้อยละ 26) และข้าราชการการเมือง (ร้อยละ 15.4) มีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในช่วง 1-5 ปี (ร้อยละ 63.4) รองลงมา มีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในช่วง 6-10 ปี (ร้อยละ 25) และ มากกว่า 16 ปี (ร้อยละ 5.8) ตามลำดับ

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากร โดยรวมทุกด้าน ดังนี้

ตารางที่ 4. 16 แสดง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวม

หลักการการจัดการที่ดี	จำนวน (n=104)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.หลักนิติธรรม	3.16	0.76	ปานกลาง
2.หลักคุณธรรม	2.68	0.81	ปานกลาง
3.หลักความโปร่งใส	3.28	0.75	ปานกลาง
4.หลักการมีส่วนร่วม	3.41	0.73	ปานกลาง
5.หลักความรับผิดชอบ	3.39	0.73	ปานกลาง
6.หลักความคุ้มค่า	3.33	0.74	ปานกลาง
รวม	3.21	0.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.16 แสดง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวม พบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 0.56) หากพิจารณาเป็นรายประเด็นต่างๆ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส และ ด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากร โดยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการที่ดี ด้านหลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม	จำนวน (n=104)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ หรือมีการจัดกิจกรรม เพื่อชี้แจงถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานให้กับประชาชนทราบ	1.64	0.96	น้อย
2. อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชน ทราบถึงสิทธิการขอรับข้อมูลในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของ อบต. อย่างต่อเนื่อง	3.53	0.91	มาก
3. อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชน ทราบถึงสิทธิความคุ้มครองต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างต่อเนื่อง	3.45	0.90	ปานกลาง
4. อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชน ทราบถึงสิทธิต่างๆ ในการเข้ารับบริการของ อบต.	3.46	0.91	ปานกลาง
5. อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชน ทราบถึงบทลงโทษของบุคลากรในการปฏิบัติงานที่ไม่มีผลงานหรือการบริการ ที่ไม่เต็มใจ	3.55	0.90	มาก
6. อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบ ถึงสิทธิในการร้องเรียนต่อการบริการของ อบต. อย่างต่อเนื่อง	3.28	1.08	ปานกลาง
7. อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ให้ประชาชนทราบ ถึงสิทธิในการขอรับข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนของการรับบริการอย่างต่อเนื่อง	3.52	1.19	มาก
8. อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชน ทราบถึงสิทธิในการคัดค้าน ฟ้องร้อง ในการให้บริการของหน่วยงานที่ ไม่เป็นธรรมอย่างสม่ำเสมอ	3.46	0.98	ปานกลาง
9. อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบ ถึงระยะเวลาแล้วเสร็จในการเข้ารับบริการของ อบต. ทุกครั้ง	2.82	1.05	ปานกลาง
10. อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบ ถึงสิทธิความเท่าเทียมต่อการเข้ารับบริการทุกครั้ง	2.89	1.07	ปานกลาง
รวม	3.16	0.76	ปานกลาง

*p<.05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า บุคลากรมีความเห็นโดยรวมต่อการบริหารจัดการที่ดีตามหลักนิติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.76) โดยหากพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับ

ตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ ได้แก่ ประเด็นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงบทลงโทษของบุคลากรในการปฏิบัติงานที่ไม่มีผลงานหรือการบริการที่เต็มใจ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงสิทธิการขอรับข้อมูลในการตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.91) องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ให้ประชาชนทราบถึงสิทธิในการขอรับข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนของการรับบริการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 1.19) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ หรือมีการจัดกิจกรรมเพื่อชี้แจงถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานให้กับประชาชนทราบ ($\bar{X} = 1.64$, S.D. = 0.96)

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติงานตามหลักคุณธรรม

หลักคุณธรรม	จำนวน (n=104)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. อบต.ของท่าน มีบุคลากรที่ใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด เช่น การวางตนเหนือกฎหมาย หรือการเลือกการให้บริการ	2.94	1.06	ปานกลาง
2. อบต.ของท่าน มีบุคลากรเลือกปฏิบัติต่อการให้บริการประชาชน เฉพาะกลุ่มหรือบุคคล	2.63	1.23	ปานกลาง
3. อบต.ของท่าน มีบทลงโทษบุคลากรที่ไม่อำนวยความสะดวกกับประชาชนอย่างชัดเจน	2.57	1.19	ปานกลาง
4. อบต.ของท่าน มีกรณีการถูกร้องเรียนจากประชาชนผู้มารับบริการ เช่น การให้บริการของบุคลากร	3.13	1.07	ปานกลาง
5.อบต.ของท่าน มีกรณีการขัดแย้งระหว่างบุคลากรภายใน	2.49	1.07	ปานกลาง
6. อบต. ของท่านมีบุคลากรละทิ้งในการให้บริการประชาชน	2.68	1.19	ปานกลาง
7. อบต.ของท่าน มีบุคลากรที่ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับ	2.55	1.10	ปานกลาง
8. อบต. ของท่านมีบุคลากรที่กระทำผิดวินัย กรณีไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน	3.33	1.07	ปานกลาง
9.อบต. ของท่าน มีบุคลากรที่ได้รับโทษทางวินัยจากการกระทำผิดจากกรปฏิบัติงานทางด้านอื่นๆ	2.36	1.13	ปานกลาง
10. อบต. ของท่าน มีบุคลากรที่กระทำผิด เกี่ยวกับการพฤติกรรมส่วนตัว เช่น การเล่นการพนัน การดื่มสุรา การเสพยาเสพติด	2.11	1.17	ปานกลาง
รวม	2.68	0.81	ปานกลาง

*p<.05

จากตารางที่ 4.18 พบว่า บุคลากรมีความเห็นโดยรวมต่อการบริหารจัดการที่ดีด้านตามหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.68$, S.D. = 0.81) หากพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลมีบุคลากรที่กระทำผิดวินัย กรณีไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 1.07) องค์การบริหารส่วนตำบลมีกรณีการถูกร้องเรียนจากประชาชนผู้มารับบริการ เช่น การให้บริการของบุคลากร ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 1.07) องค์การบริหารส่วนตำบลมีบุคลากรที่ใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด เช่น การวางตนเหนือกฎหมาย หรือการเลือกการให้บริการ ($\bar{X} = 2.94$, S.D. = 1.06) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือองค์การบริหารส่วนตำบลมีบุคลากรที่กระทำผิดเกี่ยวกับการพฤติกรรมส่วนตัว เช่น การเล่นการพนัน การดื่มสุรา การเสพยาเสพติด ($\bar{X} = 2.11$, S.D. = 0.117)

ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติงานตามหลักความโปร่งใส

หลักความโปร่งใส	จำนวน (n=104)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. อบต. ของท่านเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน	2.31	1.19	ปานกลาง
2. อบต. ของท่านเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานโดยจุดหรือพื้นที่ไว้สำหรับบริการข้อมูล	3.57	1.04	มาก
3. อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึง ระบบการฟ้องร้องผู้กระทำผิดที่เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็วและเป็นธรรม	3.46	1.04	ปานกลาง
4. อบต. ของท่าน ชี้แจงให้ทราบถึงระบบการทำงานทั้งระบบอย่างชัดเจนและโปร่งใส	3.22	1.01	ปานกลาง
5. อบต. ของท่าน มีการจัดทำรายงานการปฏิบัติงานและมีการเปิดเผยต่อประชาชน	3.48	0.93	ปานกลาง
6. อบต. ของท่าน มีการลงโทษบุคลากรอย่างจริงจังตามความหนักเบาของการกระทำผิด	3.47	1.07	ปานกลาง
7. อบต. ของท่าน มีบุคลากรใหม่ที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับการปฏิบัติ	3.25	1.02	ปานกลาง
8. อบต. ของท่าน รับฟังปัญหาและข้อเสนอของประชาชนเป็นปกติ โดยไม่ต้องร้องขอ เช่น การตั้งจุดรับข้อเสนอแนะไว้ทุกชุมชน	3.29	0.93	ปานกลาง
9. อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ ถึงระบบการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพให้ประชาชนทราบ โดยการใช้สื่อที่หลากหลาย เช่น แผ่นพับ หอกระจายข่าว	3.39	0.90	ปานกลาง
10. อบต. ของท่าน เผยแพร่ผลการปฏิบัติงานให้กับประชาชนได้รับทราบข้อมูลที่หลากหลายช่องทาง เช่น หอกระจายข่าว วารสารชุมชน	3.40	0.91	ปานกลาง
รวม	3.28	0.75	ปานกลาง

*p<.05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า บุคลากรมีความเห็นโดยรวมต่อการปฏิบัติงานตามหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.75) โดยหากพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานโดยจัดจุดหรือพื้นที่ไว้สำหรับบริการข้อมูล ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 1.04) การจัดทำรายงานการปฏิบัติงานและมีการเปิดเผยต่อประชาชน ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.93) การลงโทษบุคลากรอย่างจริงจังตามความหนักเบาของการกระทำผิด ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 1.07) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีบุคลากรใหม่ที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับการปฏิบัติ ($\bar{X} = 2.31$, S.D. = 1.19)

ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติงานตามหลักการมีส่วนร่วม

หลักการมีส่วนร่วม	จำนวน (n=104)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. อบต.ของท่าน มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์ให้กับประชาชนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง	3.72	0.98	มาก
2. อบต.ของท่าน มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร โดยผ่านสื่อต่างๆ ที่มีความสะดวกรวดเร็วให้กับประชาชน เช่น หอกระจายข่าว วิทยุชุมชน	3.64	0.90	มาก
3. อบต.ของท่าน เปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอปัญหาและความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	3.66	0.94	มาก
4. อบต.ของท่าน ได้นำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของประชาชนไปปรับปรุงการปฏิบัติงานอยู่เสมอ	3.48	0.87	ปานกลาง
5. อบต.ของท่านเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับนโยบาย	3.38	0.87	
6. อบต.ของท่าน สนับสนุนพัฒนาการการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม	3.24	0.91	ปานกลาง
7. อบต.ของท่านเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับการวางแผน	3.50	1.03	ปานกลาง
8. อบต.ของท่านเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับโครงการทุกโครงการ	3.22	0.95	ปานกลาง
9. อบต.ของท่าน เปิดโอกาสให้องค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการการตัดสินใจในการดำเนินงานทุกๆด้าน	3.19	0.97	ปานกลาง
10. อบต.ของท่าน มีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้กับประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ โดยการแจกแผ่นพับ หอกระจายข่าว	3.06	1.02	ปานกลาง
รวม	3.41	0.73	ปานกลาง

*p<.05

จากตารางที่ 4.20 พบว่า บุคลากรมีความเห็นโดยรวมต่อการปฏิบัติงานตามหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.73) หากพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ คือ ประเด็น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์ให้กับประชาชนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.98) การเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอปัญหาและความคิดเห็น ข้อเสนอ ต่อการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.94) มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารโดยผ่านสื่อต่างๆ ที่มีความสะดวกรวดเร็วให้กับประชาชน เช่น หอกระจายข่าว วิทยุชุมชน ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.90) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้กับประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ โดยการแจกแผ่นพับหอกระจายข่าว ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 1.02)

ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติงานตามหลักความรับผิดชอบ

หลักความรับผิดชอบ	จำนวน (n=104)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. อบต. ของท่าน ได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจนสามารถประเมินผลงานได้	3.51	0.99	มาก
2. อบต. ของท่าน เมื่อได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ มีการเปิดเผยให้บุคลากรทราบอย่างทั่วถึง	3.41	0.87	ปานกลาง
3. อบต. ของท่าน มีการตั้งเป้าหมายในการปฏิบัติงานทุกครั้ง เพื่อให้บรรลุผลในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ	3.41	1.06	ปานกลาง
4. อบต. ของท่าน มีกระบวนการและขั้นตอนที่ชัดเจนในการแก้ปัญหา กรณีที่มีการขัดแย้งระหว่างบุคลากรขึ้น	3.36	0.93	ปานกลาง
5. อบต. ของท่าน มีการจัดทำดัชนีชี้วัดผลงานในแต่ละประเภทของงานอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของงาน	3.37	0.90	ปานกลาง
6. อบต. ของท่าน มีการชี้แจงกับบุคลากรและประชาชนให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของโครงการที่ปฏิบัติทุกครั้ง	3.35	0.86	ปานกลาง
7. อบต. ของท่าน มีการยกย่องบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีเยี่ยม ในระดับหน่วยงานให้บุคลากรในองค์การทราบอย่างทั่วถึง	3.46	0.80	ปานกลาง
8. อบต. ของท่าน มีการกำหนดวิธีการและขั้นตอนในการจัดสรรทรัพยากรในองค์การที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้มีประสิทธิภาพชัดเจน	3.39	0.86	ปานกลาง
9. อบต. ของท่าน สามารถให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นของตนอย่างเป็นอิสระในการประชุมทุกครั้ง	3.33	0.86	ปานกลาง
10. อบต. ของท่าน มีการร่วมกันประชุมวางแผนสำรองไว้ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน เช่น อัคคีภัย อุทกภัย เป็นต้น	3.27	0.94	ปานกลาง
รวม	3.39	0.73	ปานกลาง

*p<.05

จากตารางที่ 4.21 พบว่า บุคลากรมีความเห็นโดยรวมต่อการปฏิบัติงานตามหลักความรับผิดชอบต่อ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.39$, S.D. = 0.73) หากพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจนสามารถประเมินผล ($\bar{X}=3.51$, S.D. = 0.99) การยกย่องบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีเยี่ยม ในระดับหน่วยงานให้บุคลากรในองค์การ ($\bar{X}=3.46$, S.D. = 0.80) เมื่อได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ มีการเปิดเผยให้บุคลากรทราบอย่างทั่วถึง ($\bar{X}=3.41$, S.D. = 0.87) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการร่วมกันประชุมวางแผนสำรองไว้ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน เช่น อัคคีภัย อุทกภัย เป็นต้น ($\bar{X}=3.27$, S.D. = 0.94)

ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติงานตามหลักความคุ้มค่า

หลักความคุ้มค่า	จำนวน (n=104)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. อบต. ของท่านมีการจัดทำรายงานทางการเงินอย่างสม่ำเสมอและมีการเปิดเผยต่อประชาชนทุกสิ้นปีงบประมาณ	3.15	0.96	ปานกลาง
2. อบต. ของท่าน จำนวนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับปริมาณงานในปัจจุบัน	3.35	1.07	ปานกลาง
3. อบต. ของท่าน มีบุคลากรที่ให้บริการประชาชนอย่างเต็มใจและตั้งใจในการบริการ	3.14	0.88	ปานกลาง
4. อบต. ของท่านมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย	3.27	0.86	ปานกลาง
5. อบต. ของท่าน ได้จัดบุคลากรไว้สำหรับให้คำปรึกษาหรือรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนโดยเฉพาะ	3.43	0.86	ปานกลาง
6. อบต. ของท่าน มีการติดตามผลการให้คำปรึกษาหรือการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน	3.31	0.91	ปานกลาง
7. อบต. ของท่าน บุคลากรส่วนใหญ่ปฏิบัติงานตามหน้าที่เต็มเวลาราชการ (7 ชั่วโมงพัก 1 ชั่วโมง)	3.41	0.85	ปานกลาง
8. อบต. ของท่าน มีการนำผลของการประเมินผลของการทำงานของบุคลากรตามผลงาน	3.30	1.04	ปานกลาง
9. อบต. ของท่านมีการเผยแพร่ผลสรุปการปฏิบัติงานให้ทราบอย่างเปิดเผยและทั่วถึง	3.48	1.02	ปานกลาง
10. อบต. ของท่าน นำผลการประเมินการปฏิบัติงานมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การปฏิบัติงานในครั้งต่อไปเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น	3.41	1.00	ปานกลาง
รวม	3.33	0.74	ปานกลาง

*p<.05

จากตารางที่ 4.22 พบว่า บุคลากรมีความเห็นโดยรวมต่อการปฏิบัติงานตามหลักความค้ำค่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.74) หากพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเผยแพร่ผลการประเมินผลการปฏิบัติงานให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 0.94) อบต. ของท่านมีการเผยแพร่ผลสรุปการปฏิบัติงานให้ทราบอย่างเปิดเผยและทั่วถึง ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 1.02) การจัดบุคลากรไว้สำหรับให้คำปรึกษาหรือรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน โดยเฉพาะ ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.86) บุคลากรส่วนใหญ่ปฏิบัติงานตามหน้าที่เต็มเวลาราชการ (7 ชั่วโมง พัก 1 ชั่วโมง) ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.85) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีบุคลากรที่ให้บริการประชาชนอย่างเต็มใจและตั้งใจในการบริการ ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.88)

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวน การบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลของบุคลากรจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ในการศึกษาครั้งนี้จะเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปของบุคลากรกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ดังรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.23 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีของประชาชนจำแนกตามเพศ

การบริหารจัดการที่ดี	เพศ				t	Sig
	ชาย(n=154)		หญิง(n=142)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1.หลักนิติธรรม	1.73	1.04	1.52	0.83	1.760	0.188
2.หลักคุณธรรม	3.50	0.91	3.57	0.91	0.061	0.805
3.หลักความโปร่งใส	3.45	0.89	3.45	0.91	0.065	0.800
4.หลักการมีส่วนร่วม	3.47	0.91	3.45	0.91	0.000	0.988
5.หลักความรับผิดชอบ	3.53	0.86	3.57	0.96	1.631	0.205
6.หลักความคุ้มค่า	3.40	1.09	3.10	1.05	0.522	0.472
รวม	3.18	0.95	3.11	0.93	0.562	0.576

*p<.05

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนจำแนกตามเพศที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.24 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวนการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากรจำแนกตามอายุแตกต่างกัน เป็นรายด้าน

การบริหารจัดการที่ดี	SS	df	MS	t	Sig
1.หลักนิติธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	5.121	5	1.024	1.461	0.210
ภายในกลุ่ม	68.725	98	0.701		
รวม	73.846	103			
2.หลักคุณธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	17.977	5	3.595	4.526	0.001*
ภายในกลุ่ม	77.859	98	0.794		
รวม	95.837	103			
3.หลักความโปร่งใส					
ระหว่างกลุ่ม	4.618	5	0.924	1.113	0.358
ภายในกลุ่ม	81.295	98	0.830		
รวม	85.913	103			
4.หลักการมีส่วนร่วม					
ระหว่างกลุ่ม	2.411	5	0.482	0.581	0.714
ภายในกลุ่ม	81.348	98	0.830		
รวม	83.760	103			
5.หลักความรับผิดชอบ					
ระหว่างกลุ่ม	4.618	35	0.904	1.090	0.371
ภายในกลุ่ม	4.521	98	0.830		
รวม	81.325	103			

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

การบริหารจัดการที่ดี	SS	df	MS	t	Sig
6.หลักความคุ้มค่า					
ระหว่างกลุ่ม	85.846	5	1.073	1.341	0.253
ภายในกลุ่ม	5.366	98	0.800		
รวม	78.349	103			
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	3.020	4	0.755	0.891	0.504
ภายในกลุ่ม	245.141	291	0.842		
รวม	248.160	295			

*p<.05

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามอายุ โดยรวมพบว่า ไม่แตกต่าง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักคุณธรรม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี (Post hoc test) ดังตารางที่ 4.25 นอกนั้น พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.25 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc test) ของการบริหารจัดการที่ดีด้านหลักคุณธรรมของบุคลากรจำแนกตามอายุ

อายุ	18-20 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	มากกว่า 60 ปี
\bar{X}	3.18	2.43	2.92	2.48	3.15	2.58
18-20 ปี	3.18	0.75*				
21-30 ปี	2.43			-0.70*		
31-40 ปี	2.92					
41-50 ปี	2.48					
51-60 ปี	3.15					
มากกว่า 60 ปี	2.58					

*p<.05

จากตารางที่ 4.25 พบว่า บุคลากรที่มีอายุ 18 -20 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านคุณธรรม แตกต่างกับ บุคลากรที่มีอายุ 21-30 ปี และอายุ 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.26 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากรจำแนกตามการศึกษา

การบริหารจัดการที่ดี	SS	df	MS	t	Sig
1.หลักนิติธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	3.913	4	0.978	1.385	0.245
ภายในกลุ่ม	63.933	99	0.706		
รวม	73.846	103			
2.หลักคุณธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	19.431	4	4.858	6.294	0.000*
ภายในกลุ่ม	76.406	99	0.772		
รวม	95.837	103			
3.หลักความโปร่งใส					
ระหว่างกลุ่ม	2.962	4	0.740	0.884	0.477
ภายในกลุ่ม	82.952	99	0.838		
รวม	85.913	103			
4.หลักการมีส่วนร่วม					
ระหว่างกลุ่ม	0.405	4	0.101	0.120	0.975
ภายในกลุ่ม	83.355	99	0.842		
รวม	83.760	103			
5.หลักความรับผิดชอบ					
ระหว่างกลุ่ม	0.416	4	0.115	0.134	0.970
ภายในกลุ่ม	85.385	99	0.862		
รวม	85.846	103			

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

การบริหารจัดการที่ดี	SS	df	MS	t	Sig
6.หลักความคุ้มค่า					
ระหว่างกลุ่ม	2.090	4	0.522	0.633	0.640
ภายในกลุ่ม	81.670	99	0.825		
รวม	83.760	103			
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	4.869	4	1.219	1.575	0.551
ภายในกลุ่ม	78.950	99	0.807		
รวม	84.827	103			

*p<.05

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามอายุ โดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักคุณธรรม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี (Post hoc test) ดังตารางที่ 4.27 นอกนั้น พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.27 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc test) ของการบริหารจัดการที่ดีด้านหลักคุณธรรมของบุคลากรจำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า	มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า	อนุปริญญา/เทียบเท่า	ปริญญาตรี/เทียบเท่า	สูงกว่าปริญญาตรี
\bar{X}	2.89	2.00	1.54	1.35	1.00
มัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า	2.89		-1.35*		
มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า		2.00			
อนุปริญญา/เทียบเท่า			1.54		
ปริญญาตรี/เทียบเท่า				1.35	
สูงกว่าปริญญาตรี					1.00

*p<.05

จากตารางที่ 4.27 พบว่า บุคลากรที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า มีความเห็นต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่าง จากความเห็นของบุคลากรที่มีการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าและระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.28 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากรจำแนกตามตำแหน่ง เป็นรายด้าน

การบริหารจัดการที่ดี	SS	df	MS	t	Sig
1.หลักนิติธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	2.588	3	0.863	0.925	0.432
ภายในกลุ่ม	93.249	100	0.932		
รวม	95.7837	103			
2.หลักคุณธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	1.172	3	0.391	0.461	0.710
ภายในกลุ่ม	84.742	100	0.847		
รวม	85.91	103			
3.หลักความโปร่งใส					
ระหว่างกลุ่ม	0.709	3	0.236	0.284	0.837
ภายในกลุ่ม	83.051	100	0.831		
รวม	83.760	103			
4.หลักการมีส่วนร่วม					
ระหว่างกลุ่ม	1.821	3	0.607	0.722	0.541
ภายในกลุ่ม	84.052	100	0.840		
รวม	85.846	103			
5.หลักความรับผิดชอบ					
ระหว่างกลุ่ม	5.820	3	1.940	2.489	0.650
ภายในกลุ่ม	77.940	100	0.779		
รวม	83.760	103			

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

การบริหารจัดการที่ดี	SS	df	MS	t	Sig
6.หลักความคุ้มค่า					
ระหว่างกลุ่ม	8.460	3	2.820	2.508	0.630
ภายในกลุ่ม	112.454	100	1.125		
รวม	120.913	103			
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	3.428	3	1.142	1.231	0.633
ภายในกลุ่ม	89.248	100	0.892		
รวม	107.537	103			

*p<.05

จากตารางที่ 4.28 พบว่า ความคิดเห็นบุคลากรจำแนกตามตำแหน่ง ที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.29 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากรจำแนกตามประสบการณ์

การบริหารจัดการที่ดี	SS	df	MS	t	Sig
1.หลักนิติธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	1.010	3	0.337	0.355	0.786
ภายในกลุ่ม	94.826	100	0.948		
รวม	95.837	103			
2.หลักคุณธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	0.861	3	0.287	0.337	0.798
ภายในกลุ่ม	85.052	100	0.851		
รวม	85.913	103			

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

การบริหารจัดการที่ดี	SS	df	MS	t	Sig
3.หลักความโปร่งใส	1.716	3	0.572	0.697	0.556
ระหว่างกลุ่ม	82.043	100	0.820		
ภายในกลุ่ม	83.760	103			
รวม					
4.หลักการมีส่วนร่วม	1.189	3	0.396	0.468	0.705
ระหว่างกลุ่ม	84.657	100	0.847		
ภายในกลุ่ม	85.846	103			
รวม					
5.หลักความรับผิดชอบ	0.141	3	0.047	0.560	0.982
ระหว่างกลุ่ม	83.619	100	0.836		
ภายในกลุ่ม	83.760	103			
รวม					
6.หลักความคุ้มค่า	7.810	3	2.603	2.302	0.082
ระหว่างกลุ่ม	113.104	100	1.131		
ภายในกลุ่ม	120.913	103			
รวม					
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	3.428	3	1.142	1.231	0.633
ภายในกลุ่ม	89.248	100	0.892		
รวม	107.537	103			

*p<.05

จาก พบว่า ความคิดเห็นบุคลากรจำแนกตามประสบการณ์ที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัด เพชรบูรณ์

พบว่า มีบุคลากรมีข้อเสนอแนะการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในทุกๆ ด้านเพื่อให้ประชาชนมีความรู้สึกรักและหวงแหนพื้นที่ของตนเพื่อที่จะส่งผลให้การพัฒนาท้องถิ่นที่มีศักยภาพอย่างยั่งยืน การปฏิบัติงานของบุคลากรขาดความต่อเนื่อง เพราะบุคลากรมีการย้ายหน่วยงานบ่อย จึงส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่ไม่มีความต่อเนื่องกัน ในด้านของแรงจูงใจของลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดสวัสดิการในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้นเพื่อที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้เป็นการนำเสนอผลสรุปจากการศึกษา การอภิปรายผล ตลอดจนข้อเสนอแนะจากการศึกษา และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังรายละเอียดตามลำดับ

1. สรุปการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารจัดการการที่ติขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด เพชรบูรณ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการการที่ติขององค์การบริหารส่วนตำบล การเปรียบเทียบความเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการการที่ติของประชาชน และของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการการที่ติ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน จำนวน 269 คน และบุคลากร จำนวน 104 โดยการเปรียบเทียบสัดส่วนจากประชากร การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน เพื่อการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูล โดยใช้สถิติ t-test และ F-test ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1.1 ผลการวิจัยกลุ่มประชาชน

1.1.1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชน

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี มากที่สุด ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีอาชีพเกษตรกรกรรม ส่วนใหญ่ มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ตามลำดับ

1.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการบริหารจัดการการที่ติของประชาชน โดยภาพรวม

พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการการที่ติขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นต่างๆ เรียงตามลำดับมากไปน้อย ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส และ ด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ

1.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการบริหารจัดการที่ดีของประชาชน โดยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านนิติธรรม

พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านตามหลักนิติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ ได้แก่ 1) การประชาสัมพันธ์หรือการจัดกิจกรรมเพื่อชี้แจงถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานให้กับประชาชนทราบ 2) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงสิทธิต่างๆ ในการเข้ารับบริการ 3) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงระยะเวลาแล้วเสร็จในการเข้ารับบริการทุกครั้ง และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงสิทธิความคุ้มครองต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านหลักคุณธรรม

พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ ได้แก่ 1) การมีบทลงโทษบุคลากรที่ไม่อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนอย่างชัดเจน 2) การมีบุคลากรที่เลือกปฏิบัติต่อการให้บริการต่อประชาชนเฉพาะบุคคลหรือกลุ่ม 3) การมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานเต็มความสามารถและมีความรับผิดชอบ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีบุคลากรได้รับโทษทางวินัยจากการกระทำผิดจากการปฏิบัติงาน

3) ด้านหลักความโปร่งใส

พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ ได้แก่ 1) ประชาชนสามารถรับทราบข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลได้หลายช่องทาง เช่น วิทยุ หอกระจายข่าว ผู้นำชุมชน 2) การมีระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูง 3) การมีบุคลากรใหม่ๆ ที่เข้ามามีความรู้ความสามารถ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงระบบการฟ้องร้องของบุคลากรที่กระทำผิด

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม

พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา

เป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ ได้แก่ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจระดับนโยบาย 2) การที่องค์การบริหารส่วนตำบลนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน 3) การได้รับการสนับสนุนการพัฒนาการมีส่วนร่วม เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น และประเด็นที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การได้รับข้อมูลข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอและโดยทุกช่องทาง

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ

พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ ได้แก่ 1) การทราบถึงเป้าหมายย่อยๆ ของการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกครั้ง 2) การจัดทำตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน 3) การที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชุมการวางแผนสำรองในกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้น เช่น อุทกภัย และประเด็นที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การมีมาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน

6) ด้านหลักความคุ้มค่า

พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ ได้แก่ 1) การมีจำนวนบุคลากรที่เหมาะสมกับปริมาณงานในปัจจุบันสูงที่สุด 2) การประเมินผลการปฏิบัติงานทุกๆ 3) การมีบุคลากรที่ให้คำปรึกษาหรือรับเรื่องราวร้องทุกข์โดยเฉพาะ และประเด็นที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การมีบุคลากรที่บริการด้วยความเต็มใจและตั้งใจในการให้บริการ

1.1.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ผลการเปรียบเทียบความแปรปรวนข้อมูลทั่วไปของประชาชนกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นรายด้านพบว่าความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ เป็นรายด้านโดยรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อจำแนกตามการศึกษา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักคุณธรรม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี (Post hoc test) พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหาร

จัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านคุณธรรม แตกต่างกับ ประชาชนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้น พบว่า ไม่แตกต่างกัน

1.1.5 ข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์

พบว่า มีประชาชนเสนอแนะการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล สามารถแยกเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1) ด้านการประชาสัมพันธ์ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนผู้รับรู้ถึงการดำเนินงานให้มากกว่านี้ ควรเปิดเผยการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินโครงการอย่างชัดเจน ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ควรการติดตั้งหอกระจายข่าวให้ทั่วถึงครอบคลุมพื้นที่ ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนไม่สามารถรับรู้ได้ ควรมีการจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานควรมีการประชาสัมพันธ์ในการใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างน้อย 2 เดือนครั้ง เมื่อมีการประกาศรับสมัคร หรือการประชาสัมพันธ์ ควรมีการประกาศหรือการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายไม่ใช่ติดไว้ที่บอร์ดประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่งเดียว ควรมีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเป็นทางการ

2) ด้านการปฏิบัติงานและการบริการ เจ้าหน้าที่ควรปฏิบัติงานให้เต็มเวลาของการทำงาน ควรให้คำปรึกษาแก่ประชาชน อย่างเต็มใจและเอาใจใส่ประชาชนให้มากกว่านี้ ควรช่วยประชาชนอย่างแท้จริง ควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้มากกว่านี้ ประชาชนไม่สามารถที่จะแสดงความคิดเห็นได้มากเท่าที่ควร เวลาไปติดต่องาน บางครั้งเจ้าหน้าที่ไม่ค่อยเต็มใจให้บริการ ยังมีความสับสนของประชาชนในการเข้ารับบริการ การบริการสาธารณะ เช่น รถฉุกเฉิน รถดับเพลิง ควรเตรียมพร้อมที่จะออกให้บริการ อยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน

3) ด้านการบริหารงาน การบริหารงบประมาณไม่มีการวางแผนที่รัดกุม การบริหารงานทางด้านบุคลากร ในองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลควรปฏิบัติงานอย่างเต็มความรับผิดชอบ ไม่มีการวางแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลและการปฏิบัติ การจัดสรรทรัพยากรขององค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่เพียงพอ

4) ด้านการศึกษา ควรให้ความสำคัญต่อการศึกษาให้มากกว่านี้ เช่นการสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นต้น บุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจบการศึกษาอย่างต่ำ ระดับ ปวช.

1.2 ผลการวิจัยของบุคลากร

1.2.1 ข้อมูลทั่วไปของบุคลากร

พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี รองลงมา มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า รองลงมา ได้แก่ ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และระดับสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นพนักงานส่วนตำบล และมีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในช่วง 1-5 ปี

1.2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวม

พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมาไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส และ ด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ

1.2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการบริหารจัดการที่ดีของบุคลากร โดยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านนิติธรรม

พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีตามหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ ได้แก่ 1) การที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงบทลงโทษของบุคลากรในการปฏิบัติงานที่ไม่มีผลงานหรือการบริการที่เต็มใจ 2) องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงสิทธิการขอรับข้อมูลในการตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง 3) องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ให้ประชาชนทราบถึงสิทธิในการขอรับข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนของการรับบริการอย่างต่อเนื่อง และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ หรือมีการจัดกิจกรรมเพื่อชี้แจงถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานให้กับประชาชนทราบ

2) ด้านหลักคุณธรรม

พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ ได้แก่ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลมีบุคลากรที่กระทำผิดวินัย กรณีไม่ตอบสนองความต้องการของ 2) องค์การบริหารส่วนตำบลมีกรณีการถูกร้องเรียนจากประชาชนผู้มารับบริการ เช่น การให้บริการของบุคลากร 3) องค์การบริหารส่วนตำบลมีบุคลากรที่ใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด เช่น การวางตนเหนือกฎหมาย หรือการเลือกการให้บริการและประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือองค์การบริหารส่วนตำบลมีบุคลากรที่กระทำผิดเกี่ยวกับการพฤติกรรมส่วนตัว เช่น การเล่นการพนัน การดื่มสุรา การเสพยาเสพติด

3) ด้านหลักความโปร่งใส

พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ คือ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน โดยจัดจุดหรือพื้นที่ไว้สำหรับบริการข้อมูล 2) การจัดทำรายงานการปฏิบัติงานและมีการเปิดเผยต่อประชาชน 3) การลงโทษบุคลากรอย่างจริงจังตามความหนักเบาของการกระทำผิด และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือการมีบุคลากรใหม่ที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับการปฏิบัติ

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม

พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง โดยหากพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ คือ 1) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์ให้กับประชาชนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง 2) การเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอปัญหาและความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ต่อการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ 3) มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารโดยผ่านสื่อต่างๆ ที่มีความสะดวกรวดเร็วให้กับประชาชน เช่น หอกระจายข่าว วิทยุชุมชน และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้กับประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ โดยการแจกแผ่นพับ หอกระจายข่าว

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ

พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ คือ 1) องค์การบริหารส่วนตำบล

ได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจนสามารถประเมินผล 2) การยกย่องบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีเยี่ยม ในระดับหน่วยงานให้บุคลากรในองค์กร 3) เมื่อได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ มีการเปิดเผยให้บุคลากรทราบอย่างทั่วถึง และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการร่วมกันประชุมวางแผนสำรองไว้ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน เช่น อัคคีภัย อุทกภัย เป็นต้น

6) ด้านหลักความคุ้มค่า

พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก 3 ลำดับ คือ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเผยแพร่ผลการประเมินผลการปฏิบัติงานให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง 2) องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเผยแพร่ผลสรุปการปฏิบัติงานให้ทราบอย่างเปิดเผยและทั่วถึง 3) การจัดบุคลากรไว้สำหรับให้คำปรึกษาหรือรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนโดยเฉพาะบุคลากรส่วนใหญ่ปฏิบัติงานตามหน้าที่เต็มเวลาราชการ (7 ชั่วโมง พัก 1 ชั่วโมง) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีบุคลากรที่ให้บริการประชาชนอย่างเต็มใจและตั้งใจในการบริการ

2.1.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลของบุคลากรจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

การศึกษาครั้งนี้ได้เปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปของบุคลากรกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์

พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ ที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อจำแนกตามอายุ เป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักคุณธรรม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี (Post hoc test) พบว่า บุคลากรที่มีอายุ 18 -20 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านคุณธรรม แตกต่างกับ บุคลากรที่มีอายุ 21-30 ปี และอายุ 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้น พบว่า ไม่แตกต่างกัน

และ จำแนกตามการศึกษา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักคุณธรรม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี (Post hoc test) พบว่า บุคลากรที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า มีความเห็นต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่าง จากความเห็นของบุคลากรที่มีการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าและระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้น พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.1.4 ข้อเสนอแนะของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหาร

ส่วนตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์

พบว่า มีบุคลากรมีข้อเสนอแนะการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในทุกๆ ด้านเพื่อให้ประชาชนมีความรู้สึกรักและหวงแหนพื้นที่ของตนเพื่อที่จะส่งผลให้การพัฒนาท้องถิ่นที่มีศักยภาพอย่างยั่งยืน การปฏิบัติงานของบุคลากรขาดความต่อเนื่อง เพราะบุคลากรมีการย้ายหน่วยงานบ่อยจึงส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่ไม่มีความต่อเนื่องกัน ในด้านของแรงจูงใจของลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดสวัสดิการในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้นเพื่อที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. อภิปรายผล

จากผลของการวิจัยความคิดเห็นของประชาชนและบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยขออภิปรายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจสืบเนื่องมาจากสังคมไทยเกิดการตื่นตัวในการนำหลักการบริหารจัดการที่ดีมาใช้ในการบริหารงานท้องถิ่น ซึ่งการบริหารจัดการที่ดี หรือธรรมาภิบาล นั้นเป็นเรื่องของการพัฒนา และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถปกครองตนเอง รวมทั้งการบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาล เป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของประชาชน โดยเฉพาะข้าราชการ และพนักงานบริษัทเอกชนเพราะธรรมาภิบาลเป็นการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นอยู่บนหลักการบริหารงานที่เที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกในการทำงาน มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ พร้อมตอบคำถามหรือตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพร้อมรับผิดชอบ มีศีลธรรม จริยธรรมในการทำงาน การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการรับรู้ ตัดสินใจดำเนินการและประเมินผล ตลอดจนร่วมรับผลจากการตัดสินใจร่วมกัน นั้น มีการส่งเสริมสถานภาพหญิงชายและการให้ความสำคัญกับกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งคนด้อยโอกาส ตลอดจนการสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคมในการรับโอกาสต่างๆ ที่ประชาชนพึงจะได้รับจากรัฐอีกด้วย (รศ.ดร. รัตนา เสริมพงศ์ 2547) จากความคิดเห็นโดยรวมของประชาชนอาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้นำแนวทางการบริหารจัดการที่ดี มาปรับใช้ในการบริหารงาน และได้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อประชาสัมพันธ์ แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวและมีความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรภัทร ชาลีคำ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตอำเภอพยัคฆภูมิ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดีของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุภาภรณ์ สุขสุมิตร (2548) ได้ทำการศึกษา “เรื่องการบริหารจัดการองค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชน” พบว่า ระดับความ พึงพอใจของบุคลากรต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ มีความ พึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามแนวทางการ บริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามการศึกษา พบว่า ด้านหลักคุณธรรม มีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี (Post hoc test) พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหาร จัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านคุณธรรม แตกต่างกับ ประชาชนที่จบการศึกษาใน ระดับมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรภัทร ชาลีคำ (2550) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิ บาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอายุ ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามอาชีพ ประชาชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามแนวทางการบริหาร จัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ด้านหลักคุณธรรม มีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี (Post hoc test) พบว่า บุคลากรที่มีอายุ 18 -20 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการที่ดีของ องค์การบริหารส่วนตำบล ด้านคุณธรรม แตกต่างกับ บุคลากรที่มีอายุ 21-30 ปี และอายุ 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้น พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉลองนพ อัมพรัตน์ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบล

ในเขตอำเภออมลาคไสย พบว่า บุคลากรในหน่วยงานที่มีอายุ และประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน พบว่ามีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า จากการสรุปผลข้อเสนอแนะของประชาชนนั้น ยังมีปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านของการให้บริการประชาชน ซึ่งเป็นด้านที่ประชาชนสามารถรับรู้และสัมผัสได้อย่างรวดเร็วมากที่สุด ต่อมาก็คือ การประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความโปร่งใส ในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเงิน การจัดสรรงบประมาณในแต่ละด้าน การบริหารงานบุคคล เป็นต้น

ข้อเสนอแนะของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในทุกๆ ด้านเพื่อประชาชนจะได้มีการรับรู้ว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การปฏิบัติงานขาดความต่อเนื่อง เพราะบุคลากรมีการย้ายหน่วยงานบ่อยจึงส่งผลกระทบต่อการทำงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทางด้านแรงจูงใจหน่วยงานควรจัดหาสวัสดิการต่างๆ ในการปฏิบัติงาน เพื่อที่การปฏิบัติงานจำได้ปฏิบัติงานอย่างมีหลักประกันในการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็น โดยรวมต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับกับกลุ่มของบุคลากร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้ง 6 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ประชาชนเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิความคุ้มครองต่อชีวิตและทรัพย์สิน และสิทธิทางด้านอื่นๆ ของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ด้านบุคลากรเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ หรือมีการจัดกิจกรรมเพื่อชี้แจงถึง

ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานให้กับประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ โดยรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น

3.1.2 ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ประชาชนเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีการเปิดเผยถึงบุคลากรที่กระทำผิดและควรได้รับโทษทางวินัยจากการกระทำผิดจากการปฏิบัติงาน องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการเปิดเผยถึงบุคลากรที่ได้รับลงโทษจากการกระทำผิดจากการปฏิบัติงาน ด้านบุคลากร เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีบุคลากรที่กระทำผิด เกี่ยวกับการพฤติกรรมส่วนตัว เช่น การเล่นการพนัน การดื่มสุรา การเสพยาเสพติด และควรมีบทลงโทษอย่างจริงจัง โดยรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญต่อการลงโทษบุคลากรที่กระทำผิดจากการปฏิบัติงานและพฤติกรรมส่วนตัว และควรเปิดเผยให้สาธารณชนรับรู้ด้วย

3.1.3 ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ประชาชนเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงระบบการฟ้องร้องของบุคลากรที่กระทำผิดให้ประชาชนทราบยังมีระดับน้อยอยู่ ควรมีการประชาสัมพันธ์หรือชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงกระบวนการการฟ้องร้องต่อบุคลากรให้เพิ่มมากขึ้น ด้านบุคลากร เห็นว่า การที่องค์การบริหารส่วนตำบลรับบุคลากรใหม่เข้ามาปฏิบัติงานควรจะมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับการปฏิบัติอย่างโปร่งใส

3.1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนเห็นว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอและโดยทุกช่องทางขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นยังมีน้อยอยู่ องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อที่ประชาชนจะได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น ด้านบุคลากร เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้กับประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ โดยการแจกแผ่นพับ หอกระจายข่าว เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตน

3.1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า ประชาชนเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้เป็นรูปธรรม และควรกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ด้านบุคลากร เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการร่วมกันประชุมวางแผนสำรองไว้ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน เช่น อัคคีภัย อุทกภัย เป็นต้น เพื่อสร้างความพร้อมในการปฏิบัติงานในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินในพื้นที่

3.1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ประชาชนเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญต่อการบริการของบุคลากรที่บริการด้วยความไม่เต็มใจและตั้งใจในการให้บริการ เพราะถือว่าบุคลากรเป็นผู้บริการประชาชน ไม่ใช่ประชาชนเป็นผู้บริการบุคลากร ด้าน

บุคลากร เห็นว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการให้บริการประชาชนอย่างเต็มที่ และตั้งใจในการบริการ ควรปฏิบัติให้เต็มความสามารถและเต็มใจบริการ

ซึ่งจากผลการศึกษาผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1) องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมและสนับสนุน ทางด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้นกว่านี้ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านจิตใจ ด้านการกระทำ ตลอดจนทางด้านวัตถุ เพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึก ความรักหวงแหนในพื้นที่ของตนเอง เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืนที่แท้จริง

2) องค์การบริหารส่วนตำบล ถือเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นเมื่อ ปีพ.ศ. 2537 ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานที่ยังมีอายุน้อย (13 ปี) ดังนั้น ประสบการณ์ในการทำงานของท้องถิ่น ที่ส่วนกลางได้กระจายอำนาจมาให้ นั่น ยังประสบปัญหาจากการปฏิบัติงาน ควรส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาของประชาชนในพื้นที่และบุคลากร ในเรื่องความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น การบริหารจัดการที่ดี ตลอดจนทางด้านการศึกษาของคนในชุมชนและบุคลากรซึ่งเป็นฐานสำคัญของการพัฒนา เพราะปัญหาหรือการแก้ปัญหา เกิดจากการคิดการกระทำของคนทั้งสิ้น จะมีแนวทางใดที่ทำให้คนเป็นผู้สร้างในสิ่งที่ดีมากกว่าเป็นผู้ทำลาย

3) องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญต่อการสื่อสารการประชาสัมพันธ์เพื่อการเข้าถึงประชาชน ในการที่จะสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองอย่างยั่งยืน

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับทางด้านหลักคุณธรรมในการบริหารงานตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดี ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อที่จะศึกษาในการสร้างเกณฑ์หรือตัวชี้วัดในการปฏิบัติงาน หรือแม้กระทั่งทางด้านตัวบุคคล เพื่อที่จะเกิดการพัฒนารูปแบบอย่างสมบูรณ์และยั่งยืน

3.2.2 ควรมีการกำหนดบทลงโทษบุคลากรที่ปฏิบัติงานหรือการให้บริการประชาชน โดยไม่มีจิตสำนึกในการบริการที่จริงจังมากกว่านี้ เพราะถือว่าบุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานในลักษณะนี้ย่อมจะต้องมีจิตสาธารณะในการที่จะบริการประชาชนเป็นเบื้องต้น ดังนั้น การที่บุคลากรไม่ปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการประชาชนอย่างแท้จริง ควรมีบทลงโทษที่หนักมากกว่านี้ เพื่อให้บุคลากรตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง

3.2.3 ควรสร้างวิธีการติดต่อสื่อสารขององค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน ให้เพิ่มมากขึ้นเพื่อลดช่องว่างระหว่างหน่วยงานกับประชาชน เพื่อที่จะส่งผลต่อการพัฒนาในทุกๆ ด้านของท้องถิ่น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ข้อมูลประชากรจังหวัดเพชรบูรณ์ ณ วันที่ 10 ตุลาคม 2550
ค้นคว้าเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2550 <http://www.dit.go.th>
- กัลยา วานิชย์บัญชา (2549) สถิติสำหรับงานวิจัย กรุงเทพมหานคร ภาควิชาสถิติ คณะ
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- โกวิทย์ พวงงาม (2544) *การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต* พิมพ์ครั้งที่
3 กรุงเทพมหานคร วิญญูชน.
- จักรภัทร ชาลีคำ (2550) “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพยัคภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม”
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม
- จุมพล หนิมพานิช และคณะ (2544) “การประเมินผลการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล”
กรุงเทพมหานคร : ศูนย์คหะนุนการวิจัย สำนักงบประมาณ.
- จ้านง ทองประเสริฐ (2545) สันทนาภาษาไทย ภาษารธรรม <http://www.tpschammong.iirt.net>
- ฉลองนพ อัมพรรัตน์ (2550) “การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตกมลลา
ไสย จังหวัดกาฬสินธุ์” ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- เฉลิมพงศ์ มีสมนัย (2548) “การเก็บรวบรวมข้อมูล” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 2*
หน่วยที่ 9 หน้า 165-208 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิทยาการ
จัดการ
- ถวิลวดี บุรีกุล (2547) “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ใน *ประมวลสาระวิชาการบริหารภาครัฐ*
หน่วยที่ 10 หน้า 230-257 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิทยาการ
จัดการ
- _____ . และคณะ (2545) “โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดผลการพัฒนาระบบบริหาร
จัดการที่ดี” นนทบุรี สถาบันพระปกเกล้า
- นภาภรณ์ สุขสมิตร (2548) “การบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชน” ปริญญาบริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

- บวร วิเศษสุนทร (2550) “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย” ปรินญาจารย์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542) *การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย* กรุงเทพมหานคร วิญญูชน
- _____ . *ธรรมาภิบาลในองค์กรอิสระ* เอกสารประกอบการบรรยายสัมมนา 8 มิถุนายน 2545 นนทบุรี สถาบันพระปกเกล้า
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์ (2548) “การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 3* หน่วยที่ 11 หน้า 3-41 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- เบญจวรรณ วันดีศรี (2546) “การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด” วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- ประยงค์ จันเต็ง. (2540) “ความคิดเห็นของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการบริหารงานของการบริหารงานส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดราชบุรี” ภาคนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช 2548 - 2551
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น (2542) “ราชกิจจานุเบกษา” เล่มที่ 116. ตอนที่ 114 ก. 17 พฤศจิกายน
- รสคนธ์ รัตนเสริมพงษ์ (2547) “การบริหารงานท้องถิ่น” ใน *ประมวลสาระวิชาการบริหารภาครัฐ* หน่วยที่ 7 หน้า 54-138 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548) “ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 2* หน่วยที่ 6 หน้า 2-52 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (2540)
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์, สุกมาศ อังสุโชติ, และอัจฉรา ชำนิประศาสน์ (2547) สถิติสำหรับการวิจัยและเทคนิคการใช้ SPSS (Statistics For Research and SPSS Application Techniques) ฉบับปรับปรุง กรุงเทพมหานคร มิสซัน มีเดีย

- วรรณดี แสงประทีปทอง (2548) “เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ” ใน *ประมวลสาระชุด
วิชาวิทยานิพนธ์ 2 หน่วยที่ 8 หน้า 95-151 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สาขาวิชาวิทยาการจัดการ*
- วรรณดี แสงประทีปทอง และ บุญศรี พหรมมาพันธุ์ (2548) “สถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน” ใน
*ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 2 หน่วยที่ 8 หน้า 95-151 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ*
- สถาบันพระปกเกล้า (2547) *วัดระดับการบริหารจัดการที่ดี นนทบุรี พิมพ์ดี จำกัด*
- สุภัตรา วิมลสมบัติ (2548) “ธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษากรณีองค์การ
บริหารส่วนตำบลเกษไชย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครสวรรค์” วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและมูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย (2546) *พระราช
กฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

- ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธานี สุขเกษม
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
- ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรูญ ทิพย์กัญช์
ตำแหน่ง อธิการบดีประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
อดีตนายกกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดเพชรบูรณ์
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
- ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกรียงไกร ทองจิตติ
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรี
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
- ชื่อ ดร. วิศัลย์ โฆษิตานนท์
ตำแหน่ง อดีตนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์
สถานที่ทำงาน เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์
- ชื่อ ดร. พรรณราย เทียมทัน
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

**แบบสอบถาม
(ชุดที่ 1 ประชาชน)**

เรื่อง การบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการที่ดี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นอื่นๆ ต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลและด้านอื่นๆ

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ กรุณาตอบคำถามให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด คำตอบที่ได้จากการศึกษาจะไม่ส่งผลกระทบต่อท่านใดๆ ทั้งสิ้น แต่จะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาทางด้านการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นางสาววริยา ด้วงน้อย

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม จุดมุ่งหมายเพื่อ
ทราบ

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความหรือเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □ ที่ว่างหรือที่เว้นว่างไว้ ให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. 18 - 20 ปี

2. 21-30 ปี

3. 31-40 ปี

4. 41-50 ปี

5. 51-60 ปี

6. มากกว่า 60 ปี

3. ท่านจบการศึกษาระดับใด

1. ประถมศึกษา

2. มัธยมต้นหรือเทียบเท่า

3. มัธยมปลายหรือเทียบเท่า

4.ปริญญาตรี

5. สูงกว่าปริญญาตรี

4. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพ

1. รับราชการ/พนักงานวิสาหกิจ

2. รับจ้าง

3. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย

4. เกษตรกรรม

5. อื่นๆ (ระบุ).....

5. รายได้ต่อเดือนของท่าน

1. ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน

2. 5,001-10,000 บาทต่อเดือน

3. 10,001-15,000 บาทต่อเดือน

4. มากกว่า 15,000 บาทต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง กรุณาภาเครื่องหมาย ✓ ในช่องด้านขวามือเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดี โดยแบ่งระดับของการแสดงความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ

- 1 มีระดับความคิดเห็นที่น้อยที่สุด
- 2 มีระดับความคิดเห็นที่น้อย
- 3 มีระดับความคิดเห็นที่ปานกลาง
- 4 มีระดับความคิดเห็นที่มาก
- 5 มีระดับความคิดเห็นที่มากที่สุด

ทั้งนี้ได้กำหนดความหมายไว้ดังนี้

การบริหารจัดการที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการการบริหารงานที่มุ่งเน้นหลักการที่เป็นแบบทฤษฎีการบริหารงานแต่เป็นหลักการการทำงานหากนำมาใช้แล้วจะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุดซึ่งประกอบด้วยหลักการบริหารจัดการที่ดี 6 หลักการ ได้แก่

- (1) หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมาย กฎ กติกาที่ถูกต้องเป็นธรรมการบังคับใช้เป็นไปตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้ คำนึงสิทธิเสรีภาพของสมาชิก
- (2) หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต
- (3) หลักความโปร่งใส หมายถึง ตรงกันข้ามกับการทุจริตคอร์รัปชัน ความโปร่งใสเป็นแง่มุมในเชิงบวก
- (4) หลักมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารการตัดสินใจ การจัดสรรทรัพยากร การให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ ตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน
- (5) หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ สำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะ การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตนเอง
- (6) หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ประหยัดค่าใช้จ่าย คุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ แข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์อย่างยั่งยืน โดยมุ่งประโยชน์สูงสุด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1.หลักนิติธรรม					
1.1 อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เกี่ยวกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่อประชาชนอย่างต่อเนื่อง					
1.2.2. อบต. ของท่าน จัดพื้นที่หรือจุดบริการข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานไว้ไว้สำหรับประชาชนในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของ อบต.					
1.3 ท่านได้รับการแจ้งสิทธิความคุ้มครองจากองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างชัดเจน					
1.4 ท่านได้รับการแจ้งสิทธิต่างๆ ในการเข้ารับบริการทุกครั้ง					
1.5 ท่านทราบถึงบทลงโทษเจ้าหน้าที่ ที่กระทำผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ อย่างชัดเจน					
1.6 ท่านสามารถร้องเรียนได้อย่างเต็มที่เมื่อมีการกระทำอันขัดกับกฎหมายของเจ้าหน้าที่					
1.7 ท่านสามารถขอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติงานได้					
1.8 ภายในรอบปีที่ผ่านมา มีการโต้แย้งหรือคัดค้านการให้บริการ/ การพิจารณาการ ออกคำสั่ง					
1.9 ท่านทราบถึงสิทธิของท่านในการคัดค้านหรือการอุทธรณ์ต่อการให้บริการ					
1.10 ท่านทราบถึงกฎหรือระเบียบที่จำกัดสิทธิของท่าน					
2.หลักคุณธรรม					
2.1 เจ้าหน้าที่มีการใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด เช่น การวางตนอยู่เหนือกฎหมาย					
2.2 เมื่อท่านเข้าไปใช้บริการที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีเจ้าหน้าที่เลือกการให้บริการประชาชนเฉพาะบุคคลหรือกลุ่ม					
2.3 หากเจ้าหน้าที่ที่ไม่เอื้ออำนวยความสะดวกกับประชาชน เจ้าหน้าที่ท่านนั้นได้รับการลงโทษอย่างชัดเจน					
2.4 ท่านสามารถร้องเรียนต่อผู้บริหารได้ทันที หากมีเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการไม่ดี					
2.5 ท่านเคยได้รับรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ในระดับเดียวกัน/สูงกว่า					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
2.6 เมื่อท่านไปใช้บริการมีเจ้าหน้าที่ละทิ้งหน้าที่ในการให้บริการประชาชน					
2.7 เจ้าหน้าที่ทุกคนปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถและมีความรับผิดชอบ					
2.8 ท่านได้รับรู้เกี่ยวกับการกระทำผิดวินัยของเจ้าหน้าที่ เช่น การไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน					
2.9 ท่านได้รับรู้ว่ามีข้าราชการ/ลูกจ้าง ที่ได้รับโทษทางวินัยจากการกระทำผิด					
2.10 ท่านได้รับรู้ว่ามีเจ้าหน้าที่กระทำผิดวินัยเกี่ยวกับพฤติกรรมส่วนตัว เช่น การเล่นการพนัน					
3.หลักความโปร่งใส					
3.1 ท่านสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงขั้นตอนในการปฏิบัติงาน					
3.2 ท่านสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา					
3.3 ท่านทราบถึงระบบการฟ้องร้องผู้กระทำผิดที่เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรม					
3.4 ท่านทราบถึงระบบการทำงานทั้งระบบอย่างชัดเจนและ โปร่งใส					
3.5 ท่านทราบถึงข้อมูลในการจัดทำรายงานการปฏิบัติงานจากการเปิดเผยต่อสาธารณชน					
3.6 หากเจ้าหน้าที่ทำผิดมีการลงโทษเจ้าหน้าที่อย่างจริงจังตามความหนักเบาของการกระทำผิด อย่างชัดเจน					
3.7 ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่ใหม่ๆ เข้ามาอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ความสามารถที่สูงขึ้น					
3.8 ท่านสามารถเสนอปัญหา และข้อเสนอแนะของท่านได้ตลอดเวลา					
3.9 ท่านคิดว่าระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพสูง					
3.10 ท่านสามารถเข้าถึงข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลได้หลายช่องทาง เช่น วิทยุ หอกระจายข่าวผู้นำชุมชน เป็นต้น					
4.หลักการมีส่วนร่วม					
4.1 ท่านทราบถึงข้อมูลโดยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์เป็นระยะๆ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
4.2 องค์การบริหารส่วนตำบลของท่าน มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่มีความสะดวกรวดเร็วอย่างสม่ำเสมอ เช่น ผ่านหอกระจายข่าว การปิดประกาศ หรือผ่านผู้นำชุมชน					
4.3 องค์การบริหารส่วนตำบลของท่าน รับฟังปัญหาและความคิดเห็นของประชาชนอย่างสม่ำเสมอ					
4.4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านมีการนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล					
4.5 ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล					
4.6 องค์การบริหารส่วนตำบลของท่าน มีการสนับสนุนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ ในการทำกิจกรรมต่างๆ					
4.7 ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับการวางแผนขององค์การบริหารส่วนตำบล					
4.8 ท่านมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในระดับโครงการ ขององค์การบริหารส่วนตำบล					
4.9 องค์การบริหารส่วนตำบลของท่าน เปิดโอกาสให้องค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินงานในทุกๆ ด้าน					
4.10 ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอและโดยทุกช่องทาง เช่น ผู้นำชุมชน หอกระจายข่าว การปิดประกาศ เป็นต้น					
5.หลักสำนักับผิชอบ					
5.1 ท่านทราบถึงมาตรฐานการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างชัดเจน					
5.2 ท่าน ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของหน่วยงานอย่างเปิดเผยและทั่วถึง					
5.3 ท่านทราบถึงเป้าหมายย่อยๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อที่จะให้บรรลุผลในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
5.4 เมื่อมีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้น ท่านทราบถึงกระบวนการและขั้นตอนที่ชัดเจนในการแก้ปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น					
5.5 องค์การบริหารส่วนตำบลของท่าน มีการจัดทำตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน					
5.6 องค์การบริหารส่วนตำบลของท่านชี้แจงให้ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการทุกครั้ง					
5.7 องค์การบริหารส่วนตำบลของท่านมีการยกย่องเจ้าหน้าที่ ที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดีเยี่ยมอย่างเปิดเผย					
5.8 ท่านทราบถึงมีวิธีการและขั้นตอนในการจัดสรรทรัพยากรขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างชัดเจน					
5.9 ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเป็นอิสระ					
5.10 ท่านทราบถึงแผนสำรองขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีไว้ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน					
6.หลักความคุ้มค่า					
6.1 ท่านได้ทราบถึงผลรายงานทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการเปิดเผยต่อสาธารณชน					
6.2 ท่านคิดว่าจำนวนเจ้าหน้าที่ในปัจจุบันมีความเหมาะสมกับปริมาณงาน					
6.3 เมื่อท่านไปใช้บริการที่องค์การบริหารส่วนตำบลหากเกิดปัญหาขึ้น เจ้าหน้าที่สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นได้ทันท่วงที					
6.4 ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่ ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ					
6.5 องค์การบริหารส่วนตำบลของท่านมีเจ้าหน้าที่ ที่ให้คำปรึกษาหรือรับเรื่องราวร้องทุกข์ของท่าน โดยเฉพาะ					
6.6 องค์การบริหารส่วนตำบลของท่านมีเจ้าหน้าที่ติดตามผลการให้คำปรึกษาหรือการรับเรื่องราวร้องทุกข์					
6.7 ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ปฏิบัติงานเต็มเวลา (7 ชั่วโมง พัก 1 ชั่วโมง)					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
6.8 ท่านคิดว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอทุกปี					
6.9 ท่านได้รับข้อมูลของการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างทั่วถึง					
6.10 เจ้าหน้าที่มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติงาน					

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ

3.1 ข้อเสนอแนะด้านปัญหาการบริหารจัดการหรือการบริหารงานด้านอื่นๆ

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

3.2 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

แบบสอบถาม

(ชุดที่ 2 บุคลากรในองค์กร)

เรื่อง การบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักการการบริหารจัดการที่ดี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นอื่นๆ ต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลและด้านอื่นๆ

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ กรุณาตอบคำถามให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด คำตอบที่ได้จากการศึกษาจะไม่ส่งผลกระทบต่อหน้าที่การปฏิบัติงานใดๆ ทั้งสิ้น แต่จะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาทางด้านการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นางสาววริยา ด้วงน้อย

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม จุดมุ่งหมายเพื่อทราบ
ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความหรือเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ว่างหรือที่เว้นว่างไว้ ให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1.เพศ

1.ชาย

2.หญิง

2.อายุ

1. 18 - 20 ปี

2. 21-30 ปี

3. 31- 40 ปี

4. 41-50 ปี

5. 51- 60 ปี

6. มากกว่า 60 ปี

3.ท่านจบการศึกษาระดับใด

1.ประถมศึกษา

2.มัธยมต้นหรือเทียบเท่า

3.มัธยมปลายหรือเทียบเท่า

4.อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

5.ปริญญาตรี

6.สูงกว่าปริญญาตรี

4. ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน

1. ข้าราชการเมือง

2. ข้าราชการประจำ

3. พนักงานส่วนตำบล

4. พนักงานจ้าง

5.ประสบการณ์ในการทำงาน

1. 1 - 5 ปี

2. 6 - 10 ปี

3. 11 - 15 ปี

4. 16 ปีขึ้นไป

**ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อระดับการการปฏิบัติงานตามแนวทางการบริหาร
จัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์**

คำชี้แจง ขอให้ท่านโปรดแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริงของท่านต่อประเด็นคำถามในแบบสอบถาม
โดยให้คะแนน ดังนี้

- 1 เมื่อระดับความคิดเห็นต่อประเด็นคำถามนั้นอยู่ในระดับที่น้อยที่สุด
- 2 เมื่อระดับความคิดเห็นต่อประเด็นคำถามนั้นในระดับที่น้อย
- 3 มีระดับความคิดเห็นต่อประเด็นคำถามในระดับที่ปานกลาง
- 4 มีระดับความคิดเห็นต่อประเด็นคำถามอยู่ในระดับที่มาก
- 5 มีระดับความคิดเห็นต่อประเด็นคำถามนั้นอยู่ในระดับที่มากที่สุด

ทั้งนี้ได้กำหนดความหมายไว้ดังนี้

การบริหารจัดการที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการการบริหารงานที่มุ่งเน้น
หลักการที่เป็นแบบทฤษฎีการบริหารงานแต่เป็นหลักการการทำงานหากนำมาใช้แล้วจะเกิดความ
เชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุดซึ่งประกอบด้วยหลักการบริหารจัดการที่ดี 6 หลักการ ได้แก่

1. **หลักนิติธรรม** หมายถึง การตรากฎหมาย กฎ กติกาที่ถูกต้องเป็นธรรมการบังคับใช้เป็น
ไปตามกฎ กติกาที่ตกลงกันได้ คำนึงสิทธิเสรีภาพของสมาชิก
2. **หลักคุณธรรม** หมายถึง การยึดมั่นความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนา
ตนเอง เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต
3. **หลักความโปร่งใส** หมายถึง ตรงกันข้ามกับการทุจริตคอร์รัปชัน ความโปร่งใสเป็น
แง่มุมในเชิงบวก
4. **หลักมีส่วนร่วม** หมายถึง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารการ
ตัดสินใจ การจัดสรรทรัพยากร การให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา
ร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ ตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน
5. **หลักความรับผิดชอบ** หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ สำนึกในความรับผิดชอบ
ต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะ การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา การเคารพในความคิดเห็น
ที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตนเอง
6. **หลักความคุ้มค่า** หมายถึง การบริหารทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่
ส่วนรวม ประหยัดใช้อย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ แข่งขันได้ในเวทีโลก
และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์อย่างยั่งยืน โดยมุ่งประโยชน์สูงสุด

ข้อความ	ระดับการความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1.หลักนิติธรรม					
1.1 อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงขอบเขตการใช้อำนาจหน้าที่ของ อบต. อย่างต่อเนื่อง					
1.2 อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงสิทธิในการขอข้อมูลในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของ อบต. อย่างต่อเนื่อง					
1.3 อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงสิทธิความคุ้มครองต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างต่อเนื่อง					
1.4 อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงสิทธิต่างๆ ในการเข้ารับบริการของอบต. อย่างต่อเนื่อง					
1.5 อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงบทลงโทษของบุคลากรในการปฏิบัติงานที่ไม่มีผลงานหรือการบริการที่ไม่ดี					
1.6 อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงสิทธิในการร้องเรียนต่อการให้บริการของ อบต. อย่างต่อเนื่อง					
1.7 อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงสิทธิในการขอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนของการรับบริการอย่างต่อเนื่อง					
1.8 อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงสิทธิในการคัดค้านต่อการบริการของ อบต. อย่างต่อเนื่อง					
1.9 อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงระยะเวลาแล้วเสร็จในการเข้ารับบริการของ อบต. อย่างต่อเนื่อง					
1.10 อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงสิทธิความเท่าเทียมกันต่อการเข้ารับบริการของ อบต. อย่างต่อเนื่อง					
2.หลักคุณธรรม					
2.1 อบต. ของท่าน มีบุคลากรที่ใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด เช่น การวางตนอยู่เหนือกฎหมายหรือการบริการประชาชนที่ไม่เต็มใจ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
2.2 อบต. ของท่าน มีบุคลากรเลือกปฏิบัติต่อการให้บริการต่อประชาชนเฉพาะบุคคลหรือกลุ่ม					
2.3 อบต. ของท่าน มีบทลงโทษบุคลากรที่ไม่อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนอย่างชัดเจน					
2.4 อบต. ของท่าน ถูกร้องเรียนจากประชาชนผู้มาใช้บริการ เช่น การให้บริการของบุคลากร					
2.5 อบต. ของท่าน มีกรณีความขัดแย้งระหว่างบุคลากรภายใน อบต.					
2.6 อบต. ของท่าน มีบุคลากรละทิ้งหน้าที่ในการให้บริการประชาชน					
2.7 อบต. ของท่าน มีบุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถและมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับ					
2.8 อบต. ของท่าน มีบุคลากรกระทำผิดวินัย กรณีไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน					
2.9 อบต. ของท่าน มีบุคลากรที่ได้รับโทษทางวินัยจากการกระทำผิดจากการปฏิบัติงานในด้านอื่นๆ					
2.10 อบต. ของท่าน มีบุคลากรกระทำผิดวินัย เกี่ยวกับพฤติกรรมส่วนตัว เช่น การเล่นการพนัน การดื่มสุรา					
3.หลักความโปร่งใส					
3.1 อบต. ของท่าน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงขั้นตอนในการปฏิบัติงาน					
3.2 อบต. ของท่าน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา					
3.3 อบต. ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึง ระบบการฟ้องร้องผู้กระทำผิดเป็นไปตามกระบวนการยุติธรรม ที่รวดเร็วและเป็นธรรม					
3.4 อบต. ของท่าน ชี้แจงให้ท่านทราบถึงระบบการทำงานทั้งระบบอย่างชัดเจนและโปร่งใส					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
3.5 อบต.ของท่าน มีการจัดทำรายงานการปฏิบัติงานและมีการเปิดเผยต่อสาธารณชน					
3.6 อบต.ของท่าน มีการลงโทษบุคลากรอย่างจริงจังตามความหนักเบาของการกระทำผิด					
3.7 อบต.ของท่าน มีบุคลากรใหม่ๆ ที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน					
3.8 อบต.ของท่าน รับฟังปัญหา และข้อเสนอแนะของประชาชนเป็นปกติโดยไม่ต้องให้ประชาชนร้องขอ					
3.9 อบต.ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ถึงระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานภายในที่มีประสิทธิภาพสูงให้ประชาชนทราบ โดยการใช้สื่อที่หลากหลาย เช่น แผ่นพับ หอกระจายข่าว วิทยุชุมชน เป็นต้น					
3.10 อบต.ของท่าน เผยแพร่ผลการปฏิบัติงานต่อประชาชนให้ได้รับทราบข้อมูลหลายช่องทาง เช่น วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว การปิดประกาศ ผู้นำชุมชน เป็นต้น					
4. หลักการมีส่วนร่วม					
4.1 อบต.ของท่าน มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์ ให้กับประชาชนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง					
4.2 อบต.ของท่าน มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร โดยผ่านสื่อต่างๆ ที่มีความสะดวกรวดเร็วให้กับประชาชน เช่น ผ่านหอกระจายข่าว การปิดประกาศ ผู้นำชุมชน เป็นต้น					
4.3 อบต.ของท่าน เปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอปัญหาและความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ					
4.4 อบต.ของท่าน ได้นำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของประชาชนไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน					
4.5 อบต.ของท่าน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับนโยบาย					
4.6 อบต.ของท่าน มีการสนับสนุนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ ในการจัดทำกิจกรรมต่างๆ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
4.7 อบต.ของท่าน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับการวางแผน					
4.8 อบต.ของท่าน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในระดับโครงการ					
4.9 อบต.ของท่าน เปิดโอกาสให้องค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินงานในทุกๆ ด้าน					
4.10 อบต.ของท่าน มีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้กับประชาชนทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้สื่อต่างๆ เช่น เอกสารแผ่นพับ จดหมายข่าว ผู้นำชุมชน หอกระจายข่าว เป็นต้น					
5.หลักสำนักรับผิดชอบ					
5.1 อบต.ของท่าน ได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน สามารถวัดประเมินผลได้ และมีการเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ					
5.2 อบต.ของท่าน ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของหน่วยงานอย่างเปิดเผยและทั่วถึง					
5.3 อบต.ของท่าน มีการตั้งเป้าหมายในการปฏิบัติงานทุกครั้ง เพื่อให้บรรลุผลในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ					
5.4 อบต.ของท่าน มีกระบวนการและขั้นตอนที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหากรณีเกิดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น					
5.5 อบต.ของท่าน มีการจัดทำดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานในแต่ละประเภทอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของงาน					
5.6 อบต.ของท่าน ชี้แจงกับบุคลากรและประชาชน ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการและกิจกรรมต่างๆ					
5.7 อบต.ของท่าน มีการยกย่องบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดีเยี่ยมภายในอบต. และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ					
5.8 อบต.ของท่าน มีการประชาสัมพันธ์ถึงวิธีการและขั้นตอนในการจัดสรรทรัพยากรให้กับประชาชนทราบ อย่างชัดเจนและทั่วถึง					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
5.9 อบต. ของท่าน มีบุคลากรที่ปฏิบัติงานตามหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด					
5.10 อบต. ของท่าน มีการวางแผนสำรองไว้ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน					
6.หลักความคุ้มค่า					
6.1 อบต. ของท่าน มีการจัดทำรายงานทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ และมีการเปิดเผยต่อประชาชนทุกปีงบประมาณ					
6.2 อบต. ของท่าน มีจำนวนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับปริมาณงานในปัจจุบัน					
6.3 อบต. ของท่าน มีบุคลากรที่ให้การบริการประชาชนอย่างเต็มใจและตั้งใจในการบริการ					
6.4 อบต. ของท่าน มีบุคลากรปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ					
6.5 อบต. ของท่าน ได้จัดบุคลากรไว้สำหรับการให้คำปรึกษาหรือรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนโดยเฉพาะ					
6.6 อบต. ของท่าน มีการติดตามผลการให้คำปรึกษาหรือการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน					
6.7 อบต. ของท่าน บุคลากรส่วนใหญ่ปฏิบัติงานตามหน้าที่ เต็มเวลาราชการ (7 ชั่วโมง พัก 1 ชั่วโมง)					
6.8 อบต. ของท่าน มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ					
6.9 อบต. ของท่าน มีการเผยแพร่ผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง					
6.10 อบต. ของท่าน นำผลการประเมินการปฏิบัติงานมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การปฏิบัติงานในครั้งต่อไป เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น					

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ

3.1 ข้อเสนอแนะด้านปัญหาการจัดการจัดการหรือการบริหารงานด้านอื่นๆ

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

3.3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววริยา ค้วงน้อย
วัน เดือน ปีเกิด	27 ธันวาคม 2521
สถานที่เกิด	อำเภอห่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
ประวัติการศึกษา	ศศ.บ. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์ 2546
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
ตำแหน่ง	ลูกจ้างชั่วคราว